

WP2: Звіт про картування щодо обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування ЖИТТЯ

Номер проекту: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Фінансується Європейським Союзом. Однак висловлені погляди та думки належать виключно автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні EACEA не несуть за них відповідальності.

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ	4
ВСТУП	8
ЧАСТИНА 1 – КАБІНЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ	10
Розділ 1: Структура обізнаності про стихійні лиха в професійно-технічній освіті	10
Латвія.....	10
Іспанія.....	11
Туреччина	11
ІСЛАНДІЯ	12
Кіпр	12
Україна.....	13
Розділ 2: Передовий досвід у сфері навчання з питань стихійних лих та навичок рятування життя	14
Передовий досвід у сфері обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування життя в Латвії.....	14
обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, в Іспанії	16
Практика обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, у Туреччині	16
Практика обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, в Ісландії.....	18
Практика підвищення обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, на Кіпрі	19
Практика підвищення обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, в Україні	20
Розділ 3: Можливості навчання	22
Латвія.....	22
Іспанія.....	23
Туреччина	23
ІСЛАНДІЯ	24
Кіпр	24
Україна.....	24
Розділ 4: Аналіз дезінформації та міфів.....	26
Розділ 5: Аналіз законодавства та політики	28
Латвія.....	28
Іспанія.....	29
Туреччина	30
Ісландія.....	31

Кіпр	32
Україна	32
Розділ 6: Доступність для громад діаспор	35
Латвія	35
Іспанія	35
Туреччина	36
Ісландія	37
КІПР	37
Україна	38
Підсумок – Кабінетне дослідження	40
ЧАСТИНА 2 – Польові дослідження	42
Розділ 7: Результати польового ДОСЛІДЖЕННЯ	42
А. Профіль учасників	42
А1. Профіль викладачів професійно-технічної освіти	42
А2. Профіль учнів професійно-технічної освіти	43
А3. Охоплення діаспори в країнах-партнерах – профіль учасників	44
б. Поточні можливості навчання	45
Викладачі професійно-технічної освіти	45
Учні професійно-технічних навчальних закладів	46
Діаспора	47
с. Потреби в навчанні	47
Викладачі професійно-технічної освіти	47
Учні професійно-технічних навчальних закладів	48
Діаспора	49
г. Бажані навички рятування життя	50
Викладачі професійно-технічної освіти	50
Учні професійно-технічних навчальних закладів	51
Діаспора	52
е. Знання та ставлення до катастроф	52
Викладачі професійно-технічної освіти	52
Учні професійно-технічних навчальних закладів	53
Діаспора	54
ф. Джерела інформації	55
Викладачі професійно-технічної освіти	55
Учні професійно-технічних навчальних закладів	56
Діаспора	57

g. Вплив дезінформації та міфів	58
Викладачі професійно-технічної освіти	58
Учні	59
Діаспора	59
Підсумок - Польові дослідження	61
викладачі ПТО	61
Учні професійно-технічних навчальних закладів	62
Діаспора	63
ЧАСТИНА 3 – Фокус-групи.....	64
Розділ 8. Інформація про учасників та процес набору	64
розділ 9. Аналіз відповідей на анкети фокус-груп	65
Відгук щодо звіту про картографування	65
Рекомендації та очікування щодо навчальної програми WP3.....	67
Додаткові стратегії залучення та мотиватори участі.....	68
Загальні роздуми фокус-групи	69
Підсумок – Фокус-група	71
Висновки та рекомендації.....	72
ПОСИЛАННЯ	75

РЕЗЮМЕ

Стихійні лиха — чи то природні (землетруси, повені, пандемії), чи то спричинені людиною (конфлікти, промислові аварії) — це загрози, що не мають кордонів і вимагають глобальної співпраці. Звіт WP2 з картування підкреслює критичну потребу в стандартизованій освіті з питань стихійних лих, особливо в системах професійної освіти та навчання (ПТО), для побудови стійких спільнот у всьому світі.

Цей детальний звіт про картування синтезує результати Робочого пакету 2 (WP2) проекту VET-READY, метою якого є оцінка поточного стану обізнаності про стихійні лиха, освітніх практик, законодавчих баз, проблем дезінформації та залучення громад у шести країнах-партнерах: Латвії, Іспанії, Туреччині, Ісландії, Кіпрі та Україні. У звіті використовується змішаний методологічний підхід, що поєднує кабінетні дослідження, кількісні опитування та якісні відгуки фокус-груп, щоб забезпечити всебічне розуміння готовності до стихійних лих та освіти в секторі професійної освіти та навчання (ПТО).

Огляд виявив значні розбіжності в системах інформування про стихійні лиха в країнах-учасницях. Туреччина, Латвія та Україна мають відносно розвинену політику управління стихійними лихами та проактивні законодавчі заходи, що підтримують навчання про стихійні лиха, тоді як Ісландія та Кіпр все ще перебувають на стадії розвитку, з обмеженою формальною інтеграцією готовності до стихійних лих у навчальні програми. Іспанія демонструє проміжні рівні, докладаючи зусиль для узгодження національної політики зі стандартами ЄС, хоча законодавче забезпечення дотримання норм різниться. Виявлені передові практики включають інтеграцію Латвією модулів інформування про стихійні лиха до професійних навчальних програм, а Туреччиною широке використання симуляційних вправ та програм залучення громад. Зосередження Ісландії на цифрових інструментах для комунікації про ризики стихійних лих та громадські семінари Кіпру виділяються як інноваційні підходи. Незважаючи на ці позитивні практики, залишаються прогалини у стандартизації, міжсекторальній співпраці та інтеграції навчання про стихійні лиха до формальних навчальних програм.

Аналіз можливостей навчання показує, що такі країни, як Латвія та Іспанія, пропонують кілька ініціатив, включаючи онлайн-курси, семінари та програми роботи з громадами, проте вони часто фрагментовані та не мають єдиної національної стратегії. І навпаки, Україна та Кіпр демонструють обмежені доступні ресурси, що підкреслює необхідність більш комплексних національних програм. Критичною проблемою, виявленою в усіх країнах, є поширеність дезінформації та міфів, пов'язаних зі стихійними лихами, що підриває ефективне реагування та готовність до них. Результати опитування підтверджують, що дезінформація, особливо через соціальні мережі, залишається значною перешкодою для отримання точних знань про стихійні лиха серед широкої громадськості, учнів професійно-технічних навчальних закладів та діаспорних громад.

Аналіз законодавства показує, що хоча директиви ЄС сприяють підготовці до стихійних лих, національному законодавству часто бракує чітких мандатів щодо інтеграції навчання з питань стихійних лих у системи професійної освіти та навчання. Латвія та Іспанія запровадили політику підтримки розробки навчальних програм та проведення навчальних заходів з питань стихійних лих у професійно-технічних училищах. Тим часом Туреччина та Ісландія потребують подальшого законодавчого посилення для інституціоналізації навчання зі зменшення ризику стихійних лих (ЗРЛ).

Зв'язок з діаспорними громадами створював значні труднощі, головним чином через мовні бар'єри, обмежену цифрову грамотність та організаційні перешкоди. Турецькі партнери успішно залучили турецьку діаспору в багатьох країнах, тоді як українські зусилля щодо залучення постраждалого від війни населення зіткнулися з логістичними проблемами. Використання соціальних мереж, мереж зацікавлених сторін та непрямой інформаційно-просвітницької роботи виявилось ефективним, але потребує подальшого стратегічного розвитку.

Відповіді 155 викладачів професійно-технічних навчальних закладів, 254 учнів професійно-технічних навчальних закладів та 136 представників діаспори надали багату інформацію. Опитування показало, що хоча більшість викладачів професійно-технічних навчальних закладів визнають важливість навчання про стихійні лиха, лише меншість інтегрувала комплексні програми. Учні висловили високий інтерес до набуття навичок, що рятують життя, проте їм бракувало впевненості через недостатню підготовку. Респонденти з діаспори продемонстрували критичну потребу в інформації, адаптованій до культурних особливостей, та доступних ресурсах. Фокус-групи підтвердили ці висновки, наголосивши на необхідності гнучких, інтерактивних та культурно чутливих освітніх підходів. Учасники виступали за цифрові та громадські модулі, контент, що розвінчує міфи, та сильнішу політичну підтримку.

На основі комплексного аналізу у звіті рекомендується:

- Розробка модульної, адаптованої навчальної програми з питань стихійних лих, адаптованої до національних умов, з інтеграцією цифрових інструментів для ширшого охоплення.
- Зміцнення законодавчої бази для впровадження питань зменшення ризику стихійних лих в основні навчальні програми професійно-технічної освіти.
- Удосконалення стратегій інформаційно-просвітницької роботи з діаспорними громадами через цільові кампанії в соціальних мережах, партнерські відносини з громадами та багатомовні ресурси.
- Пріоритетність контрзаходів щодо розвінчування міфів та дезінформації, використання впливових осіб у соціальних мережах та лідерів громад.
- Сприяння міждержавній співпраці для обміну передовим досвідом, стандартизації модулів та створення єдиної європейської системи готовності до стихійних лих.

Цей звіт підкреслює нагальну потребу в скоординованих зусиллях на національному та європейському рівнях для сприяння розвитку стійких громад. Впровадження цих рекомендацій значно покращить готовність до стихійних лих серед учнів професійно-технічних навчальних закладів, викладачів та вразливих груп населення, що зрештою сприятиме створенню безпечніших та стійкіших суспільств.

Заключні думки: Звіт про картування WP2 – це не просто регіональний аналіз, а й план глобальної стійкості до стихійних лих. Вивчаючи різні національні підходи, політики, освітня та гуманітарні організації можуть розробляти більш надійні, інклюзивні та дієві стратегії готовності до стихійних лих, що зрештою рятує життя в усьому світі. Цей звіт закладає основу для наступного етапу (Розробка навчальної програми WP3), забезпечуючи, щоб майбутні навчальні програми були засновані на фактичних даних, адаптивними та впливовими в різних культурних та соціально-економічних контекстах.

Заключне повідомлення: Стійкість до стихійних лих – це спільна відповідальність людства. Інтегруючи навички, що рятують життя, в освіту в усьому світі, ми можемо перетворити вразливість

на готовність – рятуючи життя від класних кімнат до кризових зон, і цей звіт надає знання, необхідні для перетворення обізнаності на дії.

КОМЕНТАРІ ТА ВІДГУКИ ЗОВНІШНІХ ОЦІНЮВАЧІВ

Звіт WP2 про картування надає всебічний та проникливий огляд обізнаності про стихійні лиха та готовності до них у шести різних країнах. Інтеграція кабінетних досліджень, кількісних опитувань та якісних фокус-груп пропонує всебічну перспективу. Звіт успішно висвітлює розбіжності, сильні сторони та прогалини в існуючій політиці, практиці та стратегіях залучення громади. Його ретельний аналіз дезінформації є особливо цінним, пропонуючи практичні поради для цільових комунікаційних кампаній.

Однак, звіт міг би отримати більше користі від детальнішого аналізу конкретних законодавчих та політичних бар'єрів, які перешкоджають інтеграції освіти з питань стихійних лих до національних навчальних програм. Крім того, чіткіше формулювання стратегічних шляхів посилення міжсекторальної співпраці та стандартизації передового досвіду в різних країнах підвищило б його корисність для політиків. Проблема залучення діаспорних громад добре задокументована, але подальші рекомендації щодо адаптації комунікаційних стратегій до культурних та мовних потреб були б корисними.

Загалом, цей звіт є міцною основою для майбутньої розробки політики та освітніх змін. Його акцент на цифрових інструментах, підходах, орієнтованих на громаду, та стратегіях розвінчування міфів добре узгоджується із сучасними потребами у зменшенні ризику стихійних лих. Звіт пропонує ґрунтовний та добре структурований аналіз обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування життя в багатьох країнах, надаючи цінну інформацію для політиків та освітян. Змішаний методологічний підхід, що поєднує кабінетні дослідження, опитування та фокус-групи, забезпечує надійну та всебічну оцінку.

Цей звіт є значним внеском у літературу з питань освіти щодо стихійних лих та забезпечує міцну основу для розробки навчальної програми WP3. Я рекомендую команді проекту врахувати ці висновки для вдосконалення майбутньої навчальної програми WP3 та стратегій поширення інформації.

Халук Онай Ертен

Керівник/наставник групи класифікатора INSARAG
Організації Об'єднаних Націй

Член UNDAC / експерт EUCPM Usar

ВСТУП

Поточний звіт про описове картування є результатом виконання Робочого пакету 2 (WP2), метою якого було зрозуміти знання та ставлення опитаного населення до готовності до стихійних лих. Він також оцінює готовність викладачів безперервної освіти змінювати поведінку в галузі навчання з питань стихійних лих, визначає канали дезінформації, які можуть вплинути на реагування на стихійні лиха, визначає потребу та здатність проекту VET-READY надавати інформацію про стихійні лиха, а також оцінює готовність населення загалом розвивати життєво важливі навички.

Цей звіт з описовим картуванням відіграє вирішальну роль у керівництві розробкою Робочого пакету 3 (РПЗ), надаючи необхідний контент для навчальної програми VET-READY з питань обізнаності про стихійні лиха та розвитку навичок рятування життя в безперервному професійному навчанні та освіті, а також для онлайн-центру знань VET-READY РП4.

Цей звіт було розроблено шляхом проведення кабінетних досліджень та опитувань у шести державах-членах, третіх країнах, пов'язаних з Програмою, та сусідній країні на сході, включаючи Іспанію, Кіпр, Латвію, Ісландію, Туреччину та Україну.

На першому етапі WP2, EVA-93 створила методологію картування, яка керувала кожним партнером протягом усього процесу впровадження кабінетних досліджень. Одночасно, Neotalentway розробила шаблони опитувань для викладачів професійно-технічної освіти, учнів та діаспори. У рамках цієї методології консорціум погодився дотримуватися пояснювальної послідовної змішаної методології дослідження, що включає кількісні та якісні дані. У цьому методі кількісні дані (кабінетні та польові дослідження для проекту VET-READY) також спрямовують фази якісного методу (фаза фокус-груп проекту VET-READY).

Відповідно до запропонованої методології, партнерство запланувало два етапи. Перший етап збору даних включав кількісне дослідження, зосереджене переважно на кабінетних та польових дослідженнях на основі опитувань. Зокрема, кабінетне дослідження вимагало від партнерства проведення ретельного огляду літератури на національному рівні, щоб висвітлити аналіз міфів, порівняльний аналіз щонайменше трьох передових практик, можливості навчання в рамках національної системи цивільної безпеки та попит на життєво важливі навички.

Після завершення дослідження було створено шість звітів національного рівня. Читачі будуть ознайомлені з результатами дослідження в першій частині цього описового звіту про картування (тобто, розділи з 1 по 6). Як згадувалося, перший етап методології також включав компонент опитування. Під час реалізації цього опитування всі партнери були відповідальні за доступ до щонайменше 25 викладачів професійно-технічних навчальних закладів, 25 учнів професійно-технічних навчальних закладів та 25 представників діаспори. Питання опитування були розроблені для виявлення обізнаності цільових груп щодо питань цивільної безпеки, можливостей навчання, потреб у навчанні, вимог до навичок, що рятують життя, та розуміння дезінформації та міфів, пов'язаних з цивільною безпекою. Neotalentway був партнером, відповідальним за керівництво проведенням опитування.

Зрештою, партнерство зібрало відповіді від 155 викладачів професійно-технічних навчальних закладів, 254 учнів професійно-технічних навчальних закладів та 136 представників діаспори в країнах-партнерах. Читачі ознайомляться з аналізом цих результатів у другій частині звіту про описове картування (тобто, Розділ 7).

На етапі опитування найскладнішим аспектом було охоплення місцевої діаспори в країнах-партнерах. Більшість партнерів використовували канали соціальних мереж для зв'язку з діаспорними громадами за допомогою відповідних партнерів. Наприклад, турецький партнер AFAD

звернувся до турецьких громадян в Ісландії, Латвії, Іспанії та інших місцях. Крім того, український партнер мав на меті залучити щонайменше 20 українців з місцевої діаспори в країнах-партнерах для узгодження з пріоритетами проекту, зосередженими на підтримці жертв війни, зокрема українців. Ще одним корисним підходом була непряма інформаційно-просвітницька робота, коли партнери використовували свої контакти, зацікавлені сторони та державні органи, залучені до соціальної інтеграції діаспор, що працюють у секторі професійно-технічної освіти, для охоплення учнів професійно-технічної освіти. Через організаційну структуру деяких партнерів доступ до учнів професійно-технічної освіти був для них легшим, ніж для інших (наприклад, EVA-93 як навчальний центр зі студентами професійно-технічної освіти та Von Nore як консультаційний центр, що працює з іммігрантами та біженцями).

Партнери зіткнулися з перешкодами під час проведення опитувань для учнів професійно-технічних навчальних закладів та діаспори. Ключовою проблемою було розуміння теми опитування та технічних термінів. Незважаючи на ці труднощі, пояснення цілей проекту та потенційних майбутніх переваг дозволило повноцінно залучити ці групи протягом усього періоду опитування.

З іншого боку, партнери зіткнулися з меншими труднощами під час звернення до викладачів професійно-технічної освіти, використовуючи контакти, зацікавлені сторони та підходи, спрямовані на навчальні заклади професійно-технічної та безперервної професійно-технічної освіти, як спільні стратегії. Чіткі пояснення цілей проекту, переваг та потенційного використання результатів проекту ефективно залучали викладачів професійно-технічної освіти протягом усього опитування.

На другому етапі пояснювальної послідовної змішаної дослідницької методології партнерство погодилося провести фокус-групи з викладачами професійно-технічної освіти, учнями професійно-технічної освіти та представниками діаспори (одна фокус-група на партнера, за участю 57 учасників). Ці фокус-групи були розроблені для збору відгуків від вищезгаданих цільових груп та забезпечення якості звіту про картування за допомогою заздалегідь визначених оціночних питань, розроблених Neotalentway. Ці питання базувалися на кількісних даних, отриманих в результаті кабінетних та польових досліджень.

Питання для оцінювання були розділені на два розділи. Перший розділ складався з питань відкритої відповіді, спрямованих на отримання пропозицій щодо ефективної програми професійно-технічної освіти, визначення потенційних мотиваторів для учнів та усвідомлення перешкод, з якими вони можуть зіткнутися. Другий розділ включав питання закритої відповіді, які слугували одним із трьох пунктів перевірки якості змісту звіту про картування. Учасникам були представлені основні результати та висновки зі звіту про описове картування, де їх запрошували надати коментарі та оцінити достовірність і якість звіту. Детальна інформація про результати фокус-груп буде представлена в розділах 8 та 9.

Учасників фокус-груп було обрано на основі їхньої готовності брати участь у майбутніх заходах проекту, як зазначено в опитуванні, яке передбачало можливість залишити контактну інформацію для подальшого зацікавлення. Для інших партнерів поширені стратегії включали використання контактів, зацікавлених сторін та запрошень через соціальні мережі. Загалом, процес впровадження у більшості партнерів пройшов гладко, оскільки бар'єри були мінімізовані завдяки спрощеній мові та інтерактивним методам. Повідомлення про цілі проекту та потенційні переваги ефективно залучало учасників фокус-груп. Для відбору викладачів у сфері професійно-технічної освіти використовувалися запрошення через соціальні мережі, особисті контакти та звернення до центрів професійно-технічної освіти. Більшість викладачів у сфері професійно-технічної освіти висловили ентузіазм під час обговорень у фокус-групах та були готові інтегрувати життєво важливі навички у свої освітні програми.

ЧАСТИНА 1 – КАБІНЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

РОЗДІЛ 1: СТРУКТУРА ОБІЗНАНОСТІ ПРО СТИХІЙНІ ЛИХА В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІЙ ОСВІТІ

Європейський Союз визнає важливість професійної освіти та навчання (ПОН) у підвищенні стійкості до стихійних лих та підвищенні громадської безпеки. В середньому приблизно 50% молодих європейців віком від 15 до 19 років беруть участь у початковій професійній освіті та навчанні (ППОН) на рівні старшої середньої школи. Однак ця цифра приховує значні географічні відмінності, причому рівень участі коливається від 15% до понад 70% у різних регіонах (Європейська комісія, nd).

Європейська співпраця у сфері професійно-технічної освіти бере свій початок у 2002 році та в рамках Копенгагенського процесу, зі значним прогресом, досягнутим завдяки таким ініціативам, як Брюггське комюніке та Ризькі висновки. Професійно-технічна освіта отримала пріоритетне значення в рамках ініціативи Європейського простору освіти на 2021-2030 роки, що підкреслює її вирішальну роль у розвитку навичок для ринку праці, а також у вирішенні суспільних проблем, включаючи готовність до стихійних лих (Європейська комісія, nd).

З огляду на зростання ризиків, таких як геополітична напруженість, зміна клімату та кризи у сфері охорони здоров'я, Стратегія Європейського союзу готовності стала ключовою ініціативою. Ця стратегія спрямована на підвищення колективної стійкості ЄС шляхом сприяння проактивному підходу до управління кризами, підкреслюючи необхідність участі всіх зацікавлених сторін, включаючи громадян, у їх підготовці. Ця структура співпраці спрямована на забезпечення ефективного управління наслідками різних ризиків, що зрештою захищає добробут європейських громадян та зберігає важливі суспільні функції (Європейська комісія, 2025).

У цьому розділі буде використано цю загальноєвропейську систему та розглянуто, як ці принципи та ініціативи відображені в національних даних країн-партнерів, що беруть участь у проекті VET-READY.

ЛАТВІЯ

У Латвії Національний план розвитку на 2021-2027 роки визначає ключові інвестиції для покращення якості життя та сприяння формуванню єдиного, безпечного та відкритого суспільства. У цьому плані наголошується на важливості особистої безпеки та захисту прав для створення стабільного середовища проживання. У Керівних принципах розвитку освіти на 2021-2027 роки підкреслюється, що майбутній освітній ландшафт формуватиметься глобалізацією, технологічним прогресом та зростаючою нестабільністю, що робить освіту в галузі цивільного захисту критично важливою на всіх рівнях.

Закон про освіту регулює систему освіти Латвії, включаючи рамки кваліфікацій для професійно-технічних навчальних закладів, викладені в Законі про професійну освіту. Закон про цивільний захист та ліквідацію наслідків стихійних лих уповноважує Кабінет Міністрів встановлювати мінімальні вимоги до навчального курсу «Цивільний захист», зобов'язуючи навчальні заклади пропонувати цей курс студентам вищих, загальних та професійно-технічних навчальних закладів.

Програми професійної освіти розробляються за національними стандартами. Національний центр освіти (який припинив свою діяльність 1 січня 2025 року, передавши свої функції Державному

агентству розвитку освіти) контролює створення освітніх програм, включаючи модельні модульні програми.

Обов'язковий курс цивільного захисту інтегрований у професійну освіту через модулі, зосереджені на «Безпеці населення та людей» на різних рівнях. Ці модулі забезпечують учнів необхідними знаннями та навичками, зокрема:

- Усвідомлення щоденних небезпечних ситуацій та відповідних заходів безпеки в різних середовищах.
- Розуміння факторів навколишнього середовища та їхнього впливу на людей і суспільство.
- Знання ризиків та загроз національній безпеці.
- Усвідомлення потенційних катастроф та їх наслідків, а також стратегій управління ними.
- Навички надання першої медичної допомоги в ситуаціях, що загрожують життю, включаючи методи реагування на надзвичайні ситуації.

ІСПАНІЯ

В Іспанії немає Структури інформування про стихійні лиха в професійно-технічній освіті. Однак різні іспанські структури та політики підкреслюють необхідність включення інформування про стихійні лиха в професійно-технічну освіту, забезпечуючи, щоб учні та викладачі мали необхідні інструменти для запобігання надзвичайним ситуаціям та реагування на них.

Серед них виділяється Стратегія охорони праці (2023-2027). Ця стратегія включає заходи щодо покращення культури безпеки в освіті, з особливою увагою до професійної підготовки та інтеграції управління ризиками стихійних лих у робоче та освітнє середовище. Також варто відзначити Іспанську стратегію сталого розвитку (SSDS), яка включає освіту для сталого розвитку та управління ризиками стихійних лих до своїх цілей і сприяє інтеграції цих питань у національні плани освіти.

Зрештою, Сендайська рамкова програма щодо зменшення ризику стихійних лих на 2015-2030 роки, прийнята Іспанією, підкреслює важливість освіти та навчання у сфері зменшення ризиків і закликає країни інтегрувати управління ризиками стихійних лих у свої системи освіти.

ТУРЕЧЧИНА

У Туреччині навчання з питань обізнаності про стихійні лиха в системі професійно-технічної освіти керується національною політикою та стратегічними планами. Національна освітня стратегія визнає обізнаність про стихійні лиха критичним компонентом, спрямованим на те, щоб надати студентам професійно-технічних навчальних закладів знання та навички для ефективного реагування на стихійні лиха.

План **зменшення ризику стихійних лих у Туреччині (TARAP) 2022**, опублікований Управлінням з питань стихійних лих та надзвичайних ситуацій (AFAD), наголошує на інтеграції питань обізнаності про стихійні лиха в навчальні програми професійно-технічної освіти. План зосереджений на підготовці учнів до сценаріїв до стихійного лиха, під час стихійного лиха та після нього.

Крім того, у **Стратегічному плані Міністерства національної освіти (MEB) на 2023-2027 роки** підкреслюється важливість обізнаності про стихійні лиха на всіх рівнях освіти, включаючи професійно-технічну освіту. Він надає пріоритет включенню підготовки до стихійних лих до навчальних програм для підготовки учнів до потенційних катастроф.

AFAD та MEB підписали протоколи про співпрацю для підвищення обізнаності про стихійні лиха у професійно-технічних училищах. Ці протоколи включають програми навчання вчителів, навчання учнів та розробку навчальних матеріалів.

Навчання з питань обізнаності про стихійні лиха також проводиться у співпраці з місцевими органами влади. Професійно-технічні заклади інтегровані в місцеві плани управління стихійними лихами, а студенти активно беруть участь у цих ініціативах.

Крім того, в Туреччині було створено *систему волонтерства* для забезпечення участі широкої аудиторії в заходах до, під час та після стихійних лих, а також для підтримки районів обслуговування в умовах стихійних лих та надзвичайних ситуацій. Ця система включає неурядові організації (НУО), приватні установи та мережу волонтерів AFAD.

Завдяки системі волонтерства, окремі особи можуть робити свій внесок у громадські зусилля до, під час та після стихійних лих, виходячи з їхньої готовності, не очікуючи жодної фінансової вигоди, та виключно з бажанням допомогти суспільству. Волонтери використовують свою фізичну силу, час, знання, навички та досвід для солідарності та допомоги. AFAD проводить онлайн та очне навчання з обізнаності про стихійні лиха та рятувальних навичок для підтримки цієї діяльності.

Обізнаність про стихійні лиха в Туреччині стає дедалі важливішою. Стандарти Європейського Союзу (ЄС) щодо управління стихійними лихами та готовності до них інтегруються в політику професійної освіти Туреччини, а проекти, що фінансуються ЄС, значною мірою сприяють розвитку навчання з обізнаності про стихійні лиха.

ІСЛАНДІЯ

Ісландський посібник з національної навчальної програми для старших середніх шкіл окреслює рамки для інтеграції практичних навичок у професійну підготовку, включаючи безпеку та реагування на надзвичайні ситуації.

Під час перегляду посадових інструкцій та вимог до компетенцій враховуються не лише технічні зміни в роботах, але й екологічні питання, що враховуються в національних навчальних програмах професійно-технічної освіти. У вересні 2023 року до всіх посадових інструкцій та вимог до компетенцій було додано нову вимогу до компетенції щодо питань сталого розвитку та екології, яка поширюється на всі сектори професійно-технічної освіти. Цей процес постійно переглядається. Вимога до навичок оцінюється особисто для кожного учня на робочому місці. Саме майстер оцінює виконання роботи відповідно до цілей життєздатності, наприклад, вибір та використання матеріалів і робочих процесів під час виконання різних завдань.

В результаті, під час розробки або оновлення посадових інструкцій та вимог до компетенцій, їх перегляд за допомогою цього методу став широко прийнятою практикою в різних професіях. Це включає аспекти зниження ризику стихійних лих, підкреслюючи важливість екологічної обізнаності в професійних ролях.

Подвійна система професійної освіти та навчання в Ісландії поєднує навчання в класі з підготовкою на робочому місці, що дозволяє практично застосовувати навички готовності до стихійних лих у реальних умовах.

КІПР

Структура підвищення обізнаності про стихійні лиха в професійно-технічній освіті **Кіпру** інтегрує навчання з питань обізнаності про стихійні лиха в ширші ініціативи щодо сталого розвитку та цивільного захисту. Стратегія «Освіта для екологічного та сталого розвитку (EESD)», розроблена Міністерством освіти, спорту та молоді, заохочує теми, пов'язані з катастрофами, на всіх рівнях освіти, включаючи професійно-технічну освіту. Хоча ці ініціативи ще не формалізовані в навчальних програмах професійно-технічної освіти, вони сприяють усвідомленню ризиків та готовності до них. Національні зусилля також узгоджуються з Сендайською рамковою програмою щодо зменшення ризику стихійних лих, особливо після 2022 року.

УКРАЇНА

В останні роки Україна запровадила численні програми та політики для підвищення обізнаності та освіти щодо стихійних лих у своїй системі професійної освіти та навчання (ПТО). Ці ініціативи спрямовані на підвищення стійкості та готовності учнів ПТО, особливо в умовах тривалих конфліктів та стихійних лих.

У березні 2024 року Міністерство освіти і науки України представило комплексний Стратегічний план розвитку професійно-технічної освіти та навчання (ПТО) до 2027 року. Цей план наголошує на модернізації освітніх програм, покращенні практичної підготовки та сприянні державно-приватному партнерству, одночасно адаптуючи ПТО до сучасних викликів, зокрема тих, що виникають у зв'язку з війною та стихійними лихами. Крім того, Багаторічна програма стійкості (MYRP), запущена у 2024 році, має на меті зміцнити стійкість систем освіти, включаючи ПТО, у громадах, що постраждали від війни. Вона прагне покращити результати навчання шляхом забезпечення рівного доступу до якісної освіти через реформи «Нової української школи» та ПТО, які включають професійний розвиток освітян, зосереджений на м'яких навичках та підходах до розбудови громад, необхідних для готовності до стихійних лих.

Перехідна програма Організації Об'єднаних Націй на 2022-2024 роки додатково підтримує реакцію України на соціально-економічні наслідки триваючого конфлікту, підкреслюючи важливість освіти, включаючи професійно-технічну освіту, для підвищення стійкості громад.

Крім того, План реагування України на кризу до 2024 року, розроблений Міжнародною організацією з міграції (МОМ), окреслює стратегії допомоги населенню, яке постраждало від конфлікту, особливо тим, хто навчається у сфері професійної освіти. У ньому підкреслюється необхідність навчання з питань зниження ризику стихійних лих та готовності до надзвичайних ситуацій у рамках професійної освіти, надаючи учням необхідні навички для ефективного подолання криз. У статті за 2024 рік обговорюється акцент уряду України на реформах професійно-технічної освіти як стратегічному елементі національного відновлення та розвитку, демонструючи його зосередженість на модернізації освітнього змісту для інтеграції навчання з обізнаності про стихійні лиха та реагування на них. Ця ініціатива гарантує, що учні професійно-технічної освіти будуть підготовлені до ринку праці та оснащені для подолання стихійних лих, тим самим сприяючи загальній стійкості громади.

РОЗДІЛ 2: ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД У СФЕРІ НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ СТИХІЙНИХ ЛИХ ТА НАВИЧОК РЯТУВАННЯ ЖИТТЯ

Збір та поширення передового досвіду в галузі навчання з питань стихійних лих та навчання навичкам рятування життя з країн-партнерів слугує цінним ресурсом для підвищення готовності до стихійних лих у всьому Європейському Союзі.

Визначаючи ефективні практики, що впроваджуються в різних контекстах, цей звіт дає уявлення про успішні стратегії, які інші країни можуть прийняти та адаптувати. Обмін цими практиками сприяє створенню середовища для спільного навчання, дозволяючи країнам вчитися на досвіді одна однієї та впроваджувати інноваційні рішення, адаптовані до їхніх потреб та обставин. Крім того, ці приклади можуть надихнути зацікавлені сторони в освіті, уряді та громадянському суспільстві на впровадження змін, що зрештою призведе до підвищення стійкості та безпеки громад, які стикаються з постійно мінливими викликами ризику стихійних лих. У цьому звіті буде досліджено ефективні практики, що наразі діють у країнах-партнерах, з акцентом на їхньому внеску в підвищення обізнаності про стихійні лиха та вдосконалення навчання навичкам, що рятують життя.

Цей розділ містить таблиці, що демонструють передовий та ефективний досвід, зібраний у країнах-партнерах, включаючи Латвію, Іспанію, Туреччину, Ісландію, Кіпр та Україну.

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ОБІЗНАНОСТІ ПРО СТИХІЙНІ ЛИХА ТА НАВИЧОК РЯТУВАННЯ ЖИТТЯ В ЛАТВІЇ

Таблиця 1.

Передовий досвід у сфері обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, у Латвії

Назва, рік(и) реалізації	Короткий опис практики	Винесені уроки / Вплив	Існуючі докази, додаткова інформація
Практика 1 Стандартизовані навчальні матеріали, розроблені для вищих навчальних закладів та закладів професійної освіти 2022-2024 рр.	Проект Державної пожежно-рятувальної служби. Для підвищення громадської безпеки було розроблено поради щодо небезпек та рекомендовані дії кількома мовами, включаючи інформацію для людей з інвалідністю. Крім того, було створено сім навчальних модулів для вищих та професійно-технічних навчальних закладів, доступних латвійською та англійською мовами.	Проект наголосив на необхідності послідовного навчання в навчальних закладах, сприяючи єдиному підходу до ліквідації наслідків стихійних лих. Мешканці можуть бути краще поінформовані про потенційні небезпеки та способи реагування, шукаючи інформацію. Стандартизовані навчальні модулі підвищили стандарти освіти в галузі цивільного захисту, сприяючи підвищенню кваліфікації робочої сили. Цей проект сприяє культурі проактивної готовності до стихійних лих, надаючи мешканцям можливості реагувати на надзвичайні ситуації.	https://ppdb.mk.gov.lv https://www.vugd.gov.lv/lv/apmacibu-materiali-civilas-aizsardzibas-joma
Практика 2 112 мобільний додаток 2023 рік	Європейський фонд регіонального розвитку, Операційна програма «Зростання та зайнятість», Захід 2.2.1.1.1 «Створення централізованих ІКТ-платформ державного управління, оптимізація та розвиток процесів державного управління», проект «Єдина платформа контакт-центру для підтримки операційних послуг та надання державних послуг».	Додаток дозволяє користувачам телефонувати або надсилати текстові повідомлення на номер екстреної допомоги 112, що значно покращує систему цивільної безпеки. Функція текстових повідомлень покращує доступність для людей з вадами мовлення та слуху, а також для тих, хто використовує SIM-картки інших мобільних операторів. Коли через	https://www.112.lv/lv/lapa/4/lietotne-112-latvija?object_s_path=lv%2Flapa%2F4%2F

	В результаті було створено веб-сайт та застосунок «112 Латвія». Застосунок «112 Латвія» – це безкоштовний мобільний застосунок, який розширює можливості громадян, особливо тих, хто має вади слуху та мовлення, телефонувати за номером екстреної допомоги 112. Він також надає важливу інформацію для підготовки до потенційних небезпек та пом'якшення наслідків нещасних випадків.	додаток здійснюється дзвінок або текстове повідомлення, диспетчери контакт-центру можуть бачити приблизне місцезнаходження абонента, що дозволяє швидше надати допомогу, якщо мешканець не може вказати точне місцезнаходження інциденту, за умови, що функція визначення місцезнаходження активована та є доступ до Інтернету. Крім того, додаток пропонує рекомендації щодо відповідних дій під час надзвичайних ситуацій та інформує користувачів про потенційні небезпеки, такі як екстремальна спека. Екстрені сповіщення попереджають громадян про загрози, радячи їм готуватися або діяти негайно, наприклад, під час червоного оповіщення про екстремальні умови.	lietotne-112-latvija
Практика 3 Обов'язковий курс цивільного захисту для студентів середніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, а також для працівників, які працюють у небезпечних зонах 3 2017 року, останні адаптації контенту - 2024	Закон про цивільний захист та ліквідацію наслідків стихійних лих уповноважує Кабінет Міністрів встановлювати мінімальні вимоги до навчального курсу «Цивільний захист». Він зобов'язує навчальні заклади викладати цей обов'язковий курс студентам вищих, загальних та професійно-технічних навчальних закладів відповідно до Постанови Кабінету Міністрів № 716, яка визначає мінімальні вимоги до змісту курсу та підготовки з цивільного захисту. Ця нормативна база також дозволяє закладам адаптувати зміст курсу, дозволяючи варіації у викладанні, такі як включення додаткової інформації або збільшення кількості кредитних годин.	Загальноосвітні та професійно-технічні навчальні заклади забезпечують отримання учнями необхідних знань через обов'язковий курс цивільного захисту. Це включає розуміння повсякденних небезпек, належну реакцію в різних ситуаціях, безпечну поведінку вдома, в транспорті, на вулиці та в природі. Учні також вивчають фактори навколишнього середовища, національну безпеку, потенційні катастрофи та їх наслідки, управління стихійними лихами та основні навички першої медичної допомоги, зокрема як викликати допомогу. У вищій освіті зміст курсу охоплює структуру та правову базу системи цивільного захисту, включаючи ролі та обов'язки держави, муніципалітетів, юридичних осіб та фізичних осіб. Він розглядає об'єкти підвищеної небезпеки, муніципальні комісії цивільного захисту, заходи планування, оцінку ризиків небезпеки, небезпечні речовини та їх управління, а також протоколи запиту на міжнародну допомогу. Студенти також вивчають засоби індивідуального захисту, спеціальні правові режими та розширені навички надання першої медичної допомоги. Працівники потенційно небезпечних об'єктів проходять навчання з планів цивільного захисту об'єкта, національних стихійних лих та їх наслідків, системи раннього попередження, органів управління стихійними лихами, а також навичкам першої медичної допомоги, включаючи те, як викликати допомогу.	https://likumi.lv/ta/id/295896-minimalas-prasibas-obligata-civilas-aizsardzibas-kursa-saturam-un-nodarbin-ato-civilas-aizsardzibas-apmacibas-saturam https://likumi.lv/ta/en/en/id/282333
Практика 4 Серія семінарів інформаційної кампанії «Ризикий план»	У 2024 році в Рижській ратуші було проведено вісім безкоштовних семінарів з різних тем цивільного захисту. У 2025 році, починаючи з 20 березня, протягом року проводитимуться безкоштовні інформаційні семінари в семи різних місцях у районах	Інформація та відеозаписи минулих семінарів доступні на вебсайті муніципалітету www.riga.lv у розділі «Цивільний захист». Цей розділ містить План цивільного захисту муніципалітету Риги та різні інформаційні матеріали щодо дій у надзвичайних ситуаціях.	https://www.riga.lv/ta/en/en/ums/riga-sak-rikot-praktis-kos-civilas-aizsardzibas-seminarus

цивільного захисту – знайте та беріть участь» 2024-2025 рр.	Риги, щоб інформувати громадськість про питання цивільного захисту.	Семінари надають мешканцям інформацію про цивільний захист, адаптовану до потреб їхнього району. Учасники навчаються, як облаштувати свої підвали на безпечні укриття, зібрати 72-годинний аварійний пакет та підвищити свою психологічну стійкість під час криз. Крім того, вони отримують рекомендації щодо участі в національній обороні та інших формах цивільного захисту.	galvaspilstas-apkaimes-pirmais-20-marta-teika?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F https://www.riga.lv/lv/civil-a-aizsardziba
---	--	--	--

ОБІЗНАНОСТІ ПРО СТИХІЙНІ ЛИХА ТА НАВИЧОК, ЩО РЯТУЮТЬ ЖИТТЯ, В ІСПАНІЇ

Таблиця 2.

Практика підвищення обізнаності про стихійні лиха та розвитку навичок, що рятують життя, в Іспанії

Назва, рік(и) Впроваджено	Короткий опис практики	Витягнуті уроки / Вплив	Існуючі докази, додаткова інформація
Практика 1 План навчання з питань запобігання та захисту від наслідків зміни клімату 3 2019 року (після катастрофи DANA)	Загальнонаціональна програма, що очолює Міністерство освіти, спрямована на навчання учнів запобіганню стихійним лихам та реагуванню на них. Експерти цивільного захисту та служб надзвичайних ситуацій проводять навчальні заняття, адаптовані до віку учнів.	Покращення готовності учнів та освітян до стихійних лих. Інтеграція управління ризиками у шкільні програми.	educacion.gob.es
Практика 2 Тиждень пожежної безпеки (Фонд Марфре та Асоціація пожежних техніків) Річний	Практичні семінари з пожежної безпеки, включаючи навчання користуванню детекторами диму, вогнегасниками та наданню першої медичної допомоги. Орієнтовані на школярів та широку громадськість.	Підвищена обізнаність та знання щодо пожежної безпеки. Практичне навчання покращує можливості реагування в надзвичайних ситуаціях.	fundacionmapfre.org
Практика 3 Навчання УМЕ в освітніх центрах Поточний	Навчальні заняття, що проводяться військовим підрозділом з надзвичайних ситуацій (UME) у школах, щоб навчити учнів та викладачів реагувати на стихійні лиха. Включають евакуаційні навчання, семінари з надання першої допомоги та навчання самозахисту.	Посилена координація між службами екстреного реагування та навчальними закладами. Покращена готовність та стратегії реагування в школах.	defensa.gob.es

ПРАКТИКА ОБІЗНАНОСТІ ПРО СТИХІЙНІ ЛИХА ТА НАВИЧОК, ЩО РЯТУЮТЬ ЖИТТЯ, У ТУРЕЧЧИНІ

Таблиця 3.

Практика обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, у Туреччині

Назва, Рік(и) впровадження	Короткий опис практики	Винесені уроки / Вплив	Існуючі докази, додаткова
-------------------------------	------------------------	------------------------	------------------------------

			інформація
Практика 1 Вантажівка для моделювання землетрусів AFAD 2022 – Триває	Мобільна вантажівка-симулятор, яка дозволяє громадянам відчувати сценарій землетрусу, підвищуючи обізнаність про стихійне лихо.	Учасники навчаються правильної поведінки під час землетрусу, підвищуючи готовність громади.	https://www.afad.gov.tr/mobil-deprem-simulasyon-merkezleri
Практика 2 Шкільна програма навчання з питань стихійних лих 2023 – Триває	Програма, розроблена МEB та AFAD, для проведення навчання та навчань з обізнаності про стихійні лиха в школах.	Студенти вивчають основні навички рятування життя та вчаться реагувати під час стихійних лих.	https://tegm.meb.gov.tr/meb-ivs-dosyalar/2023_11/23173639_af-etbilincidop.pdf
Практика 3 Тренінги AFAD щодо обізнаності про стихійні лиха 2022 – Триває	AFAD організовує навчання з питань обізнаності про стихійні лиха для всіх верств суспільства, включаючи студентів професійно-технічних навчальних закладів.	Учасники отримують знання про підготовку до стихійного лиха, реагування на стихійне лихо та дії після стихійного лиха.	https://www.afad.gov.tr/egitimler https://www.afad.gov.tr/afadem
Практика 4 Станція сміття Поточний	Станція, що імітує обвал будівель після стихійного лиха, навчає волонтерів та рятувальні команди утворенню завалів, місцям для виживання, методам евакуації постраждалих, процедурам безпеки та ліквідації наслідків стихійних лих.	Стажери навчаються безпечно підходити до завалів, оцінювати структурні ризики та проводити ефективні рятувальні операції, забезпечуючи безпеку на об'єкті.	https://www.instagram.com/p/DHVZ070uNe7/?igsh=MW1iaG53Zm9zeWprYg==
Практика 5 Станція моделювання пожежі Поточний	Практичний навчальний пункт, де учасники практикуються у використанні вогнегасників, визначенні напрямку вітру та поводженні з пожежогасним обладнанням (шлангами, насадками, протипожежними ковдрами тощо).	Покращує навички реагування на пожежі, забезпечуючи правильне використання обладнання та підвищуючи обізнаність про безпеку.	https://www.instagram.com/denizli-buyuksehir-itfaiyesi/?igsh=NGs4ano0eWJkMGmX
Практика 6 Вежа для скелелазіння та високогірна станція Поточний	Симуляційна станція для висотного рятування та робіт з використанням мотузок, навчання волонтерів, рятувальних команд та студентів на основі рівня кваліфікації.	Покращує технічні навички вертикального рятування та покращує командну роботу у складних умовах.	https://www.instagram.com/p/DHVZ070uNe7/?igsh=MW1iaG53Zm9zeWprYg==
Практика 7 Рятувальна станція колодязів та печер Поточний	Моделює рятувальні операції зі свердловин або печер, підкреслюючи небезпеку токсичних газів (наприклад, метану) та необхідність використання захисного спорядження (газодетекторів, кисневих балонів тощо).	Посилує протоколи безпеки, запобігаючи нанесенню небезпеки собі та жертвам з боку непередбаченого персоналу.	https://www.instagram.com/p/DHVZ070uNe7/?igsh=MW1iaG53Zm9zeWprYg==

Практика 8 Станція моделювання шторму Поточний	Станція, що імітує сильні вітрові та штормові умови, щоб навчити учасників про ризики екстремальних погодних умов.	Підвищує обізнаність про небезпеку штормів та належні заходи безпеки під час таких подій.	https://www.afetegitimmerkezi.com/firtina-simulasyon-sistemi/
--	--	---	---

ПРАКТИКА ОБІЗНАНОСТІ ПРО СТИХІЙНІ ЛИХА ТА НАВИЧОК, ЩО РЯТУЮТЬ ЖИТТЯ, В ІСЛАНДІЇ

Таблиця 4.

Практика підвищення обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, в Ісландії

Назва, Рік(и) впровадження	Короткий опис практики	Винесені уроки / Вплив	Будь-які існуючі докази (наприклад, URL-адреса, зображення тощо)
Практика 1- Курс реагування на повені з питань культурного захисту 2023 рік	«Блакитний щит Ісландії» у співпраці з Музеєм міської історії Рейк'явіка провів дводенний курс, присвячений реагуванню на повені та збереженню культурних артефактів. Курс навчив співробітників музею організовувати та практикувати порятунок музейних предметів під час повеней.	- Цей перший курс з реагування на культурні катастрофи в Ісландії підкреслив необхідність планування та відпрацювання стратегій реагування на катастрофи для захисту культурної спадщини. Він заохотив інші установи розробити аналогічні програми готовності.	https://theblueshield.org/inaugural-cultural-protection-course-held-in-iceland/
Практика 2- Групові навчальні заходи з питань ДТП на північному заході Ісландії 2024 рік	У травні 2024 року на північному заході Ісландії було проведено масштабні групові навчання з ліквідації наслідків ДТП, в рамках яких імітовано зіткнення автобуса та трьох легкових автомобілів, в результаті якого постраждали 24 особи. У навчаннях брали участь скоординовані представники місцевої поліції, фахівців з невідкладної медичної допомоги, служб швидкої допомоги та Закладу	- Навчання підкреслили важливість скоординованого та добре навченого реагування на інциденти з масовими жертвами. Вони покращили міжвідомчу комунікацію, готовність та здатність ефективно керувати складними надзвичайними ситуаціями.	https://island.is/en/o/hsn/news/co-coordinate-d-and-well-trained-responses-are-important-hsn-in-northwest

	охорони здоров'я Північної Ісландії (HSN).		
Практика 3- Програми навчання з надання першої медичної допомоги та рятування Червоного Хреста Ісландії 2023-2024 рр.	Ісландський Червоний Хрест пропонує різноманітні програми навчання з надання першої допомоги та рятування, зокрема: 1. (Нагадування) – Перша допомога для молоді: Цей курс, орієнтований на дітей та підлітків віком 12-16 років, навчає основам надання першої допомоги для допомоги пораненим або хворим у надзвичайних ситуаціях. 2. Курси першої допомоги (4-годинні та 12-годинні): Розроблені для осіб віком від 14 років, ці курси охоплюють методи першої допомоги та реанімації для надання допомоги в надзвичайних ситуаціях. 3. Курси безпеки та рятування для рятувальників: ці курси, призначені для тих, хто планує працювати на плавальних та купальних об'єктах, надають знання та навички з рятування, надання першої медичної допомоги та рятувальних операцій.	- Ці програми підвищили обізнаність громадськості та готовність до надзвичайних ситуацій, оснастивши учасників необхідними навичками, що рятують життя. - Курси, орієнтовані на молодь, сприяють ранньому залученню до питань безпеки громади.	https://www.raudikrossinn.is/english/about-us/courses-and-events/basic-course-safety-and-rescue-part-1-and-2-english/ https://www.raudikrossinn.is/english/about-us/courses-and-events/

ПРАКТИКА ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ПРО СТИХІЙНІ ЛИХА ТА НАВИЧОК, ЩО РЯТУЮТЬ ЖИТТЯ, НА КІПРІ

Таблиця 5.

Практика обізнаності про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, на Кіпрі

Назва, Рік(и) впровадження	Короткий опис практики	Винесені уроки / Вплив	Існуючі докази, додаткова інформація
Практика 1 Інтеграція навчання про стихійні лиха в школи 2021-дотепер	Ця ініціатива включає навчання з питань готовності до стихійних лих до шкільних програм через навчання з надзвичайних ситуацій, інформаційні кампанії та навчання з надання першої медичної допомоги. Програму очолюють Міністерство освіти та Цивільна оборона Кіпру.	Раннє навчання про стихійні лиха покращує час реакції та прийняття рішень під час реальних надзвичайних ситуацій. Школи, які брали участь, повідомляють про підвищення впевненості учнів у подоланні стихійних лих.	https://www.moec.gov.cy/en/
Практика 2 Навчання на рівні громади з питань готовності до стихійних лих 2023-дотепер	Ця програма, що проводиться за підтримки Кіпрського Червоного Хреста та інших волонтерських організацій, проводить семінари з серцево-легеневої реанімації, пожежної безпеки та реагування на повені в міських та сільських районах.	Підвищений рівень готовності, особливо серед вразливих груп населення. Учасники повідомляють про вищу впевненість у навичках реагування на надзвичайні ситуації.	https://www.redcross.org.cy/

Практика 3 Кафедра ЮНЕСКО зі зменшення ризиків стихійних лих – EUC 2025 рік	Створено академічний центр для досліджень та політичного діалогу у сфері зменшення ризику стихійних лих	Посилений національний та регіональний академічний потенціал для підтримки зниження ризику стихійних лих та сприяння формуванню політики	https://euc.ac.cy/en/unesco-chair-mar25/
--	---	--	---

ПРАКТИКА ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ПРО СТИХІЙНІ ЛИХА ТА НАВИЧОК, ЩО РЯТУЮТЬ ЖИТТЯ, В УКРАЇНІ

Таблиця 6.

Практика інформування про стихійні лиха та навичок, що рятують життя, в Україні

Назва, Рік(и) впровадження	Короткий опис практики	Винесені уроки / Вплив	Існуючі докази, додаткова інформація
Практика 1 Зменшення ризику стихійних лих у навчальних програмах професійно- технічної освіти 2023-2024 рр.	Інтеграція модулів зі зниження ризику стихійних лих (ЗРЛ) та реагування на надзвичайні ситуації в програми професійної освіти, зосереджуючись на практичних навичках для секторів високого ризику (наприклад, будівництва, сільського господарства).	Підвищена готовність студентів, особливо в районах високого ризику. Професійна підготовка допомагає створити більш стійку робочу силу під час надзвичайних ситуацій.	Програма професійної освіти ЮНЕСКО в Україні
Практика 2 Навчання викладачів професійно- технічної освіти з питань реагування на кризові ситуації 2022-2023 рр.	Спеціалізоване навчання для викладачів професійно-технічної освіти з метою набуття ними навичок викладання підготовки до стихійних лих, реагування на них та відновлення після них. Зосередження уваги на тому, як інтегрувати кризове реагування в технічну освіту.	викладачі краще підготовлені до проведення навчання з питань реагування на стихійні лиха. Інструктори також повідомляють про підвищену впевненість у діях у надзвичайних ситуаціях.	ПРООН Україна Стійкість освіти
Практика 3 Мобільні групи готовності до стихійних лих для учнів професійно- технічних навчальних закладів 2023 рік	Мобільні підрозділи, що проводять навчання з готовності до стихійних лих для учнів професійно-технічних навчальних закладів, зосереджуючись на практичних навичках, що рятують життя, таких як перша допомога, пожежна безпека та евакуація.	Мобільні підрозділи успішно досягли віддалених навчальних закладів професійної освіти та вразливих верств населення, розширивши масштаби навчання з готовності до стихійних лих.	МОМ в Україні: реагування на кризові ситуації
Практика 4 Інтеграція обізнаності про психічне здоров'я в підготовку до дій у надзвичайних ситуаціях 2023 рік	Включення освіти з питань психічного здоров'я до навчання з питань стихійних лих, підготовка учнів професійно-технічних навчальних закладів до розуміння психологічного впливу криз та надання підтримки після стихійних лих.	Програма призвела до покращення самопочуття учнів та більшої уваги до психічного здоров'я в рамках готовності до надзвичайних ситуацій.	Ініціатива ВООЗ щодо психічного здоров'я в Україні
Практика 5 Партнерство з місцевими громадами для забезпечення готовності до стихійних лих 2023 рік	Співпраця між закладами професійно-технічної освіти та місцевими громадськими організаціями для створення планів готовності до стихійних лих, адаптованих до місцевих ризиків (наприклад, повені, пожежі).	Зміцнили зв'язки з громадою та забезпечили розуміння учнями професійно-технічних навчальних закладів місцевих факторів ризику. Такий спільний підхід виявився ефективним у підвищенні стійкості громади.	Партнери ПРООН в Україні зі стійкості
Практика 6 Навчання викладачів професійно- технічної освіти з	Спеціалізоване навчання для викладачів професійно-технічної освіти з метою набуття ними навичок викладання підготовки до стихійних лих, реагування на них та відновлення після них. Зосередження уваги на	викладачі краще підготовлені до проведення навчання з питань реагування на стихійні лиха. Інструктори також повідомляють про підвищену впевненість у діях у надзвичайних ситуаціях.	ПРООН Україна Стійкість освіти

питань реагування на кризові ситуації 2022-2023 рр.	тому, як інтегрувати кризове реагування в технічну освіту.		
Практика 7 Мобільні групи готовності до стихійних лих для учнів професійно-технічних навчальних закладів 2023 рік	Мобільні підрозділи, що проводять навчання з готовності до стихійних лих для учнів професійно-технічних навчальних закладів, зосереджуючись на практичних навичках, що рятують життя, таких як перша допомога, пожежна безпека та евакуація.	Мобільні підрозділи успішно досягли віддалених навчальних закладів професійної освіти та вразливих верств населення, розширивши масштаби навчання з готовності до стихійних лих.	реагування МОМ в Україні
Практика 8 Інтеграція обізнаності про психічне здоров'я в підготовку до дій у надзвичайних ситуаціях 2023 рік	Включення освіти з питань психічного здоров'я до навчання з питань стихійних лих, підготовка учнів професійно-технічних навчальних закладів до розуміння психологічного впливу криз та надання підтримки після стихійних лих.	Програма призвела до покращення самопочуття учнів та більшої уваги до психічного здоров'я в умовах готовності до надзвичайних ситуацій.	Ініціатива ВООЗ з питань психічного здоров'я в Україні
Практика 9 Партнерство з місцевими громадами для забезпечення готовності до стихійних лих 2023 рік	Співпраця між закладами професійно-технічної освіти та місцевими громадськими організаціями для створення планів готовності до стихійних лих, адаптованих до місцевих ризиків (наприклад, повені, пожежі).	Зміцнили зв'язки з громадою та забезпечили розуміння учнями професійно-технічних навчальних закладів місцевих факторів ризику. Такий спільний підхід виявився ефективним у підвищенні стійкості громади.	Партнери ПРООН в Україні зі стійкості

РОЗДІЛ 3: МОЖЛИВОСТІ НАВЧАННЯ

У контексті зростання вразливості до стихійних лих Європейський Союз визнає фундаментальну важливість підвищення обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування життя в усіх верствах суспільства. Готовність є не лише відповідальністю державних органів, а й стосується ЗМІ, освітніх закладів, молодіжних організацій, бізнесу та самих громадян. Нещодавні результати опитувань Eurobarometer показують, що станом на 2024 рік майже половина європейців почувається недостатньо поінформованою про ризики стихійних лих, тоді як значна частина висловлює потребу в більш повній інформації для ефективної підготовки до надзвичайних ситуацій (Європейська комісія, 2024).

Для усунення цих прогалин життєво важливо сприяти розвитку культури готовності, яка включає різноманітні можливості навчання, такі як семінари, майстер-класи та університетські курси, спеціально орієнтовані на учнів професійної освіти та навчання (ПТО), широку громадськість та мігрантські громади. ЄС наголошує, що визнання та інтеграція міркувань рівності для вразливих груп, таких як жінки, діти та особи з інвалідністю, у ці зусилля щодо готовності є важливими для того, щоб ніхто не залишився поза увагою (Європейська комісія, 2024).

У цьому розділі буде досліджено різні можливості навчання, доступні в кожній країні-партнері з 2022 року, з акцентом на тому, як ці ініціативи сприяють розбудові стійких громад та розширенню можливостей людей для активної участі в зусиллях з підготовки до стихійних лих та реагування на них.

ЛАТВІЯ

У Латвії Закон про цивільний захист та ліквідацію наслідків стихійних лих підкреслює важливість обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування життя для всіх громадян. Згідно з Розділом VII, Стаття 23 Закону про цивільний захист та ліквідацію наслідків стихійних лих, усі мешканці повинні мати доступ до інформації в цій галузі (Парламент Латвії, 2022). Постанова Кабінету Міністрів № 716 окреслює обов'язкові освітні положення, що вимагають інтеграції тем цивільного захисту до навчальних програм вищих, загальних та професійно-технічних навчальних закладів (Кабінет Міністрів Латвії, 2022).

Ключові положення включають:

- Включення тем цивільного захисту та ліквідації наслідків стихійних лих до навчальної програми через предмет «Безпека людини» для 3, 6, 9 та 12 класів.
- Запровадження обов'язкового курсу «Цивільний захист» для всіх вищих навчальних закладів.
- Навчання з питань цивільного захисту є обов'язковим для осіб, які працюють у середовищах високого ризику, включаючи об'єкти з розробленими планами цивільного захисту.

Навчання у вищих навчальних закладах організовано на відносно високому рівні, а курси мають мінімальний обсяг 1,5 кредитів ECTS. Така структура дозволяє університетам та коледжам виділяти більше ресурсів на ефективні навчальні програми. Однак якість доступних навчальних матеріалів залишається проблемою (Латвійська рятувальна та екстрена служба, 2023).

Одним із критично важливих ресурсів є англійська брошура під назвою «Що робити у разі кризи», розроблена Міністерством оборони у співпраці з іншими організаціями. Цей документ, що базується на рекомендаціях, вперше виданих у 2019 році та оновлених у 2024 році, розроблений для того, щоб допомогти громадянам підготуватися до потенційних кризових ситуацій. Крім того, в рамках проекту «Track1», що фінансується Фінансовим інструментом цивільного захисту Європейської Комісії, було розроблено комплексні навчальні матеріали для вищих навчальних закладів, місцевих комісій цивільного захисту та інших відповідних органів (Європейська комісія, 2022). Ці матеріали спрямовані на сприяння практичному навчанню та підвищенню обізнаності громадськості щодо безпеки.

ІСПАНІЯ

В Іспанії для викладачів та студентів професійно-технічних навчальних закладів доступні різні освітні програми, курси та навчальні ресурси. Ці ініціативи спрямовані на підвищення обізнаності про стихійні лиха та розвиток навичок запобігання надзвичайним ситуаціям та реагування на них.

Було впроваджено кілька програм навчання з надання невідкладної допомоги та першої медичної допомоги, одну з найвідоміших з яких пропонує Іспанський Червоний Хрест. Спеціалізовані курси з надання першої медичної допомоги навчають громадян та волонтерів реагуванню на надзвичайні ситуації, охоплюючи оцінку стану постраждалих, основні методи підтримки життя та використання дефібриляторів, за участю різних сил безпеки.

Національна школа цивільного захисту проводить спеціалізовану підготовку для фахівців та волонтерів з питань управління надзвичайними ситуаціями, планування дій у надзвичайних ситуаціях та протоколів критично важливих дій. Її мета — підготувати населення та аварійно-рятувальні команди до ефективного реагування на стихійні лиха та аварії.

Онлайн-платформа для навчання з надзвичайних ситуацій (AEMET) пропонує курси з управління екстремальними погодними явищами та зниження ризику стихійних лих. Ці курси надають інструменти для інтерпретації погодних попереджень та прийняття рішень у надзвичайних ситуаціях.

Крім того, деякі населені пункти розробляють власні програми, орієнтовані на профілактику. У Монсоні міська рада та Генеральне управління охорони здоров'я Арагона запустили програму «*Juega, Vive*» (*Живи, виживай*) Програма (*Грай, Живи*), орієнтована на молодь віком від 13 до 18 років. Ця ініціатива пропагує здорові звички через спорт та зміцнює стійкість у несприятливих ситуаціях, запобігаючи залежностям та ризикованій поведінці. У Картахені Центр інтегрованого професійного навчання (CIFP) Hespérides співпрацює з пожежною станцією міста, пропонуючи стажування, де учасники супроводжують фахівців в оперативній діяльності, отримуючи безпосередній досвід в управлінні надзвичайними ситуаціями.

ТУРЕЧЧИНА

У Туреччині пропонуються різні навчальні можливості для підвищення обізнаності про стихійні лиха та розвитку навичок рятування життя для студентів професійно-технічних навчальних закладів, широкої громадськості та мігрантів/діаспорних громад:

Співпраця AFAD та Міністерства національної освіти (MEB): У професійно-технічних училищах проводяться навчання та навчання з обізнаності про стихійні лиха. Теми включають основні методи обізнаності про стихійні лиха, гасіння пожеж, першу допомогу та методи пошуку та рятування.

Навчання AFAD з питань обізнаності про стихійні лиха: Для широкої громадськості, включаючи мігрантів, проводяться безкоштовні навчальні сесії, що охоплюють підготовку до стихійних лих, реагування під час стихійних лих та процеси відновлення після стихійного лиха.

Муніципальні програми навчання з питань стихійних лих: Місцеві органи влади, особливо в сейсмостійких районах, організовують програми навчання з питань стихійних лих для громадян, включаючи мігрантів.

Університетські курси та програми сертифікації: Такі установи, як Університет Богазичі, пропонують програми сертифікації з управління стихійними лихами для студентів та фахівців.

Онлайн-платформи: «Академія стихійних лих» AFAD пропонує широкій аудиторії онлайн-курси з обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування життя.

Навчання мігрантів з питань стихійних лих: Для мігрантів, які проживають у Туреччині, проводяться спеціальні тренінги з обізнаності про стихійні лиха, щоб допомогти їм підготуватися до надзвичайних ситуацій.

Для громадян Туреччини, які проживають за кордоном, та діаспорних громад також пропонуються програми навчання з обізнаності про стихійні лиха.

Ці можливості доступні в різних форматах, включаючи очне навчання, онлайн-курси, семінари та програми сертифікації. Ці освітні програми допомагають учасникам підготуватися до стихійних лих та набуті необхідних навичок, що рятують життя.

ІСЛАНДІЯ

В Ісландії можливості навчання у сфері стихійних лих та цивільної безпеки опосередковано підтримуються через поточні реформи професійної освіти та навчання протягом усього життя. Після публікації Білої книги про реформу освіти у 2014 році Міністерство освіти Ісландії у співпраці з Федерацією ісландської промисловості та Асоціацією місцевих органів влади ініціювало стратегічну програму для підвищення якості та доступності професійної освіти та навчання (ПТО). Ці реформи спрямовані на те, щоб зробити ПТО більш помітною та привабливою, покращити доступ до місць стажування, розширити консультаційні послуги та підвищити гнучкість для учнів у сільській місцевості. Хоча програми, спрямовані на допомогу у надзвичайних ситуаціях, ще не інтегровані в ПТО, середовище реформ дозволяє поступово включати такі теми, як безпека на робочому місці, готовність до надзвичайних ситуацій та екологічна стійкість, особливо в таких секторах, як будівництво, охорона здоров'я та туризм.

Крім того, державні університети Ісландії, включаючи Університет Ісландії та Університет Рейк'явіка, пропонують курси та дослідницькі ініціативи в галузі екологічної науки, громадського здоров'я та управління ризиками, пов'язаними з кліматом, що сприяє розвитку національної компетенції в обізнаності про стихійні лиха. Центри навчання протягом усього життя по всій країні також пропонують цільове навчання для дорослих, особливо у сільських громадах, зосереджуючись на сталому розвитку та практиках підвищення стійкості, що відповідають цілям цивільного захисту.

КІПР

На Кіпрі програми навчальних можливостей, що пропонуються Управлінням з розвитку людських ресурсів (HRDA), включають семінари та сертифіковане навчання з питань стійкості до стихійних лих, екологічних навичок та протоколів дій у надзвичайних ситуаціях. Кіпрський центр продуктивності (CPC) підтримує навчання протягом усього життя в галузі екологічної готовності, особливо для працівників старшого віку. Державні університети, включаючи Кіпрський університет та Європейський університет Кіпру, включають модулі, пов'язані з катастрофами, до програм з охорони здоров'я, екологічних наук та інженерії.

УКРАЇНА

В Україні з'явився різноманітний спектр навчальних можливостей, зосереджених на обізнаності про стихійні лиха та навичках рятування життя, спрямованих на учнів професійно-технічної освіти та навчання (ПТО), широку громадськість, мігрантів та діаспору. Одна з помітних ініціатив передбачає проведення професійними експертами навчання стійкості для працівників освіти, включаючи викладачів ПТО, що підвищує їхню здатність підтримувати учнів під час

надзвичайних ситуацій. В результаті, освітяни покращили свою здатність керувати кризами та сприяти благополуччю учнів у часи лиха, що підтверджується оцінками Natan Relief.

Ще одна важлива програма, Програма кризового лідерства (CLP), забезпечує навчання лідерським навичкам для служб швидкого реагування, зокрема тих, хто працює у закладах професійно-технічної освіти. Як задокументував Центр гуманітарного лідерства, ця програма суттєво зміцнила лідерські здібності учасників, що призвело до підвищення ефективності в управлінні кризовими ситуаціями.

У червні 2024 року було запроваджено удосконалений семінар для розвитку навичок ведення переговорів серед гуманітарних фахівців, залучених до реагування на стихійні лиха. Як зазначив Центр колективних гуманітарних переговорів (CCHN), учасники повідомили про підвищення рівня володіння тактикою ведення переговорів, що застосовується до сценаріїв стихійних лих.

Крім того, для фахівців, зокрема педагогів та соціальних працівників, було проведено тренінги з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (MHPSS). Ці тренінги мали на меті надати їм необхідні навички для надання підтримки у сфері психічного здоров'я під час надзвичайних ситуацій, що значно підвищило їхню здатність задовольняти потреби у сфері психічного здоров'я під час криз, що підтверджується оцінками INARA.

У 2023 році було проведено семінари, присвячені стратегіям зниження ризику стихійних лих, орієнтовані на учнів професійно-технічних навчальних закладів та широку громадськість. Завдяки знанням Академії гуманітарного лідерства учасники висловили більшу обізнаність та готовність до потенційних ризиків стихійних лих.

Також було проведено навчальні сесії з підготовки до стихійних лих на рівні громад для підвищення стійкості громад шляхом навчання, залучення місцевого населення, включаючи мігрантів та членів діаспори. Ця ініціатива допомогла зміцнити мережі громад та покращити загальні можливості реагування на стихійні лиха, що підтверджується Міжнародним центром розвитку міграційної політики (ICMPD).

У квітні 2024 року було проведено семінари, присвячені екологічній шкоді, спричиненій триваючим конфліктом, зосереджені на розробці відповідних стратегій реагування на стихійні лиха. Згідно з висновками Національних академій, учасники повідомили про глибше розуміння екологічних проблем та відповідних стратегій реагування.

Крім того, ініціативи, спрямовані на залучення української діаспори до реагування на стихійні лиха шляхом проведення різноманітних тренінгів та семінарів, продемонстрували покращення співпраці між діаспорними громадами та місцевими ініціативами з реагування на стихійні лиха, що задокументовано Інститутом міграційної політики.

РОЗДІЛ 4: АНАЛІЗ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МІФІВ

У сучасну цифрову епоху дезінформація та міфи, що стосуються готовності до стихійних лих, можуть створювати значні труднощі для належної освіти та стратегій реагування громад. Вирішення цих помилкових уявлень є життєво важливим для підвищення громадської безпеки та стійкості. Різні партнери повідомляли про поширені міфи та дезінформацію у своїх регіонах, висвітлюючи потенційні ризики цих хибних наративів для зусиль щодо готовності. Аналіз міфів, виявлених у країнах-партнерах, підкреслює нагальну необхідність боротьби з дезінформацією та підвищення обізнаності громад та можливостей реагування на стихійні лиха.

Багато регіонів, включаючи Україну, Ісландію, Латвію, Туреччину, Кіпр та Іспанію, повідомляли про поширені міфи, які перешкоджають практичним зусиллям з підготовки до стихійних лих. Ці міфи можуть суттєво перешкоджати освіті та реагуванню громад, підриваючи громадську безпеку та стійкість. Наведений нижче аналіз висвітлює поширені помилкові уявлення в цих країнах-партнерах:

Неминучість спалахів захворювань та фаталізму

В Україні деякі наративи зображують спалахи захворювань під час стихійних лих як неминучі, що призводить до фаталістичного ставлення, яке не сприяє вживанню проактивних заходів. Так само дезінформація в Латвії стверджує, що великі катастрофи трапляються рідко, применшуючи необхідність готовності та пропагуючи самовдоволення серед громадськості.

Недовіра до гуманітарних організацій

В Україні звинувачення проти таких організацій, як Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ), щодо примусової евакуації породжують недовіру та ускладнюють важливу співпрацю в ліквідації наслідків стихійних лих. Це відображає дезінформацію на Кіпрі, де заяви про затримку реагування під час лісових пожеж підірвали довіру громадськості до влади.

Заперечення зміни клімату та теорії змови

У Латвії деякі помилкові уявлення стверджують, що зміна клімату та стихійні лиха – це урядові змови, де «хімічні сліди» використовуються як псевдонаукове пояснення змін у навколишньому середовищі. Це переконання ненавмисно сприяє деструктивному мисленню, яке впливає на планування та підготовку регіональних громад.

Хибні уявлення про безпеку під час стихійних лих

У багатьох країнах поширені міфи про безпеку під час стихійних лих. Наприклад, багато хто вважає, що стояти у дверях під час землетрусу безпечно, тоді як експерти радять, що найбезпечніше стояти поруч із міцними столами. У Туреччині подібні міфи щодо готовності до землетрусів свідчать про неправильне розуміння ефективних заходів безпеки.

В Ісландії існують поширені помилкові уявлення щодо того, як реагувати під час землетрусів та вивержень вулканів. Поширений міф полягає в тому, що Ісландія постійно перебуває на межі катастрофічних вулканічних подій. Хоча країна регулярно переживає вулканічну активність через своє розташування на Середньоатлантичному хребті, більшість вивержень, такі як у Фаградалсф'яллі між 2021 і 2024 роками, локалізовані та ретельно контролюються. Ще одне хибне переконання полягає в тому, що кожен землетрус є ознакою неминучого виверження, хоча насправді більшість із них є просто частиною нормального тектонічного руху. Непорозуміння часто підживлюються сенсаційним висвітленням у ЗМІ та неперевіреним контентом у соціальних мережах, особливо на таких платформах, як TikTok, Twitter (X) та Facebook. Крім того, деякі жителі Ісландії помилково вважають, що їхні будівлі можуть обвалитися під час землетрусів, незважаючи на суворі сейсмічні будівельні норми країни. Хоча структурна цілісність загалом висока, незакріплені

меблі та предмети домашнього вжитку все ще становлять ризик. Влада рекомендується використовувати аварійні комплекти та закликає населення запам'ятати прості протоколи, такі як «Пригнися, сховайся, тримайся», щоб ефективно реагувати під час сейсмічних подій.

Віра в передбачуваність та контроль

Дезінформація змушує багатьох вірити, що стихійні лиха, такі як землетруси, можна точно передбачити, або що невеликі землетруси усувають ризик виникнення більших. Така перспектива призводить до відсутності активної готовності, оскільки люди схильні чекати на прогнози, замість того, щоб вживати проактивних заходів.

Громадське сприйняття та навчання реагуванню на надзвичайні ситуації

Дані опитування, проведеного на Кіпрі, свідчать про те, що хоча деякі верстви населення стверджують, що знають, як реагувати в надзвичайних ситуаціях, більшість покладається на інтуїцію, а не на формальну освіту. Це свідчить про значний розрив у обізнаності про стихійні лиха в багатьох країнах-партнерах та необхідність структурованих навчальних програм.

Оманливі протоколи та дії у надзвичайних ситуаціях

Міфи про належні дії під час стихійних лих можуть призвести до небезпечних ситуацій. Хибні уявлення про відкриття вікон під час торнадо або безпеку руху автомобіля крізь повінь є прикладами потенційно небезпечних для життя сценаріїв, що підживлюються дезінформацією.

Розподіл відповідальності у сфері готовності

У різних країнах-партнерах поширена думка, що до стихійних лих повинні бути готові лише органи влади, тоді як насправді вирішальну роль відіграє індивідуальна та громадська готовність. Це непорозуміння перешкоджає колективній стійкості та сприяє залежності від служб екстреної допомоги, а не самодостатності.

РОЗДІЛ 5: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПОЛІТИКИ

В останні роки інтеграція готовності до стихійних лих у законодавство та політику стала важливою для зміцнення стійкості в усьому Європейському Союзі. ЄС наголошує на важливості включення готовності до всіх політик та дій, зосереджуючись на покращенні безпеки та готовності в рамках різних законодавчих рамок. Ці нові політики, закони та нормативні акти відіграють вирішальну роль у визначенні обов'язків окремих осіб та організацій щодо готовності до стихійних лих та реагування на них. У цьому розділі буде розглянуто ключові плани та нормативні акти цивільної безпеки кожної країни-партнера, окреслюючи ролі, покладені на членів суспільства для підвищення практичної готовності до стихійних лих та стійкості до них.

Хоча визнається важливість скоординованих зусиль та дотримання директив ЄС, таких як Директиви про стійкість критично важливих об'єктів (CER) та Директиви про мережеві та інформаційні системи (NIS2), цей розділ буде зосереджений переважно на аналізі чинних національних законодавчих баз.

ЛАТВІЯ

Система цивільного захисту в Латвії є фундаментальним компонентом національної безпеки країни. Вона ефективно координує ресурси та можливості між цивільними та військовими органами влади, формуючи комплексну стратегію національного захисту. Національна безпека досягається спільними зусиллями держави та суспільства, забезпечуючи незалежність, конституційну цілісність та стабільність країни (Закон про національну безпеку, 2022). Цивільний захист охоплює низку заходів, включаючи організаційні, інженерні, фінансові, освітні та наукові дії, спрямовані на захист людей, довкілля та майна під час стихійних лих або потенційних загроз.

Основним законодавством, що регулює цивільний захист у Латвії, є Закон про цивільний захист та ліквідацію наслідків стихійних лих, який був прийнятий 1 жовтня 2016 року та зазнав значних змін лише 30 червня 2023 року. Цей закон визначає компетенції різних суб'єктів цивільного захисту та ліквідації наслідків стихійних лих, тим самим підвищуючи ефективність заходів безпеки для людей та навколишнього середовища.

Структура управління цивільним захистом у Латвії організована на трьох рівнях: національному, регіональному та місцевому:

- На національному рівні Прем'єр-міністр контролює стратегію цивільного захисту. Численні міністерства та державні органи співпрацюють для ефективного впровадження цієї політики. Важливим аспектом цієї структури є Рада з управління кризовими ситуаціями, яка координує реагування під час надзвичайних ситуацій. Цю Раду підтримує Секретаріат Ради з управління кризовими ситуаціями, який відповідає за адміністративні завдання та планування. Державна пожежно-рятувальна служба (ДПРС) займається пожежогасінням та рятувальними операціями, тоді як Центр оперативного управління цивільним захистом керує щоденними операціями під час реагування на стихійні лиха;
- На регіональному рівні місцеві органи влади планують та готують стратегії цивільного захисту, що відповідають особливостям їхніх громад. Ці органи влади співпрацюють з Комісією цивільного захисту території співпраці з місцевими органами влади для забезпечення ефективного впровадження. Регіональні підрозділи VUGD надають основні послуги з управління надзвичайними ситуаціями;

- На місцевому рівні органи державної влади відповідають за виконання планів цивільного захисту, створених на вищих рівнях. Кожен населений пункт призначає керівника рятувальних служб, який контролює реагування на стихійні лиха. Місцеві оперативні служби, громадські організації та неурядові групи співпрацюють для підвищення готовності громад, особливо під час значних надзвичайних ситуацій, часто у партнерстві з Національними збройними силами.

VUGD розробляє Державний план цивільного захисту у координації з іншими органами влади. Міністерство внутрішніх справ щорічно оцінює виконання плану, подаючи інформаційний звіт до Кабінету Міністрів до 1 травня. За потреби Міністерство готує зміни до плану.

Ключові компоненти Державного плану цивільного захисту включають:

- Виявлені загрози;
- Оцінка ризиків;
- Системи координації під час катастроф;
- Національні системи раннього попередження та їхня сумісність;
- Процедури кризової комунікації;
- Структури співпраці для надання міжнародної та гуманітарної допомоги;
- Процедури евакуації громадян Латвії за кордоном;
- Протоколи щодо військових вторгнень та надзвичайних ситуацій;
- Структури управління інцидентами;
- Планові навчання цивільного захисту.

Місцеві ради влади повинні затверджувати свої плани цивільного захисту принаймні раз на чотири роки, а місцева комісія цивільного захисту має право пропонувати необхідні зміни до цих планів. Для об'єктів підвищеної небезпеки власники аналогічно зобов'язані затверджувати свої плани цивільного захисту кожні чотири роки (Закон про цивільний захист та ліквідацію наслідків стихійних лих, 2023).

Державні та місцеві органи влади організовують навчання та навчання з питань цивільного захисту; юридичним особам дозволено координувати міжвідомчі навчання за участю різних державних органів. Ці організовані навчальні та планові зусилля є життєво важливими для підвищення готовності до стихійних лих та забезпечення скоординованого реагування на надзвичайні ситуації (Навчання цивільного захисту та підвищення обізнаності громадськості, 2025). Навчання класифікуються за рівнями наступним чином:

- Навчання на місцевому рівні проводяться кожні три роки;
- Навчання регіонального рівня проводяться кожні чотири роки;
- Навчання національного рівня плануються кожні чотири роки;
- Міжнародні навчання перевіряють співпрацю та оперативну сумісність різних можливостей.

ІСПАНІЯ

В Іспанії готовність до стихійних лих та обізнаність про надзвичайні ситуації підтримуються міцною законодавчою базою, яка закладає основи для запобігання ризикам, управління ними та пом'якшення їх наслідків.

По-перше, хоча це не стосується лише професійної освіти та навчання (ПОН), слід зазначити, що підвищення обізнаності про стихійні лиха в Іспанії в основному підтримується національним законодавством, зокрема Законом 17/2015 від 9 липня про Національну систему цивільного

захисту, який закладає основи для запобігання та управління надзвичайними ситуаціями в Іспанії (Boletín Oficial del Estado, 2015). Хоча це не стосується лише ПОН, це закладає основи для включення навчання з питань стихійних лих до освіти. Аналогічно, Національний стратегічний план цивільного захисту (2019), який визначає основні загрози та ризики в країні та встановлює рекомендації щодо їх управління, та Національний план адаптації до зміни клімату (PNACC), який інтегрує зниження ризику стихійних лих в політику освіти (Міністерство екологічного переходу, 2021).

Тепер, зосереджуючись саме на освітній сфері, ми підкреслюємо, що Органічний закон 3/2020 (LOMLOE) наголошує на екологічній освіті та сталому розвитку, сприяючи включенню компетенцій із запобігання стихійним лихам (Офіційний державний вісник, 2020). Крім того, Королівський указ 157/2022 встановлює включення безпеки та запобігання ризикам у середню освіту, яка включає професійно-технічну освіту.

Закон 17/2015 від 9 липня про Національну систему цивільного захисту є фундаментальним елементом регулювання надзвичайних ситуацій в Іспанії. Цей закон визначає обов'язки державних адміністрацій та встановлює принципи запобігання стихійним лихам, планування та реагування на них (Boletín Oficial del Estado, 2015). Хоча він не орієнтований безпосередньо на професійну освіту та навчання (VET), його комплексний підхід дозволяє включати навчання з питань стихійних лих на різних рівнях освіти.

Органічний закон 3/2020 (LOMLOE) наголошує на важливості екологічної освіти та сталого розвитку в освітній сфері, сприяючи включенню компетенцій, пов'язаних із запобіганням стихійним лихам. LOMLOE підкреслює необхідність включення змісту з безпеки, управління ризиками та зміни клімату до шкільної програми (Boletín Oficial del Estado, 2020).

Крім того, Королівський указ 157/2022 робить навчання з безпеки та запобігання ризикам обов'язковим у середній освіті, включаючи професійну підготовку. Цей нормативний акт гарантує, що учні здобудуть необхідні знання для безпечних та ефективних дій у надзвичайних ситуаціях.

ТУРЕЧЧИНА

Туреччина створила комплексну правову базу для управління стихійними лихами, що складається з кількох ключових законів та нормативних актів, розроблених для забезпечення ефективної готовності до стихійних лих, реагування на них та відновлення.

Одним із ключових законодавчих актів є Закон № 5902, який визначає організацію та обов'язки Управління з ліквідації наслідків стихійних лих та надзвичайних ситуацій (AFAD). Цей закон визначає вирішальну роль AFAD у координації зусиль з ліквідації наслідків стихійних лих на національному рівні.

Крім того, Закон № 7269, вперше прийнятий у 1959 році, стосується заходів, які необхідно вжити, та допомоги у реагуванні на стихійні лиха, що впливають на громадське життя. Це законодавство зосереджено на запобіганні стихійним лихам та зменшенні ризиків, а також надає допомогу після стихійного лиха.

Ще одним важливим законодавчим актом є Закон № 6306, який стосується трансформації територій, визначених як такі, що перебувають під загрозою стихійних лих. Цей закон наголошує на міській трансформації та оновленні будівель, вразливих до стихійних лих, підкреслюючи проактивний підхід до мінімізації ризиків у міському середовищі.

Крім того, місцеве самоврядування має вирішальне значення в управлінні стихійними лихами, як зазначено в Законі № 5216 про столичні муніципалітети та Законі № 5393 про

муніципалітети. Ці закони визначають обов'язки муніципалітетів щодо впровадження стратегій управління стихійними лихами в межах їхньої юрисдикції.

Туреччина розробила низку національних та місцевих планів дій у разі стихійних лих для сприяння реагуванню на них. План реагування на стихійні лиха Туреччини (TAMP) є основою для національної координації зусиль до, під час та після стихійних лих. Доповненням TAMP є Провінційні плани реагування на стихійні лиха, які узгоджуються з національними стратегіями та детально описують конкретні підходи кожної провінції до управління стихійними лихами. Крім того, Провінційні плани зниження ризиків (IRAP) спрямовані на виявлення ризиків стихійних лих на провінційному рівні та встановлення превентивних заходів для пом'якшення цих ризиків.

Нормативно-правова база також стосується надзвичайних ситуацій та цивільної безпеки за допомогою різних правил. Положення про ліквідацію наслідків стихійних лих та надзвичайних ситуацій визначає процедури, яких слід дотримуватися під час стихійних лих та надзвичайних ситуацій, забезпечуючи систематичне реагування. Положення про землетруси в будівлях Туреччини (2018) встановлює технічні принципи, необхідні для підтримки безпеки конструкцій у разі землетрусів. Крім того, Положення про надзвичайні ситуації на робочому місці зобов'язує роботодавців готувати плани дій у надзвичайних ситуаціях для забезпечення безпеки працівників. Натомість Положення про безпеку від небезпечних матеріалів та промислових аварій регулює процедури дій у надзвичайних ситуаціях на хімічних та промислових об'єктах.

Комплексне законодавство та плани дій у надзвичайних ситуаціях Туреччини, включаючи AFAD, TAMP та IRAP, розроблені для покращення координації та чіткого визначення ролей і обов'язків у сфері готовності до стихійних лих, реагування на них та відновлення. Однак ефективність цієї системи значною мірою залежить від активної участі окремих осіб та всіх верств суспільства у виконанні своїх обов'язків у сфері управління стихійними лихами.

ІСЛАНДІЯ

В Ісландії захист від стихійних лих та цивільний захист регулюються надійною правовою та інституційною базою, яка наголошує на готовності, оцінці ризиків та скоординованому реагуванні. Наріжним каменем цієї системи є Закон про цивільний захист (№ 82/2008), який створює Департамент цивільного захисту та управління надзвичайними ситуаціями (DCPEM) та визначає обов'язки національних, регіональних та місцевих органів влади. Це законодавство вимагає регулярних оцінок ризиків, пов'язаних з конкретними небезпеками, та створення планів дій у надзвичайних ситуаціях як на національному, так і на муніципальному рівнях. Закон про місцеве самоврядування ще більше посилює роль муніципалітетів, зобов'язуючи їх розробляти місцеві плани дій у надзвичайних ситуаціях, що відповідають національним стратегіям.

DCPEM працює під керівництвом Національного комісара Ісландської поліції та служить центральним координаційним органом під час надзвичайних ситуацій. Він дотримується багатоетапного підходу та тісно співпрацює з науковими установами, такими як Ісландське метеорологічне управління та Університет Ісландії. Завдяки цій співпраці департамент керує системами раннього попередження, координує міжвідомчі зусилля та забезпечує чітку комунікацію з громадськістю під час криз.

Політика Ісландії щодо ліквідації наслідків стихійних лих була перевірена під час різних надзвичайних ситуацій, включаючи виверження вулканів та суворі погодні явища. Практика впровадження включає оповіщення населення в режимі реального часу через мобільні додатки та медіа, скоординовану евакуацію під керівництвом аварійно-рятувальних служб та механізми державного страхування для допомоги постраждалим від втрати майна або переміщення.

Незважаючи на сильні сторони цієї системи, проблеми залишаються. Деякі місцеві плани дій у надзвичайних ситуаціях потребують частішого оновлення, особливо в менших або віддалених муніципалітетах. Також існує постійна потреба в активізації участі громадськості шляхом регулярних навчань з підготовки та покращення стійкості інфраструктури в сільській місцевості, де доступ та можливості реагування на надзвичайні ситуації можуть бути обмежені.

КІПР

Закон Кіпру про цивільну оборону (з поправками 1996 року) забезпечує правову основу для діяльності цивільного захисту. Ключові обов'язки включають координацію евакуації, попередження населення та навчання. Національні плани дій у надзвичайних ситуаціях наголошують на пом'якшенні ризиків та громадській безпеці. Законодавство також вимагає проведення навчань щодо стихійних лих та забезпечення готовності до них у державних установах, але не містить конкретних заходів щодо інтеграції професійно-технічної освіти.

Республіка Кіпр також дотримується Механізму цивільного захисту Європейського Союзу та узгоджує національні стратегії дій у надзвичайних ситуаціях з міжнародними рамками, такими як Сендайська рамкова програма щодо зменшення ризику стихійних лих. Підкреслюючи багатоетапний підхід, Сендайська рамкова програма заохочує держави-члени вирішувати проблеми різних природних, техногенних та біологічних катастроф у рамках комплексних стратегій управління ризиками. Національні плани дій у надзвичайних ситуаціях на Кіпрі були оновлені в останні роки, щоб відобразити цю зміну, включаючи положення щодо стихійних лих, спричинених кліматом, та біологічних небезпек. Таке узгодження підтримує більш системний та інклюзивний підхід до готовності до стихійних лих та підвищення стійкості.

Незважаючи на цей прогрес, залишається прогалина в інтеграції цих стратегій у формальну систему професійної освіти та навчання. Чинне законодавство та протоколи готовності, як правило, спрямовані на державні установи, державних службовців та підрозділи реагування на надзвичайні ситуації, при цьому викладачі або учні професійно-технічних навчальних закладів обмежено визнаються частиною екосистеми готовності та реагування. Існує можливість розробити адаптовані правові та інституційні рамки, що включають обізнаність про стихійні лиха як ключовий компонент політики професійної підготовки.

УКРАЇНА

В Україні готовність до стихійних лих та реагування на них регулюються комплексною правовою та нормативною базою, яка визначає ролі та обов'язки різних членів суспільства; ці документи забезпечують скоординований та практичний підхід до цивільної безпеки.

Основою законодавства України про ліквідацію наслідків стихійних лих є Кодекс цивільного захисту України, прийнятий Законом № 5403-VI від 31 березня 2023 року. Ця правова база регулює відносини щодо захисту людей, територій, навколишнього середовища та майна від надзвичайних ситуацій. Вона визначає повноваження органів державної влади та встановлює обов'язки громадян та організацій щодо готовності до стихійних лих та реагування на них. Кабінет Міністрів контролює створення Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, яка координує національні зусилля щодо запобігання стихійним лихам та реагування на них. Регіональні та місцеві адміністрації також відповідають за формування своїх комісій з питань цивільного захисту, забезпечуючи, щоб заходи щодо готовності до стихійних лих відповідали конкретним потребам їхніх громад. Крім того, всі фізичні та юридичні особи повинні брати участь у

заходах цивільного захисту, дотримуючись протоколів безпеки та співпрацюючи з екстреними службами під час стихійних лих.

Ще одним важливим елементом системи управління надзвичайними ситуаціями в Україні є Положення про Єдину державну систему цивільного захисту, створене Постановою Кабінету Міністрів № 11 від 9 січня 2014 року. Це положення визначає структуру та операційні процедури Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ). Центральні органи виконавчої влади відповідають за створення функціональних підсистем в рамках ЄДСЦЗ, підготовку їхніх сил та ресурсів до ефективного запобігання надзвичайним ситуаціям та реагування на них. Місцеві посадові особи відповідають за організацію та здійснення заходів цивільного захисту на регіональному та місцевому рівнях, забезпечуючи ефективність та відповідність реагування на надзвичайні ситуації контексту. Підприємства, установи та організації повинні створити внутрішні служби цивільного захисту та розробити плани дій у надзвичайних ситуаціях для навчання персоналу дій у надзвичайних ситуаціях у своїх приміщеннях.

Закон України «Про екстрену медичну допомогу», прийнятий 5 липня 2012 року згідно із Законом № 5081-VI, визначає організацію та надання екстреної медичної допомоги під час стихійних лих, визначаючи обов'язки медичних працівників та громадян. Служби екстреної медичної допомоги повинні надавати своєчасну та компетентну медичну допомогу постраждалим від стихійних лих, включаючи догоспітальну допомогу та транспортування до медичних закладів. Громадяни повинні негайно звертатися за екстреною медичною допомогою та надавати точну інформацію службам реагування для забезпечення ефективної допомоги.

Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», прийнятий відповідно до Закону № 4004-XII у 1994 році, стосується безпеки громадського здоров'я під час надзвичайних ситуацій та визначає ролі різних зацікавлених сторін. Державні органи відповідають за впровадження заходів щодо запобігання поширенню інфекційних захворювань під час стихійних лих шляхом проведення заходів спостереження та контролю. Місцеві органи влади відповідають за здійснення заходів у сфері громадського здоров'я на рівні громад, таких як організація кампаній з вакцинації та поширення інформації про здоров'я. Роботодавці та навчальні заклади повинні дотримуватися санітарних норм, забезпечувати необхідні умови для дотримання гігієни та підтримувати зусилля з відстеження контактів під час спалахів епідемій.

Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», прийнятий відповідно до Закону № 39/95-ВР від 8 лютого 1995 року, регулює ядерну безпеку, що є особливо актуальним питанням, враховуючи історію України з ядерною енергетикою. Регулюючі органи здійснюють нагляд за ядерними установками, щоб забезпечити дотримання стандартів безпеки та реагувати на радіаційні надзвичайні ситуації. Оператори ядерних установок зобов'язані дотримуватися суворих протоколів безпеки, проводити регулярне навчання та розробляти плани реагування на надзвичайні ситуації для забезпечення громадської безпеки. Населенню надається інформація про радіаційну безпеку та інструктаж щодо відповідних захисних дій у разі ядерного інциденту.

Крім того, у Національному плані дій щодо виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 про жінок, мир і безпеку (2020-2025) підкреслюється роль жінок у миротворчих та безпекових зусиллях, які є невід'ємною частиною реагування на стихійні лиха. Урядовим органам рекомендується залучати жінок до процесів прийняття рішень, пов'язаних зі зменшенням ризику стихійних лих та стратегіями реагування на них. Організаціям громадянського суспільства надається підтримка у сприянні участі жінок у миротворчих ініціативах та ініціативах щодо стійкості до стихійних лих. Водночас міжнародних партнерів закликають співпрацювати у проектах, що

розширюють можливості жінок у регіонах, схильних до стихійних лих, тим самим підвищуючи стійкість громад.

Зрештою, Державний план реагування на надзвичайні ситуації, затверджений Постановою Кабінету Міністрів № 223 від 14 березня 2018 року, окреслює скоординовані дії державної та місцевої влади під час надзвичайних ситуацій. Центральні органи влади забезпечують стратегічне керівництво, розподіляють ресурси та координують реагування на стихійні лиха на національному рівні, тоді як місцеві органи влади впроваджують надзвичайні заходи, керують процесами евакуації та забезпечують безпеку постраждалого населення в межах своєї юрисдикції. Служби екстреної допомоги виконують оперативні завдання, включаючи пошуково-рятувальні роботи, медичну допомогу та ліквідацію наслідків стихійних лих.

РОЗДІЛ 6: ДОСТУПНІСТЬ ДЛЯ ГРОМАД ДІАСПОР

У сучасному взаємопов'язаному світі вкрай важливо забезпечити доступність освітніх ресурсів та планів цивільної безпеки для діаспори та громад мігрантів. У цьому розділі буде оцінено, наскільки ефективно ці ресурси задовольняють потреби осіб, які проживають за межами своїх країн. Ключові міркування включатимуть наявність мов та культурну релевантність, що є важливими для розуміння того, наскільки добре ці громади можуть отримати доступ до ініціатив щодо готовності до стихійних лих та скористатися ними. Розглядаючи ці фактори в країнах-партнерах, цей розділ має на меті визначити сильні сторони та напрямки для покращення доступності для діаспорного населення.

ЛАТВІЯ

Оцінка доступності освітніх ресурсів та планів цивільної безпеки для діаспори та громад мігрантів виявляє значні прогалини, які можуть перешкоджати ефективній підготовці до стихійних лих та реагуванню на них. Хоча законодавчі норми для діаспори та громад мігрантів доступні англійською мовою на національному сайті likumi.lv, багато критично важливих ресурсів залишаються недоступними для тих, хто не володіє латвійською мовою.

Хоча деякі матеріали, як-от брошура під назвою «Що робити у разі кризи», були перекладені англійською мовою, багато важливих документів залишаються доступними лише латиською мовою. Ця відсутність перекладу може створити серйозну проблему під час стихійного лиха, оскільки своєчасна та точна інформація має вирішальне значення для ефективного реагування та безпеки. Наприклад, розуміння протоколів дій у надзвичайних ситуаціях або заходів цивільного захисту може бути складним для тих, хто не володіє латиською мовою, що призводить до плутанини та потенційно небезпечних для життя ситуацій під час кризи.

Вебсайт «112 Латвія» та супутній додаток також розроблені для надання критично важливої допомоги під час надзвичайних ситуацій. Хоча уряд гарантує повернення цих ресурсів, він переважно підтримує латвійську та англійську мови. Це обмеження може створювати перешкоди для членів громади, які не розмовляють цими мовами, включаючи осіб з різним мовним походженням. Вразливі групи населення можуть опинитися без належної підтримки чи інформації в критичні моменти надзвичайної ситуації.

Для вирішення цих проблем вкрай важливо покращити доступність інформації для всіх членів діаспори та громад мігрантів. Цього можна досягти шляхом перекладу важливих документів кількома мовами, забезпечуючи культурну релевантність матеріалів щодо готовності до стихійних лих. Залучення громади та зворотний зв'язок також можуть відігравати життєво важливу роль у визначенні конкретних потреб діаспорного населення, сприяючи більш інклюзивному підходу до освіти з питань цивільної безпеки.

Зусилля, спрямовані на покращення мовної доступності та культурної актуальності освітніх ресурсів, можуть розширити можливості діаспори та громад мігрантів, допомагаючи їм краще готуватися до надзвичайних ситуацій та ефективно реагувати на стихійні лиха. Така доступність є життєво важливою для побудови стійкого суспільства, де кожен може отримати доступ до інформації, необхідної для своєї безпеки та благополуччя, незалежно від свого мовного чи культурного походження.

ІСПАНІЯ

Дослідження доступності освіти для мігрантів та діаспорних громад в Іспанії висвітлює кілька ключових проблем та рекомендацій. Мовні бар'єри та культурні відмінності створюють значні

перешкоди для інтеграції, вимагаючи адаптованих навчальних програм, навчальних матеріалів та методологій (García & Martínez, 2003; Ruiz, 2006).

Правова та політична база, що стосується освіти мігрантів, потребує уваги для забезпечення рівного доступу та можливостей (Muñoz, 2014). Освітянам потрібна належна підготовка для задоволення різноманітних потреб учнів-мігрантів та сприяння міжкультурному діалогу (Llorent Bedmar, 2013). Для підвищення самооцінки та академічної успішності рекомендується інтеграція культурних елементів країн походження учнів у навчальні програми та шкільні матеріали (Llorent Bedmar, 2013).

Крім того, надання мовної підтримки та можливостей для навчання протягом усього життя має вирішальне значення для успішної інтеграції (Muñoz, 2014). Для розробки ефективної освітньої політики для мігрантів та діаспорних громад в Іспанії необхідний комплексний підхід, що охоплює уряд, міжнародні організації та неурядові організації.

ТУРЕЧЧИНА

У Туреччині досягнуто значних успіхів у сфері освіти з питань стихійних лих; проте залишаються проблеми щодо доступності для діаспори та громад мігрантів.

Основними джерелами, що забезпечують навчання з питань стихійних лих у Туреччині, є Управління з питань стихійних лих та надзвичайних ситуацій (AFAD), яке організовує навчання з підвищення обізнаності про стихійні лиха та пропонує онлайн- та очні навчальні сесії. Турецький Червоний Півмісяць (Kızılay) також відіграє вирішальну роль, надаючи навчання з надання першої допомоги та управління стихійними лихами, одночасно реалізуючи проекти гуманітарної допомоги, розроблені спеціально для мігрантів. Крім того, муніципалітети та неурядові організації (НУО) проводять навчання з питань стихійних лих на рівні громад та проводять інформаційні сесії, орієнтовані на мігрантів.

Незважаючи на ці зусилля, мовні бар'єри продовжують створювати труднощі для мігрантів, оскільки більшість навчальних занять проводяться турецькою мовою. Як наслідок, навчальних матеріалів про стихійні лиха для мігрантів недостатньо іншими мовами, такими як арабська, англійська або перська. Більшість онлайн-ресурсів для навчання доступні лише турецькою мовою з обмеженою підтримкою перекладу, що ускладнює для мігрантів доступ до життєво важливої інформації.

Культурна доречність є ще одним важливим питанням, оскільки освітній контент в першу чергу розроблений для місцевих турецьких мешканців. Така спрямованість знижує ефективність навчання з питань стихійних лих для громад мігрантів, оскільки навчальні заняття часто не враховують їхнє різноманітне культурне походження.

Було запропоновано кілька рішень для вирішення цих проблем і покращення доступності. Покращення мовної підтримки є критично важливим; AFAD, Турецький Червоний Півмісяць та неурядові організації повинні надавати більше навчальних матеріалів про стихійні лиха арабською, англійською, перською та французькою мовами. Розробка візуального та відеоосвітнього контенту може додатково допомогти зробити інформацію доступною для неписьменних мігрантів.

Крім того, культурна адаптація та підходи, орієнтовані на громаду, є важливими для практичного навчання. Програми навчання з питань стихійних лих слід переробити, щоб вони відповідали культурним особливостям громад мігрантів. Залучення лідерів громад та волонтерів з груп мігрантів до проведення навчальних занять може сприяти створенню більш гостинної атмосфери та покращенню взаєморозуміння.

Крім того, життєво важливо посилити участь місцевих органів влади та неурядових організацій. Муніципалітети повинні розробити плани готовності до стихійних лих, адаптовані до потреб мігрантів, та розпочати багатомовні інформаційні кампанії. Важливо забезпечити інформування мігрантів про пункти збору у разі надзвичайних ситуацій та процедури евакуації для підвищення їхньої безпеки.

Підсумовуючи, мовні бар'єри, відсутність культурної адаптації та інші проблеми доступності наразі обмежують ефективність навчання про стихійні лиха для діаспори та громад мігрантів у Туреччині. Для створення більш інклюзивної та доступної програми підвищення обізнаності про стихійні лиха необхідно впровадити такі стратегії, як розширення зусиль з перекладу, підходи, орієнтовані на громаду, та мобільні освітні ініціативи.

ІСЛАНДІЯ

В Ісландії доступність інформації про готовність до стихійних лих для діаспори та громад мігрантів дедалі більше стає пріоритетною сферою в рамках ширшої системи цивільного захисту. Оскільки це країна зі зростаючим населенням іноземних резидентів та сезонних працівників, особливо в таких секторах, як туризм, рибальство та будівництво, забезпечення рівного доступу до інформації про безпеку є надзвичайно важливим. Департамент цивільного захисту та управління надзвичайними ситуаціями (ДСРЕМ) під керівництвом Національного комісара Ісландської поліції відіграє центральну роль у комунікації з громадськістю під час надзвичайних ситуацій та доклав зусиль для забезпечення поширення ключових повідомлень та сповіщень кількома мовами.

Громадські сповіщення в режимі реального часу, такі як ті, що поширюються через додаток Safe Travel та офіційні вебсайти, часто доступні англійською мовою разом із ісландською, що допомагає охопити широку аудиторію людей, для яких мова не є рідною. Однак доступ до матеріалів іншими поширеними мовами серед діаспорних спільнот, такими як польська, литовська чи тайська, є більш обмеженим і залишається сферою, яка потребує вдосконалення. Крім того, хоча інформація про надзвичайні ситуації зазвичай є чіткою та своєчасною, вона не завжди може відображати культурний контекст чи комунікативні вподобання різних спільнот.

Муніципалітети, відповідальні за місцеве планування дій у надзвичайних ситуаціях, порізному проактивно взаємодіють з мігрантами-мешканцями. У деяких регіонах місцеві органи влади та комітети цивільного захисту співпрацюють з громадськими організаціями для розширення охоплення та участі в ініціативах щодо готовності, але це ще не є стандартною практикою по всій країні. Також зростає визнання необхідності проведення інклюзивних навчань з готовності та багатомовних кампаній з громадської освіти для кращого залучення громад мігрантів до планування цивільної безпеки.

Ісландія заклала міцну основу для доступної комунікації у разі стихійних лих, зокрема за допомогою цифрових інструментів та інституційної координації. Однак, щоб повністю задовольнити потреби свого різноманітного населення, необхідні подальші кроки для забезпечення мовної інклюзивності, культурної актуальності та активної участі діаспорних груп у зусиллях з підготовки та реагування.

КІПР

Доступність для діаспорних громад Більшість ресурсів цивільного захисту доступні лише грецькою мовою, що обмежує доступність для мігрантів та діаспорних громад. Хоча деякі екстрені

сповіщення є двомовними (грецькою/англійською), навчальним ресурсам та планам безпеки часто бракує культурної адаптації або перекладів на широко розмовні мови мігрантів (наприклад, арабська, тагальська). Неурядові організації іноді долають цю прогалину, але систематичне залучення під керівництвом уряду залишається обмеженим.

УКРАЇНА

В Україні питання доступності мов має вирішальне значення для ефективної освіти з питань стихійних лих та залучення громади. Як багатомовна країна, Україна визнає українську мову офіційною, поряд з мовами меншин, такими як ромська, кримськотатарська, угорська та гагаузька. Це мовне розмаїття підкреслює важливість надання навчальних матеріалів та планів безпеки кількома мовами для забезпечення розуміння та активної участі всіх членів громади.

Такі організації, як CLEAR Global, визнали життєво важливу роль мови у реагуванні на кризи. Вони мобілізували волонтерів-лінгвістів для перекладу важливої інформації різними мовами, усуваючи прогалини в комунікації та надаючи біженцям і мігрантам критично важливу інформацію мовою, яку вони розуміють.

Однак українці, які постраждали від війни, стикаються зі значними мовними труднощами в країнах перебування, що може перешкоджати їхньому доступу до життєво важливих послуг та інформації. Залежність від некваліфікованих неофіційних перекладачів часто може призвести до непорозуміння, що підкреслює нагальну потребу в професійних послугах перекладу та усного перекладу для сприяння ефективному спілкуванню.

Культурна актуальність також відіграє ключову роль у підтримці діаспори та громад мігрантів. Організації діаспори відіграють вирішальну роль у наданні послуг, що відповідають культурним особливостям, завдяки своєму глибокому корінню в культурних практиках своїх громад. Ці організації мають всі можливості для надання підтримки, яка відповідає культурним нормам і цінностям осіб, яким вони служать. Наприклад, українські організації діаспори відіграли важливу роль у мобілізації ресурсів та наданні негайної допомоги новоприбулим мігрантам, забезпечуючи, щоб надана підтримка була культурно чутливою та актуальною.

Створення навчальних матеріалів, що відображають культурне походження діаспорних громад, підвищує залученість та ефективність. Це включає включення культурних ритуалів, збереження мови та сприяння громадській організації в академічні програми. Така культурна інтеграція допомагає підтримувати почуття ідентичності та приналежності, що є життєво важливим для психічного та емоційного благополуччя людей під час переміщення.

Розуміння конкретних потреб діаспори та громад мігрантів дозволяє розробляти ресурси, що вирішують їхні унікальні проблеми. Наприклад, надання інформації про те, як отримати доступ до охорони здоров'я, освіти та працевлаштування в країнах перебування, з урахуванням культурних нюансів, сприяє більш плавній інтеграції та підвищує ефективність зусиль щодо реагування на стихійні лиха.

Було запропоновано кілька рекомендацій щодо покращення цих сфер. Залучення діаспорних громад до створення освітніх та безпечних матеріалів є важливим для забезпечення культурної актуальності та прийняття серед цільових груп. Крім того, слід створити комплексні перекладацькі служби, які надаватимуть допомогу з письмового та усного перекладу кількома мовами, якими розмовляють діаспорні громади, щоб гарантувати доступність інформації для всіх.

Навчання культурній компетентності персоналу з ліквідації наслідків стихійних лих є ще однією важливою рекомендацією для покращення надання послуг та зміцнення довіри в різних

громадах. Нарешті, створення доступних каналів комунікації через різні платформи, включаючи соціальні мережі, громадське радіо та місцеві зібрання, може сприяти поширенню інформації культурно доречними способами.

ПІДСУМОК – КАБІНЕТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Компонент кабінетного дослідження Звіту про обізнаність про стихійні лиха та навички рятування життя містить детальний аналіз ініціатив з навчання та підготовки до стихійних лих у кількох країнах, включаючи Латвію, Іспанію, Туреччину, Кіпр та Україну, в рамках проекту VET-READY.

У Латвії навчання з питань стихійних лих інтегровано в систему освіти на кількох рівнях і регулюється надійною законодавчою базою, яка передбачає обов'язкові курси цивільного захисту. Завдяки впровадженню таких модулів, як «Громадська та людська безпека», Латвія забезпечує всебічну готовність учнів до стихійних лих. Ключові ініціативи включають обов'язковий курс цивільного захисту та інноваційний мобільний додаток «112 Латвія», що покращує доступність екстрених служб для людей, зокрема з інвалідністю.

В Іспанії відсутня офіційна система підвищення обізнаності про стихійні лиха в рамках системи професійної освіти та навчання, проте вона зосереджується на навчанні з питань стихійних лих через загальні стратегії безпеки, такі як Стратегія охорони здоров'я та безпеки на роботі, ініціативи національних рамкових програм та міжнародні угоди, такі як Сендайська рамкова угода, яка прагне інтеграції в освітню програму. Такі програми, як навчання в освітніх центрах UME, забезпечують необхідні навички реагування на стихійні лиха.

Підготовка Туреччини до стихійних лих значною мірою структурована через національну політику та плани, включаючи План зменшення ризику стихійних лих Туреччини (TARAP) та стратегічні партнерства між освітніми та місцевими органами влади. Навчання з обізнаності про стихійні лиха підтримується AFAD та Міністерством національної освіти, завдяки комплексним ініціативам, таким як мобільні вантажівки для моделювання землетрусів та станції моделювання пожеж, що підвищують готовність громад.

В Ісландії готовність до стихійних лих підтримується добре налагодженою правовою та інституційною базою, де Закон про цивільний захист регулює національні та муніципальні обов'язки щодо оцінки ризиків та планування дій у надзвичайних ситуаціях. Департамент цивільного захисту та управління надзвичайними ситуаціями (DCPEM) координує міжвідомчі зусилля та комунікації з громадськістю, використовуючи інструменти в режимі реального часу, такі як додаток Safe Travel, для подання сповіщень під час таких подій, як виверження вулканів та екстремальні погодні умови. Хоча реформи професійно-технічної освіти та освіти покращили доступність та якість професійної підготовки, модулі, що спеціалізуються на стихійних лихах, ще не інтегровані систематично.

Зусилля щодо боротьби з дезінформацією, особливо щодо землетрусів та вулканічної активності, зосереджені на виправленні міфів, що поширюються в соціальних мережах, та просуванні протоколів громадської безпеки, таких як «Пригнися, сховайся, тримайся». Доступність для діаспорних громад покращується завдяки сповіщенням англійською мовою та цифровим інструментам, хоча ресурси іншими мовами мігрантів залишаються обмеженими. Підвищення культурної актуальності, багатомовна інформаційно-просвітницька робота та ініціативи щодо інклюзивної готовності є ключовими напрямками для майбутнього розвитку.

Кіпр включає теми стихійних лих до ширших освітніх стратегій, хоча й не є чітко формалізованими в рамках навчальних програм професійно-технічної освіти. Стратегія «Освіта для екологічного та сталого розвитку (EESD)» сприяє підвищенню обізнаності через освіту громадськості та цивільного захисту, тоді як навчальні семінари на базі громад покращують готовність до стихійних лих на місцях.

В Україні триваючі конфлікти підкреслюють важливість інтеграції обізнаності про стихійні лиха в професійно-технічну освіту як частину національних стратегій стійкості. Нещодавні політики та програми, такі як Стратегічний план розвитку професійно-технічної освіти, зосереджені на підвищенні стійкості освіти, включенні заходів зі зниження ризику стихійних лих до професійних навчальних програм та посиленні співпраці громад для покращення реагування на стихійні лиха.

Колекція передового досвіду країн-партнерів додатково збагачує це дослідження, демонструючи інноваційні освітні зусилля, ефективні методи навчання та адаптивні рамки. Це комплексне кабінетне дослідження підкреслює зростаючу потребу в освіті з питань стихійних лих у рамках професійних шляхів по всій Європі. Воно сприяє стійкості та безпеці завдяки спільним міжнародним рамкам, контекстуальній адаптації та стратегіям, орієнтованим на громаду. Воно відображає проблеми та можливості гармонізації освіти з питань стихійних лих з професійною підготовкою, наголошуючи на розбудові потенціалу шляхом узгодження політики, надійних методологій та стратегічних партнерств між країнами.

ЧАСТИНА 2 – ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

РОЗДІЛ 7: РЕЗУЛЬТАТИ ПОЛЬОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Паралельно з кабінетним дослідженням партнерство збирало та аналізувало кількісні дані, отримані з відповідей на спеціально розроблені анкети. Анкети були перекладені мовами партнерів, щоб забезпечити можливість їх заповнення всіма учасниками. Було проведено описовий перехресний аналіз за допомогою програмного забезпечення для аналізу даних SPSS для дослідження взаємозв'язків та закономірностей між різними змінними. Цей аналіз дозволив поглиблено вивчити ключові теми, викладені в анкеті, забезпечуючи детальне розуміння точок зору та досвіду різних груп учасників.

Кожен розділ звіту зосереджений на певній тематичній області, пропонуючи детальний аналіз відповідей викладачів, студентів та учасників діаспори. Завдяки дезагрегації даних звіт висвітлює як спільні закономірності між цими групами, так і чіткі відмінності, які можуть відображати унікальний контекст або роль, яку кожна група відіграє в ширших рамках освіти з підготовки до стихійних лих.

Такий порівняльний підхід дозволяє виявити спільні виклики та пріоритети, а також поглибити наше розуміння того, як сприймається, викладається та переживається підготовка до стихійних лих у різних освітніх та культурних середовищах. Результати пропонують цінні знання, які можуть бути основою для цілеспрямованих втручань, рекомендацій щодо політики та розробки більш інклюзивних та ефективних освітніх стратегій у сфері готовності до стихійних лих.

Крім того, структура цього звіту сприяє рефлексії та плануванню на основі доказів, дозволяючи зацікавленим сторонам робити змістовні висновки та враховувати наслідки цих результатів як у місцевому, так і в транснаціональному контекстах. За допомогою цього аналізу звіт має на меті зробити внесок у постійний діалог щодо зміцнення стійкості та готовності через освіту, приділяючи особливу увагу різноманітним голосам та реаліям залучених учасників.

А. ПРОФІЛЬ УЧАСНИКІВ

А1. ПРОФІЛЬ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Аналіз даних, зібраних у вибірці зі 155 викладачів професійно-технічної освіти та навчання (ПТО) з шести європейських країн — Іспанії, Туреччини, Латвії, Кіпру, України та Ісландії — пропонує загальний огляд їхніх профілів, досвіду та участі в освіті з питань готовності до стихійних лих. Щодо гендерного розподілу, загальна вибірка є відносно збалансованою, з незначною більшістю жінок (85 жінок проти 68 чоловіків), хоча між країнами спостерігаються помітні відмінності. Іспанія виділяється більшістю чоловіків (18 чоловіків та 9 жінок), тоді як Туреччина, Латвія, Кіпр та Ісландія демонструють чітке переважання жінок (наприклад, Туреччина: 16 жінок проти 4 чоловіків; Латвія: 16 жінок та 12 чоловіків). Ці відмінності можуть відображати специфічну для кожної країни динаміку доступу до професії викладача ПТО або утримання в ній. Решта два респонденти воліли не вказувати свою стать.

Що стосується досвіду викладання, то найбільш представленою групою у вибірці є викладачі з досвідом роботи понад п'ять років (46,5%). Латвія лідирує в цій категорії, де 22 з 28 викладачів (78,6%) повідомили про понад п'ять років досвіду, далі йдуть Туреччина (75%) та Ісландія (32%). І навпаки, на Кіпрі розподіл зворотний: 12 викладачів (48%) мають менше одного року

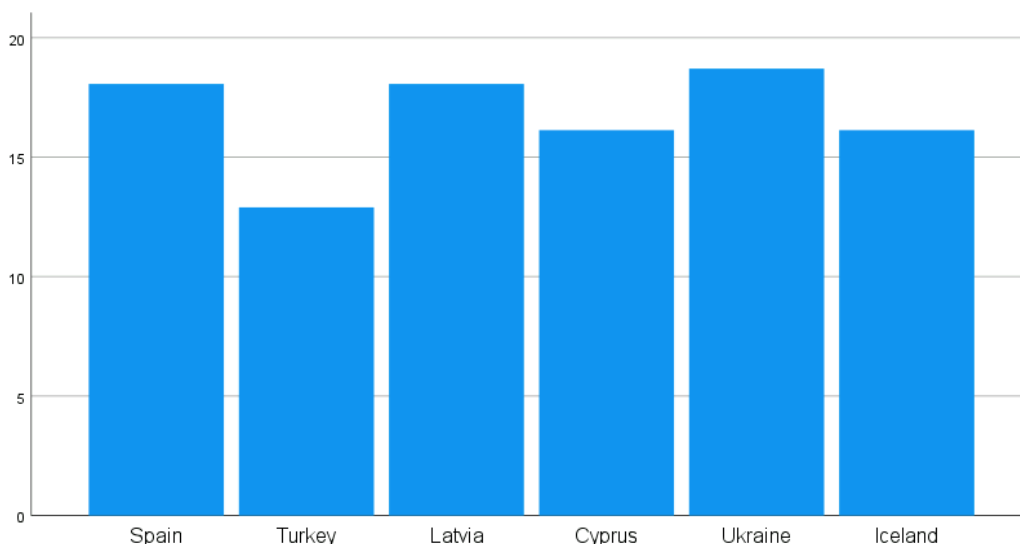
досвіду, що, можливо, пов'язано з нещодавнім оновленням персоналу або політикою найму, спрямованою на нових фахівців.

Щодо конкретного досвіду в освіті з підготовки до стихійних лих, між країнами існують суттєві відмінності. Україна (28 з 29 освітян) та Латвія (26 з 28) демонструють дуже високий рівень залученості в цій галузі, тоді як Іспанія має контрастний профіль: 18 з 28 освітян (64%) повідомляють про відсутність досвіду викладання цих тем. Ісландія (23 з 25) та Кіпр (14 з 25) також демонструють високий рівень залученості, що може відображати сильнішу інтеграцію з навчальними програмами або більшу інституційну обізнаність з цієї теми.

Особистий досвід стихійних лих також є дуже поширеним: 84,5% усіх респондентів (131 зі 155) пережили певну форму надзвичайної ситуації. Примітно, що всі освітяни в Ісландії (25 з 25) повідомляють про такий досвід, за ними йдуть Україна (27 з 29) та Латвія (26 з 28). Іспанія фіксує найнижчу частку (17 з 28). Найчастіше повідомляються про типи стихійних лих, включаючи пандемії, землетруси, пожежі та, в деяких випадках, виверження вулканів та урагани. Ісландія, зокрема, має унікальний досвід, такий як «землетрус; вулкан; пожежа», що відображає її особливий геологічний контекст.

Зрештою, якщо розглядати професійні сфери досвіду, пов'язані з підготовкою до стихійних лих, то чітко переважає «реагування на надзвичайні ситуації та перша допомога» спостерігається в таких країнах, як Іспанія (18 згадок), Туреччина (10) та Кіпр (10). Однак Латвія та Україна демонструють більш диверсифіковані профілі, включаючи оцінку ризиків та процедури евакуації, що свідчить про більш комплексний підхід до навчання з управління надзвичайними ситуаціями. Це може бути результатом нещодавніх ініціатив державної політики або травматичних національних подій, які сформували пріоритети навчання.

Рисунок 1: Географічне походження викладачів професійно-технічної освіти (%)

A2. ПРОФІЛЬ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Вибірка учнів складається з 254 учасників, розподілених по п'яти країнах, з чіткою перевагою жінок-респондентів (177), далі йдуть чоловіки-респонденти (76), і лише один ідентифікує себе з іншою статтю. Цей гендерний дисбаланс спостерігається в усіх країнах, хоча особливо помітний у деяких випадках, таких як Туреччина, де кількість жінок-учнів особливо висока.

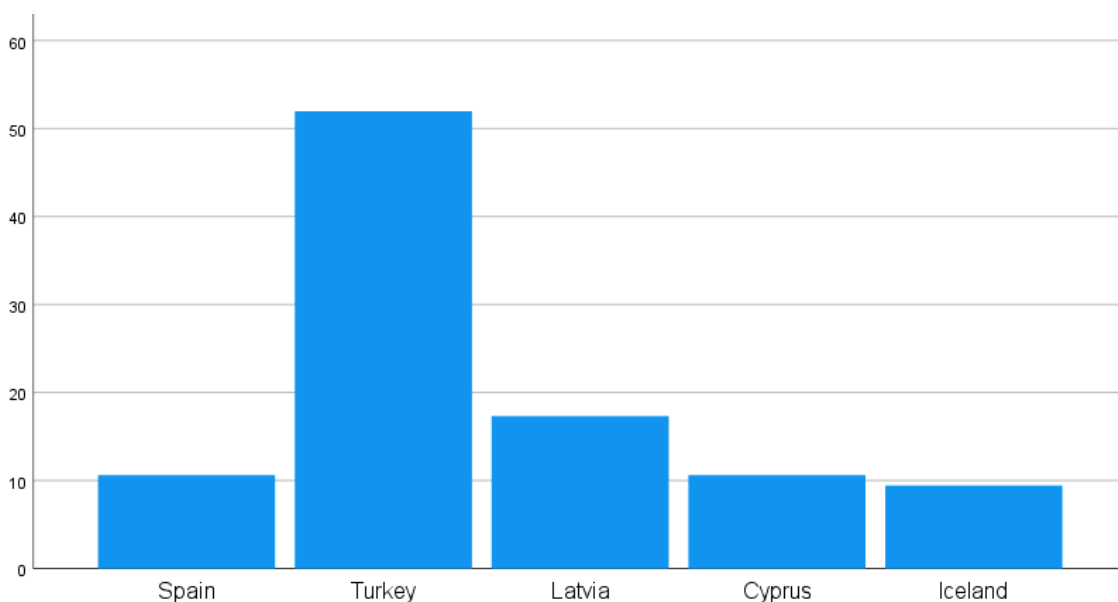

Щодо віку, переважна більшість належить до наймолодшої вікової групи (123), з помітним зниженням участі з віком, що свідчить про те, що вибірка переважно представляє молодших учнів.

Щодо досвіду взаємодії з катастрофами, значна частина учнів (208) повідомляє, що пережила принаймні одну катастрофу, порівняно з лише 46 особами, які цього не зробили, що свідчить про високий рівень прямого впливу в різних країнах. Аналізуючи тип катастроф, що пережили стихійне лихо, найпоширенішими окремими подіями, про які повідомляється, є пандемії та землетруси, часто в поєднанні з іншими типами катастроф, такими як повені, пожежі або промислові аварії. Деякі учні пережили дуже складні сценарії, що передбачають кілька одночасних загроз (наприклад, пандемію, землетрус, пожежу та повінь), що підкреслює широкий та багатогранний вплив ризику.

Ці закономірності демонструють як подібність, так і деякі відмінності, характерні для кожної країни, з точки зору впливу стихійних лих, але загалом вказують на молоду, переважно жіночу групу учнів, яка вже знайома — прямо чи опосередковано — з наслідками різних типів стихійних лих.

Рисунок 2: Географічне походження учнів (%)

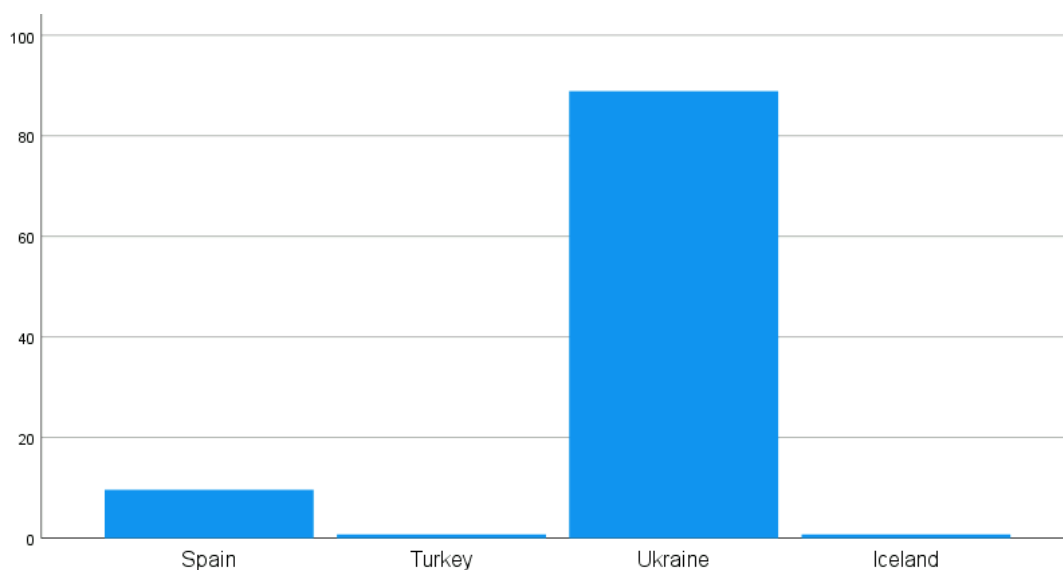

А3. ОХОПЛЕННЯ ДІАСПОРИ В КРАЇНАХ-ПАРТНЕРАХ – ПРОФІЛЬ УЧАСНИКІВ

Дані представлені 136 учасників, зосереджуючись на ключових демографічних факторах, таких як стать, вік, досвід стихійних лих та типи стихійних лих, з якими вони зіткнулися. Гендерний розподіл переважно чоловічий, менше жінок і майже немає небінарних осіб. Це свідчить про гендерний дисбаланс у діаспорі, потенційно під впливом культурних або соціальних факторів. Віковий розподіл показує, що це спільнота молодшого та середнього віку, більшість з яких знаходиться у віковому діапазоні 18-40 років. Ця демографічна група, ймовірно, має різні потреби та досвід, пов'язані з підготовкою до стихійних лих. Більшість людей у діаспорі стикалися принаймні з одним стихійним лихом, що підкреслює важливість готовності до стихійних лих для цієї групи. Найчастіші типи стихійних лих включають пандемії, землетруси, повені та промислові катастрофи. Це свідчить про широкий спектр вразливостей у діаспорі, що вимагає комплексного підходу до готовності до стихійних лих, який враховує різні ризики, з якими вони стикаються. Підсумовуючи, спільнота діаспори різноманітна за віком, статтю та досвідом стихійних лих, що вимагає індивідуальних програм готовності до стихійних лих, які відповідають їхнім унікальним потребам та викликам.

Рисунок 3: Географічне походження діаспори (%)

В. ПОТОЧНІ МОЖЛИВОСТІ НАВЧАННЯ

ВИКЛАДАЧІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Освітняни в кількох країнах мають різноманітні навчальні ресурси для навчання готовності до стихійних лих. Згідно із зібраними даними, найпоширенішими ресурсами є державні навчальні програми, онлайн-курси та інституційне навчання. Іспанія є країною з найбільшою різноманітністю доступних ресурсів, загалом згадується 28 ресурсів. Це включає поєднання навчання через державні програми, онлайн-платформи та самоосвіту, що свідчить про те, що освітяни в Іспанії мають доступ до різних форм навчання та підготовки. Однак також зазначається, що деякі з цих ресурсів неефективно інтегровані в повсякденне навчання через специфічні труднощі.

У Туреччині освітяни повідомляють про меншу кількість ресурсів, згаданих лише 20. Більшість цих ресурсів пов'язані з урядовими програмами, зокрема через Агентство з ліквідації наслідків стихійних лих та надзвичайних ситуацій (AFAD), яке відіграє ключову роль у громадянській освіті. Латвія та Кіпр також мають освітні ресурси, відповідно 28 та 25 ресурсів, що підкреслюють використання соціальних мереж та запобігання ризикам як частину підходів, що застосовуються для інтеграції готовності до стихійних лих.

Головною проблемою, з якою стикаються освітяни, є відсутність інституційної підтримки для викладання тем стихійних лих. В Іспанії 10 з 28 ресурсів прямо згадують відсутність інституційної підтримки як одну з основних перешкод для проведення такої підготовки. Це може включати відсутність офіційно встановлених освітніх програм з підготовки до стихійних лих у шкільних програмах або відсутність належних навчальних матеріалів. У Туреччині відзначається проблема, пов'язана з браком ресурсів, про яку згадують 8 з 20 ресурсів. Це свідчить про те, що багатьом освітянам бракує матеріалів або інфраструктури, необхідних для ефективної інтеграції цих питань у свої уроки. В Україні брак мотивації також визначається як основна перешкода, що відображає труднощі деяких освітян із залученням учнів до цих питань.

Що стосується конкретних освітніх ресурсів для підготовки до стихійних лих, то освітяни в Іспанії, схоже, особливо використовують соціальні мережі (26 згадок) як засіб поширення інформації про те, як діяти в надзвичайних ситуаціях, тоді як у Латвії соціальні мережі також виділяються як ключовий інструмент. У Туреччині Агентство з ліквідації наслідків стихійних лих та

надзвичайних ситуацій (AFAD) згадується як відповідний освітній ресурс для навчання громади, що відображає важливість урядових ініціатив у навчанні широкої громадськості. В Україні цифрове поширення інформації та використання онлайн-платформ для обміну ресурсами також є ключовими для навчання освітян та учнів питанням готовності до стихійних лих.

На завершення, хоча освітянам доступна різноманітна освітня база, проблеми залишаються. У багатьох країнах освітяни стикаються з такими перешкодами, як брак інституційної підтримки, обмежені ресурси та брак мотивації учнів, що може ускладнити інтеграцію підготовки до стихійних лих в освітню програму. Незважаючи на ці труднощі, використання цифрових платформ та соціальних мереж виявляється ефективними інструментами, які можуть допомогти освітянам подолати ці обмеження, дозволяючи краще поширювати інформацію та освітні ресурси. Для підвищення ефективності навчання освітня політика повинна заохочувати більшу співпрацю між урядовими та освітніми установами, а також самими освітянами, щоб забезпечити, щоб підготовка до стихійних лих була невід'ємним компонентом освіти на всіх рівнях.

УЧНІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Більшість опитаних учнів (близько 71%) повідомили, що пройшли попереднє навчання з підготовки до стихійних лих або надання першої медичної допомоги, що свідчить про відносно міцні базові знання в групі. Однак, якщо розбити дані за країнами, виявляються помітні розбіжності, які, ймовірно, відображають системні відмінності в освітніх стратегіях та доступності національних програм підготовки до надзвичайних ситуацій. Наприклад, у Туреччині понад дві третини респондентів пройшли навчання – можливо, через сильнішу державну політику в цій галузі – тоді як в Іспанії цей показник падає майже до однієї третини, що вказує на потенційну потребу в цілеспрямованих втручаннях для підвищення готовності на місцевому рівні. Ці розбіжності не є тривіальними, оскільки вони підкреслюють можливу нерівність у рівнях стійкості серед різних національних учнівських груп.

Щодо змісту навчання, то, хоча й існує значна різноманітність, кілька основних тем з'являються постійно: перша допомога, пожежна безпека, безпечні процедури евакуації та, меншою мірою, використання систем екстреного зв'язку. Рідше висвітлюються, хоча й критично важливі, психологічна підтримка в надзвичайних ситуаціях, оцінка ризиків та навички виживання — компоненти, необхідні для ефективного реагування на складні або тривалі кризи. Цей дисбаланс свідчить про те, що багато існуючих програм можуть бути більше зосереджені на тактиці негайного реагування, ніж на комплексних стратегіях готовності та відновлення. У таких країнах, як Латвія та Ісландія, деякі учні отримали більш просунуту, багатокомпонентну підготовку, що свідчить про наявність більш надійних або інтегрованих ініціатив у цих контекстах.

Цікаво, що вузькоспеціалізоване навчання, таке як HEAT (Навчання з підвищення обізнаності про вороже середовище), або тематичні модулі, такі як комплекти для допомоги у разі землетрусу чи протоколи укриття, згадувалися лише кілька разів. Це може свідчити про прогалину в адаптованому навчанні щодо ризиків, характерних для конкретного регіону, або про обмежену обізнаність щодо спеціалізованих інструментів. Незважаючи на відносно високий загальний рівень попереднього навчання, ці результати викликають питання щодо якості, актуальності та контекстуальної відповідності цього досвіду.

Щодо бажаних форматів майбутнього навчання, учні демонструють сильну перевагу очним заняттям, але очевидна зростаюча схильність до гібридних або мультимодальних підходів. Багато респондентів обрали комбінації, що включають очні заняття, онлайн-курси, мобільні додатки та матеріали для самостійного навчання, що відображає прагнення до гнучкого, динамічного та орієнтованого на учня досвіду. Такі країни, як Латвія та Ісландія, особливо виділяються завдяки

впровадженню цифрових та змішаних методів навчання, що може бути пов'язано з кращою технологічною інфраструктурою або кращим знайомством з інструментами цифрової освіти.

Особливо вартим уваги спостереження є те, що учні як з багатих, так і з обмежених ресурсів регіонів висловлюють інтерес до складніших, змішаних форматів навчання. Це свідчить про високу внутрішню мотивацію до навчання, навіть у районах, де може бракувати інфраструктури. Це надає цінну можливість для розробки масштабованих та контекстно-залежних навчальних програм, які враховують цю мотивацію та розширюють доступ завдяки інноваційним моделям проведення.

Коротше кажучи, хоча багато учнів мають певну попередню підготовку, вона значно варіюється за глибиною та обсягом — і часто робить акцент на операційних, а не на стратегічних компетенціях. Існує сильний та очевидний інтерес до більш цілісного, доступного та практичного навчального досвіду. Це створює сприятливе середовище для впровадження освітніх втручань, які не лише передають знання, але й справді дозволяють учням діяти ефективно, критично мислити та впевнено реагувати на кризові часи.

ДІАСПОРА

Поточні дані зосереджені на попередній підготовці діаспорної спільноти до стихійних лих або наданні першої медичної допомоги, темах, що охоплюються в таких навчаннях, та бажаних форматах отримання навчання в майбутньому.

Значна частина діаспори (111 зі 136) пройшла певну форму навчання з підготовки до стихійних лих або надання першої допомоги, причому більшість пройшла навчання, що включає пожежну безпеку, першу допомогу, психологічну підтримку, навички виживання та оцінку ризиків. Це свідчить про широкий охоплення основними навичками управління стихійними лихами. Навчання зазвичай поєднує першу допомогу з пожежною безпекою, тоді як менша кількість пройшла навчання з більш комплексних тем, таких як оцінка ризиків та використання систем екстреного зв'язку.

Що стосується бажаних форматів навчання, то чітко визначається перевага інтерактивних та гнучких методів навчання, при цьому значна кількість людей обирає поєднання очних занять та онлайн-курсів. Інші популярні варіанти включають семінари та інтерактивні мобільні додатки, що свідчить про попит на різноманітні та захопливі методи навчання, які дозволяють учням отримувати доступ до матеріалів як особисто, так і дистанційно. Крім того, часто обиралися друковані матеріали або ресурси для самостійного навчання, що свідчить про те, що багато членів діаспори цінують можливість навчатися у власному темпі.

Підсумовуючи, діаспорна спільнота демонструє міцну основу навчання готовності до стихійних лих, особливо в таких критично важливих сферах, як перша допомога та пожежна безпека. Однак, існує чітка перевага до поєднання форматів навчання, які пропонують як гнучкість, так і взаємодію, дозволяючи людям навчатися відповідно до власних потреб та графіків.

С. ПОТРЕБИ В НАВЧАННІ

ВИКЛАДАЧІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Щодо потреб у навчанні, 7,7% освітян не отримали жодної попередньої підготовки з питань стихійних лих та надання першої медичної допомоги, тоді як решта пройшли навчання в цих галузях у певній якості. З них 42,6% пройшли навчання як освітяни, а 49,7% пройшли навчання як студенти.

Це свідчить про те, що, хоча більшість освітян мають певний рівень підготовки, все ще існують прогалини в широкомасштабній освіті.

Що стосується змісту отриманого навчання, більшість викладачів пройшли навчання з надання першої медичної допомоги (47%) та пожежної безпеки (45,2%), далі йдуть оцінка ризиків та самоевакуація (приблизно 10-15%). Однак такі теми, як психологічна підтримка в надзвичайних ситуаціях, використання систем екстреного зв'язку та навички виживання, зустрічаються рідше, і лише невеликий відсоток викладачів проходить навчання в цих сферах.

Щодо тем, яким, на думку освітян, слід приділяти більше уваги в освіті щодо готовності до стихійних лих, найчастіше згадувалися такі теми: пожежна безпека (приблизно 50%), перша допомога (45%) та оцінка ризиків (близько 30%). Також лунали заклики до проведення більшої кількості навчань з безпечної евакуації (25%), психологічної підтримки (22%) та використання систем екстреного зв'язку (20%).

Зрештою, коли їх запитали про актуальність включення використання аварійно-рятувального спорядження до професійної освіти та навчання, 60% освітян вважають, що це має бути дуже актуальним, тоді як 30% вважають, що це має бути помірно актуальним. Це підкреслює важливість підготовки освітян не лише теоретичними знаннями, а й практичними навичками, які дозволять їм ефективно керувати надзвичайними ситуаціями.

УЧНІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Більшість опитаних учнів (близько 71%) повідомили, що пройшли попереднє навчання з підготовки до стихійних лих або надання першої медичної допомоги, що свідчить про відносно міцні базові знання в групі. Однак, якщо розбити дані за країнами, виявляються помітні розбіжності, які, ймовірно, відображають системні відмінності в освітніх стратегіях та доступності національних програм підготовки до надзвичайних ситуацій. Наприклад, у Туреччині понад дві третини респондентів пройшли навчання – можливо, через сильнішу державну політику в цій галузі – тоді як в Іспанії цей показник падає майже до однієї третини, що вказує на потенційну потребу в цілеспрямованих втручаннях для підвищення готовності на місцевому рівні. Ці розбіжності не є тривіальними, оскільки вони підкреслюють можливу нерівність у рівнях стійкості серед різних національних учнівських груп.

Щодо змісту навчання, то, хоча й існує значна різноманітність, кілька основних тем з'являються постійно: перша допомога, пожежна безпека, безпечні процедури евакуації та, меншою мірою, використання систем екстреного зв'язку. Рідше висвітлюються, хоча й критично важливі, психологічна підтримка в надзвичайних ситуаціях, оцінка ризиків та навички виживання — компоненти, необхідні для ефективного реагування на складні або тривалі кризи. Цей дисбаланс свідчить про те, що багато існуючих програм можуть бути більше зосереджені на тактиці негайного реагування, ніж на комплексних стратегіях готовності та відновлення. У таких країнах, як Туреччина та Ісландія, деякі учні отримали більш просунуту, багатокomпонентну підготовку, що свідчить про наявність більш надійних або інтегрованих ініціатив у цих контекстах.

Цікаво, що вузькоспеціалізоване навчання, таке як HEAT (Навчання з підвищення обізнаності про вороже середовище), або тематичні модулі, такі як комплекти для допомоги у разі землетрусу чи протоколи укриття, згадувалися лише кілька разів. Це може свідчити про прогалину в адаптованому навчанні щодо ризиків, характерних для конкретного регіону, або про обмежену обізнаність щодо спеціалізованих інструментів. Незважаючи на відносно високий загальний рівень попереднього навчання, ці результати викликають питання щодо якості, актуальності та контекстуальної відповідності цього досвіду.

Щодо бажаних форматів майбутнього навчання, учні демонструють сильну перевагу очним заняттям, але очевидна зростаюча схильність до гібридних або мультимодальних підходів. Багато респондентів обрали комбінації, що включають очні заняття, онлайн-курси, мобільні додатки та матеріали для самостійного навчання, що відображає прагнення до гнучкого, динамічного та орієнтованого на учня досвіду. Такі країни, як Латвія та Ісландія, особливо виділяються завдяки впровадженню цифрових та змішаних методів навчання, що може бути пов'язано з кращою технологічною інфраструктурою або кращим знайомством з інструментами цифрової освіти.

Особливо вартим уваги спостереження є те, що учні як з багатих, так і з обмежених ресурсів регіонів висловлюють інтерес до складніших, змішаних форматів навчання. Це свідчить про високу внутрішню мотивацію до навчання, навіть у районах, де може бракувати інфраструктури. Це надає цінну можливість для розробки масштабованих та контекстно-залежних навчальних програм, які враховують цю мотивацію та розширюють доступ завдяки інноваційним моделям проведення.

Коротше кажучи, хоча багато учнів мають певну попередню підготовку, вона значно варіюється за глибиною та обсягом, і часто робить акцент на операційних, а не на стратегічних компетенціях. Існує сильний та очевидний інтерес до більш цілісного, доступного та практичного навчального досвіду. Це створює сприятливе середовище для впровадження освітніх втручань, які не лише передають знання, але й справді дозволяють учням діяти ефективно, критично мислити та впевнено реагувати на кризові часи.

ДІАСПОРА

Дані підкреслюють різноманітні потреби в навчанні діаспори щодо готовності до стихійних лих. Ключові теми, що цікавлять різні країни, включають першу допомогу, навички виживання, комунікацію в надзвичайних ситуаціях та оцінку ризиків. Ці теми свідчать про широке розуміння важливості готовності до різних сценаріїв стихійних лих, з акцентом як на практичних, так і на теоретичних знаннях. Примітно, що перша допомога залишається найбільш затребуваною галуззю для подальшого навчання, оскільки вона має вирішальне значення для негайного реагування під час надзвичайних ситуацій. Психологічна підтримка в надзвичайних ситуаціях також є предметом дедалі більшого інтересу, хоча вона має дещо нижчу важливість порівняно з навичками фізичного виживання.

Розглядаючи конкретні країни, Ісландія виділяється своїм сильним інтересом до негайного реагування, навичок виживання та оцінки ризиків, ймовірно, через вразливість країни до стихійних лих, таких як виверження вулканів. Латвія надає перевагу першій допомозі, психологічній підтримці та безпечній евакуації, можливо, через схильність країни до екстремальних погодних явищ. Кіпр демонструє аналогічну стурбованість щодо першої допомоги, безпечної евакуації та навичок виживання, враховуючи ризики лісових пожеж та землетрусів. Україна демонструє різноманітні потреби, зосереджуючись на негайному реагуванні та психологічній підтримці, ймовірно, під впливом триваючого конфлікту та пов'язаних з ним надзвичайних ситуацій. Тим часом Туреччина надає пріоритет запобіганню ризикам та першій допомозі, що має сенс, враховуючи часті землетруси та стихійні лиха в країні.

Що стосується типів ресурсів, які вважаються найкориснішими для навчання, то чітко визначається перевага мобільних додатків, що є головним показником у всіх країнах, далі йдуть навчальні відео та симуляції. Ці ресурси є популярними завдяки своїй доступності та здатності пропонувати інтерактивний практичний навчальний досвід. Друковані посібники та вебінари також згадуються, але меншою мірою. Це відображає тенденцію до використання цифрових платформ для навчання з підготовки до стихійних лих, оскільки вони дозволяють використовувати більш гнучкі та захопливі методи навчання.

На завершення, діаспора в цих країнах шукає навчальні ресурси, які поєднують теоретичні знання з практичними навичками, з чітким акцентом на першій допомозі, комунікації в надзвичайних ситуаціях та навичках виживання. Також очевидна зростаюча увага до психологічної підтримки під час надзвичайних ситуацій, що свідчить про перехід до більш цілісного підходу до готовності до стихійних лих. Крім того, існує сильна перевага для цифрових та інтерактивних навчальних інструментів, таких як мобільні додатки та навчальні відео, щоб зробити це навчання більш доступним та ефективним.

Г. БАЖАНІ НАВИЧКИ РЯТУВАННЯ ЖИТТЯ

ВИКЛАДАЧІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Отримані дані щодо включення навичок рятування життя до інформування про стихійні лиха в рамках професійної освіти та навчання (ПТО) відображають загальний підхід до необхідності комплексної освіти в цій галузі. За допомогою опитування, проведеного в шести країнах — Іспанії, Туреччині, Латвії, Кіпрі, Україні та Ісландії — було визначено фундаментальні навички, такі як безпечні методи евакуації, серцево-легенева реанімація (СЛР), перша допомога при опіках та ранах, психологічна перша допомога, використання рятувального спорядження та дії в надзвичайних ситуаціях.

Загалом, практичним навичкам, пов'язаним з евакуацією та серцево-легеневою реанімацією, приділялася значна увага, і більшість респондентів вважає їх дуже актуальними, особливо в таких країнах, як Україна та Ісландія. Це свідчить про чіткий пріоритет підготовки студентів до ефективного втручання на початкових стадіях стихійного лиха, коли негайні дії мають вирішальне значення для порятунку життів. Аналогічно, перша допомога при опіках та ранах і використання рятувального спорядження також вважаються важливими, особливо в Латвії та Іспанії, де високо цінується здатність лікувати поширені травми під час стихійних лих.

З іншого боку, такі навички, як перша психологічна допомога та комунікація в екстрених ситуаціях, хоча й не такі поширені, як фізичні навички, все ще розглядаються як важливі компоненти комплексного реагування на стихійні лиха. У таких країнах, як Кіпр та Україна, спостерігається значне визнання важливості першої психологічної допомоги, що відображає глибше розуміння емоційних наслідків, які можуть спричинити стихійні лиха. Ця зосередженість вказує на важливість не лише надання медичної допомоги, але й підтримки жертв з емоційної точки зору, підкріплюючи ідею про те, що реагування на стихійні лиха має бути багатограним і не зосередженим виключно на фізичному втручанні.

Зрештою, здатність діяти в надзвичайних ситуаціях також була підкреслена в кількох країнах, з особливим акцентом на Іспанію та Латвію, що свідчить про те, що освітні системи в цих країнах визнають важливість навчання студентів не лише технічним знанням, але й здатності приймати швидкі та ефективні рішення під тиском.

На завершення, дані відображають загальну тенденцію, коли цінується навчання основним навичкам рятування життя у разі стихійних лих, при цьому особлива увага приділяється методам евакуації, серцево-легеневій реанімації та наданню першої медичної допомоги. Водночас, включення психологічних та комунікативних компетенцій відображає комплексний підхід, який виходить за рамки фізичних навичок, враховуючи емоційні та комунікативні потреби жертв стихійних лих. Цей огляд підкреслює необхідність навчальної програми професійно-технічної освіти, яка готує майбутніх фахівців не лише з технічними навичками, але й зі здатністю керувати емоціями та динамікою спілкування в надзвичайних ситуаціях, забезпечуючи більш повне та ефективне реагування на стихійні лиха.

УЧНІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Результати опитування свідчать про сильне та поширене бажання серед учнів набути життєво важливих навичок, особливо в таких галузях, як безпечні методи евакуації, серцево-легенева реанімація, комунікація в екстрених ситуаціях, перша допомога при опіках та ранах, а також перша психологічна допомога. Цей інтерес відображає зростаюче визнання важливості готовності в ефективному управлінні стихійними лихами, а результати показують різний рівень попиту в різних країнах, хоча загальна тенденція вказує на універсальну потребу в цих навичках.

Значна кількість учнів висловила потребу в навчанні методам безпечної евакуації. Серед респондентів велика частина хотіла отримати базові знання, тоді як багато інших були зацікавлені в навичках середнього рівня. Це свідчить про спільне усвідомлення важливості розуміння того, як безпечно евакуюватися у разі стихійного лиха. Спостерігається помітний інтерес у різних країнах, деякі респонденти вказують на потребу в більш глибоких знаннях, особливо в регіонах, де частота та серйозність стихійних лих можуть бути вищими.

Серцево-легенева реанімація (СЛР) стала ще однією дуже бажаною навичкою, що рятує життя. Попит на навчання СЛР був широким, причому слухачі з усіх регіонів віддавали перевагу базовим курсам СЛР, а значна кількість зацікавлена в проміжному навчанні. Ця тенденція відображає критичну важливість СЛР у реагуванні на надзвичайні ситуації у сфері охорони здоров'я, де швидкі дії можуть врятувати життя. Менша група респондентів також висловила зацікавленість у більш просунутих методах СЛР, що свідчить про усвідомлення необхідності спеціалізованої підготовки в певних контекстах.

Навички комунікації в надзвичайних ситуаціях також були пріоритетними для учнів, що відображає важливу роль, яку ефективна комунікація відіграє під час реагування на стихійні лиха. Більшість респондентів віддали перевагу базовому та середньому рівню підготовки, визнаючи важливість підтримки чітких каналів зв'язку під час надзвичайних ситуацій. Ця навичка має вирішальне значення для координації зусиль, поширення попереджень та забезпечення інформування людей та їхньої здатності належним чином реагувати на події, що розвиваються.

Навички першої допомоги, зокрема перша допомога при опіках та ранах, постійно називалися важливими. Більшість учнів хотіли пройти базову підготовку, тоді як менша група була зацікавлена в більш просунутих методах першої допомоги. Це відповідає потребі в негайній допомозі після стихійних лих, де поширені такі травми, як опіки та рани. Бажання мати ці навички підкреслює важливість забезпечення доступного навчання з надання першої допомоги, щоб люди могли ефективно лікувати травми до прибуття професійної допомоги.

Зрештою, помітною була потреба в психологічній першій допомозі, оскільки багато респондентів висловили зацікавленість у набутті навичок підтримки інших після травматичних подій. Психологічна перша допомога все частіше визнається критичним компонентом готовності до стихійних лих, оскільки психічне здоров'я та емоційна підтримка є важливими під час та після криз. Учасники з усіх регіонів вказали на сильну перевагу базовому та середньому рівням навчання з психологічної першої допомоги, визнаючи її важливість для розвитку стійкості та підтримки постраждалих осіб.

Підсумовуючи, результати опитування ілюструють чіткий попит на навички рятування життя в різних сферах, причому учні послідовно надають пріоритет практичному та доступному навчанню серцево-легеневій реанімації, процедурам евакуації, комунікації в екстрених ситуаціях, наданню першої медичної допомоги та психологічній підтримці. Це відображає широке визнання необхідності всебічної готовності не лише для фізичного виживання, але й для психічного благополуччя в умовах стихійних лих. Ці результати підкреслюють важливість впровадження

навчальних програм, які забезпечують людей навичками, необхідними для ефективного реагування на надзвичайні ситуації, сприяння стійкості громади та підвищення загальної здатності до управління кризами.

ДІАСПОРА

Дані, зібрані щодо бажаних навичок рятування життя серед діаспори, відображають сильний інтерес до отримання практичних та критично важливих навичок, необхідних у надзвичайних ситуаціях. Найчастіше в усіх країнах обирається навичка серцево-легенева реанімація (СЛР), причому Ісландія демонструє найбільший попит на неї (27 відповідей). Це має сенс, враховуючи універсальну важливість СЛР для порятунку життів під час серцево-судинних невідкладних ситуацій. Інші країни сліднують за ними, а Латвія та Кіпр також демонструють подібний рівень зацікавленості в СЛР.

Екстрена комунікація також є ключовою сферою, де діаспора прагне покращити свої навички. Хоча вона не така популярна, як серцево-легенева реанімація, вона залишається пріоритетом у всіх країнах, причому Ісландія знову має найбільшу кількість людей, які надають їй пріоритет (27 відповідей). Це свідчить про розуміння важливості комунікації під час стихійних лих, особливо під час координації зусиль після кризи.

Щодо першої допомоги при опіках та ранах, що є критично важливою навичкою в різних типах надзвичайних ситуацій, діаспора виявляє значний інтерес, причому Ісландія та Україна мають найвищі показники відповідей у цій категорії (28 та 19 відповідно). Це, ймовірно, пов'язано з високими ризиками, пов'язаними зі стихійними лихами та промисловими аваріями, які можуть спричинити опіки та травми, що потребують негайної уваги.

Зрештою, перша психологічна допомога, яка зосереджена на наданні негайної підтримки психічного здоров'я під час та після стихійного лиха, виявляє різний рівень інтересу. Вона особливо виділяється в Ісландії (26 відповідей) та Україні (16 відповідей), що свідчить про зростаюче визнання важливості психічного здоров'я поряд із фізичним здоров'ям у сценаріях стихійних лих. Однак варто зазначити, що цій галузі все ще надається дещо менший пріоритет порівняно з більш безпосередніми життєво важливими навичками, такими як серцево-легенева реанімація та перша допомога.

На завершення, прагнення діаспори до навичок, що рятують життя, найбільше зосереджене на серцево-легеневій реанімації, першій допомозі при опіках та ранах, комунікації в екстрених ситуаціях та психологічній першій допомозі. Інтерес до цих навичок різниться залежно від країни, але загалом діаспора демонструє глибоке усвідомлення важливості як фізичної, так і психологічної готовності до стихійних лих. Дані чітко свідчать про зосередження уваги як на практичних, рятувальних навичках, так і на комунікаційних стратегіях, а також про зростаюче визнання підтримки психічного здоров'я в кризовому управлінні.

Е. ЗНАННЯ ТА СТАВЛЕННЯ ДО КАТАСТРОФ

ВИКЛАДАЧІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Аналіз розділу про знання та ставлення до стихійних лих дає важливе розуміння сприйняття безпеки, готовності та мотивації викладачів професійно-технічної освіти у шести європейських країнах, коли йдеться про реагування на стихійні лиха. Дані свідчать про загальне відчуття

обмеженої впевненості в управлінні надзвичайними ситуаціями, як на індивідуальному, так і на інституційному рівнях, а також про значні відмінності в мотивації до участі в подальшому навчанні.

На запитання про те, наскільки безпечно вони почуваються під час реагування на стихійне лихо, більшість респондентів оцінили свою впевненість як лише помірну (54,8%) або низьку (20,6%). Лише незначна частина — 3,9% — вважала, що почувається «дуже безпечно». Різниця між країнами помітна: наприклад, Іспанія демонструє відносно вищу сприйняту безпеку, де 16 з 28 респондентів оцінили свою впевненість як «дуже високу» або «високу». Натомість Україна та Ісландія демонструють значно нижчий рівень сприйнятої безпеки, де більшість учасників обрали «помірний» або «низький». Україна виділяється, де понад половина її учасників (15 з 29) оцінили своє відчуття безпеки як «низьке».

Щодо готовності студентів до надзвичайних ситуацій, сприйняття дещо оптимістичніше, але загалом все ще помірне. Лише 19,4% респондентів вважають своїх студентів «дуже добре підготовленими», тоді як 40% оцінюють їх як «високо» підготовлених. Знову ж таки, тенденції в різних країнах відрізняються: Іспанія демонструє найвищий рівень впевненості, де 25 з 28 респондентів заявили, що їхні студенти «дуже» або «високо» підготовлені. З іншого боку, Україна та Ісландія демонструють більшу невизначеність або сумніви, причому значна частина відповідей потрапляє в діапазон «помірно» або «низько».

Інституційна готовність до надзвичайних ситуацій також викликає занепокоєння. Лише 8,4% учасників вважають свій заклад «дуже добре» підготовленим, тоді як понад половина — 54,2% — оцінюють інституційну готовність лише як «помірну». Примітно, що Іспанія та Туреччина демонструють дещо краще сприйняття інституційної готовності порівняно з Україною, де значна кількість (8 з 29) відзначила «низьку готовність».

Мабуть, найважливішим показником є питання щодо мотивації до проходження навчання з підвищення обізнаності та реагування на стихійні лиха. Тут дані відображають загалом низький рівень мотивації у вибірці: лише 1,3% обрали «дуже високий», а 8,4% — «високий», тоді як 83 зі 155 (53,5%) вказали на низький рівень мотивації. Вражає, що в Латвії, на Кіпрі та в Україні переважна більшість респондентів повідомили про «низьку мотивацію» (26, 16 та 18 відповідно), що свідчить про можливу відсутність залученості або відсутність сприйняття актуальності. Ісландія є винятком, де спостерігається відносно вища залученість: 5 респондентів обрали «високий», а жоден не вказав на «низьку» мотивацію.

На завершення, результати дослідження свідчать про загальну невпевненість та готовність серед освітан та установ до стихійних лих, а також обмежену мотивацію до проходження додаткового навчання. Це створює значний виклик для інтеграції навчання з питань стихійних лих у системи професійної освіти та освіти. Хоча деякі країни, такі як Іспанія, здаються більш проактивними та впевненими, значна частина респондентів в інших країнах висловлює невпевненість як щодо особистих, так і щодо інституційних можливостей. Ці результати підкреслюють нагальну потребу в цілеспрямованих втручаннях для покращення систем навчання, вдосконалення інституційних протоколів дій у надзвичайних ситуаціях та сприяння зміцненню культури готовності та залучення як серед освітан, так і серед учнів.

УЧНІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Дані показують, що поширеною є думка про помірний рівень знань про потенційні катастрофи у власному місці проживання. Більшість учасників оцінили себе як середній рівень, коли

йдеться про відчуття поінформованості. Це можна інтерпретувати як базову обізнаність про ризики, але це також вказує на можливості для покращення з точки зору спеціального навчання або доступу до чіткішої та доступнішої інформації.

Розглядаючи мотивацію участі в заходах з підготовки до стихійних лих, домінують особисті причини, такі як захист сім'ї та загальний інтерес до теми, далі йдуть громадянська відповідальність і, меншою мірою, академічні чи робочі вимоги. Такий діапазон мотивації свідчить про те, що навчальні зусилля повинні бути широкими та гнучкими, враховуючи як особисті, так і орієнтовані на громаду інтереси. У деяких країнах, таких як Туреччина, відповіді демонструють багатше та частіше поєднання цих факторів, що може бути пов'язано з минулим досвідом або більшою доступністю формальної підготовки в цій галузі.

Щодо планування дій у разі стихійних лих у побуті, значна частина населення ще не розглядала цей крок серйозно. Однак, є значна кількість людей, які стають більш обізнаними або вже мають план. Наприклад, в Ісландії значний відсоток респондентів повідомив, що розглядав план дій у разі стихійних лих, можливо, через частіший вплив стихійних лих.

Що стосується того, наскільки добре сприймаються громади як підготовлені, більшість заходів реагування знаходяться в межах помірного діапазону — немає чіткого відчуття повної невідповідності, але також немає повної впевненості в колективних можливостях реагування. У цьому відношенні виділяється Кіпр, де значна частина людей сприймає свої громади як погано або взагалі не підготовлені, що підкреслює потенційну необхідність зміцнення місцевої організації або інституційної комунікації в надзвичайних ситуаціях.

Результати дослідження свідчать про те, що, хоча існує загальна обізнаність про ризики стихійних лих та позитивне ставлення до навчання та планування, все ще існують прогалини у сприйнятті готовності як на індивідуальному, так і на громадському рівнях. Адаптація освітніх та комунікаційних стратегій до реальних мотивів людей, поряд зі зміцненням організації на громадському рівні, є ключовими елементами для побудови більш стійкого суспільства.

ДІАСПОРА

Дані відображають різний рівень знань та готовності респондентів до стихійних лих, що підкреслює як усвідомлення важливості готовності до стихійних лих, так і деякі прогалини у фактичній готовності. Значна частина людей у всіх регіонах вважає себе певною мірою поінформованою про потенційні стихійні лиха у своєму регіоні, хоча багато хто все ще вважає себе недостатньо поінформованими. Ця тенденція свідчить про те, що хоча люди визнають важливість обізнаності про стихійні лиха, все ще існує суттєвий розрив у повному розумінні ризиків та відповідній підготовці.

Коли йдеться про мотивацію участі у навчанні з підготовки до стихійних лих, особистий захист та захист сім'ї є найпоширенішою причиною пошуку знань та навичок. Це показує, що основною рушійною силою готовності до стихійних лих є особиста безпека та благополуччя близьких. Поряд з цим, багатьох людей мотивує почуття громадянської та громадської відповідальності, що свідчить про те, що люди піклуються не лише про власну безпеку, а й про безпеку оточуючих. Попередній досвід стихійних лих також є важливим фактором мотивації людей до участі у навчанні, причому люди, які безпосередньо постраждали від минулих подій, демонструють підвищену усвідомленість необхідності готовності.

Незважаючи на це, фактичне впровадження планів дій у разі стихійного лиха на рівні домогосподарств є дещо непослідовним. Хоча значна частина респондентів з деяких регіонів

розглядала або розробляла плани дій у разі стихійного лиха для своїх домівок, інші демонструють низьку зацікавленість у цьому критичному етапі. Ця невідповідність підкреслює розрив між теоретичними знаннями чи занепокоєннями та практичним застосуванням заходів готовності. Очевидно, що хоча люди загалом усвідомлюють важливість готовності, багато хто не вжив конкретних кроків, щоб забезпечити готовність своїх домівок та сімей до потенційного стихійного лиха.

Щодо готовності громад, більшість людей вважають, що їхні громади певною мірою готові, але є значна частина тих, хто відчуває, що їхні громади не готові належним чином реагувати на стихійне лихо. Це свідчить про загальне відчуття занепокоєння щодо колективної готовності в громадах, незважаючи на особисті зусилля щодо забезпечення готовності.

Г. ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

ВИКЛАДАЧІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Аналіз розділу «Джерела інформації» розкриває складну ситуацію, в якій нерівномірно підвищується обізнаність щодо готовності до стихійних лих і значною мірою залежить від національного контексту, особистої ініціативи та бажаних каналів комунікації.

По-перше, на запитання, чи активно вони шукають інформацію щодо обізнаності про стихійні лиха, лише 16,8% респондентів у всіх країнах відповіли ствердно. Розподіл цієї проактивної поведінки різке нерівномірний. В Іспанії 71% учасників повідомили про активний пошук такої інформації, тоді як на Кіпрі, в Ісландії та Україні переважна більшість (96–100%) повідомила, що вони не шукають інформацію. Ці цифри свідчать про те, що хоча деякі країни можуть сприяти сильнішій культурі особистої відповідальності або обізнаності щодо готовності до стихійних лих, в інших спостерігається більш пасивне або байдуже ставлення до самостійного навчання в цій сфері.

Щодо джерел, з яких люди отримують інформацію про готовність до стихійних лих, відповіді були помітно різноманітними та фрагментарними. Деякі учасники обрали традиційні ЗМІ, такі як телебачення чи радіо, тоді як інші поклалися на урядові вебсайти, гуманітарні організації чи соціальні мережі. Примітно, що Іспанія схилилася до традиційних каналів, таких як телебачення/радіо та гуманітарні організації, з кількома комбінаціями, що включали також родину та друзів. У Латвії та на Кіпрі спостерігалася більш інституційна суміш, багато хто обирав урядові вебсайти та гуманітарні організації, такі як Червоний Хрест. Тим часом Ісландія продемонструвала нетипову концентрацію, більшість учасників (15 з 25) посилалися на телевізійні/радіо новини та соціальні мережі разом, що свідчить про більш медіацентричний підхід. Цікаво, що Україна продемонструвала більш розпорошений та непослідовний вибір, хоча гуманітарні організації та традиційні ЗМІ також мали певну присутність.

Ще одним важливим виміром є тип освітніх ресурсів, які учасники вважали найкориснішими для вивчення готовності до стихійних лих. Загалом, була чітка перевага надавалася інтерактивним та практичним підходам. Загалом 47 учасників обрали формати, що включали симуляції та практичні вправи, часто в поєднанні з навчальними відео або вебінарами/семінарами. Наприклад, Іспанія та Туреччина виявили сильну перевагу комбінаціям відео, симуляцій та вебінарів, тоді як Україна мала кілька відповідей, які вказували на корисність мобільних додатків у поєднанні з друкованими посібниками та практичними вправами. Ісландія, навпаки, переважно віддала перевагу лише навчальним відео, причому 24 з 25 респондентів обрали це як свою основну перевагу, що свідчить про залежність від візуального, можливо, асинхронного розміщення контенту.

Незважаючи на різницю у вподобаннях щодо джерел інформації, можна виділити деякі спільні тенденції. Спостерігається низький рівень залучення до активного пошуку інформації, особливо у країнах Східної Європи, на тлі більшої переваги до емпіричних, візуальних та мультимедійних форматів навчання. У багатьох країнах урядові та гуманітарні організації відіграють другорядну роль порівняно із засобами масової інформації та онлайн-платформами, хоча вони залишаються важливими, особливо в країнах з більш інституціоналізованими системами надзвичайних ситуацій.

На завершення, отримані результати відображають фрагментований та непослідовний інформаційний ландшафт по всій Європі, в якому багато викладачів професійно-технічної освіти покладаються на пасивний або випадковий контакт з інформацією про стихійні лиха, а не на проактивний її пошук. Залежність від різноманітних медіа-джерел та акцент на практичних навчальних інструментах підкреслюють необхідність більш узгодженої, доступної та захопливої стратегії поширення інформації про готовність до стихійних лих, адаптованої до національних звичок та цифрової поведінки. Заохочення проактивного пошуку інформації та впровадження освіти з питань стихійних лих у формальні навчальні програми може значно підвищити обізнаність та готовність у секторі професійно-технічної освіти.

УЧНІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Аналіз даних щодо джерел інформації про готовність до стихійних лих виявляє різні підходи та вподобання серед різних діаспорних груп. Дані показують, що значна кількість людей активно шукає інформацію про готовність до стихійних лих, причому Іспанія, Туреччина та Ісландія демонструють найвищий рівень залучення до отримання знань, пов'язаних з катастрофами. Іспанія, зокрема, виділяється найбільшою кількістю людей, які шукають інформацію, що може свідчити про сформовану обізнаність та проактивний підхід до готовності до стихійних лих у цьому регіоні. З іншого боку, такі країни, як Кіпр, демонструють нижчу залученість, що може свідчити або про недостатню обізнаність, або про менш усвідомлену необхідність в інформації про готовність до стихійних лих.

Щодо конкретних джерел інформації, соціальні мережі стають важливим засобом збору інформації про готовність до стихійних лих, особливо в Іспанії та Туреччині. Ці платформи відіграють центральну роль у поширенні своєчасної та актуальної інформації, пов'язаної зі стихійними лихами, потенційно пропонуючи більш доступне та негайне джерело знань. Однак важливо зазначити, що гуманітарні організації (такі як Червоний Хрест та місцеві неурядові організації) також вважаються важливими джерелами інформації, особливо в Туреччині, яка демонструє високий рівень залучення до таких організацій. Ці організації користуються довірою діаспорних громад і надають авторитетні рекомендації щодо готовності до стихійних лих та реагування на них.

Цікаво, що родина та друзі є ще одним ключовим джерелом інформації про готовність до стихійних лих. Це свідчить про те, що особисті мережі відіграють вирішальну роль у поширенні обізнаності та потенційному наданні підтримки під час кризи. Це джерело інформації, здається, є найбільш значущим в Іспанії та Латвії, де респонденти, ймовірно, покладаються на поради у згуртованих спільнотах.

Коли йдеться про надійні джерела, респонденти переважно довіряють урядовим веб-сайтам та гуманітарним організаціям (таким як Червоний Хрест та місцеві гуманітарні організації) щодо інформації про готовність до стихійних лих. Ці джерела вважаються достовірними та авторитетними, особливо в Іспанії та Туреччині. Роль новин на телебаченні та радіо також сприяє формуванню громадського розуміння готовності до стихійних лих, причому ці традиційні засоби масової інформації доповнюють цифрові та соціальні медіа-канали у поширенні інформації.

Однією з помітних тенденцій є зростаюча залежність від соціальних мереж як надійної платформи для оновлень, пов'язаних зі стихійними лихами. Це особливо помітно в Іспанії та Ісландії, де респонденти часто звертаються до соціальних мереж для отримання інформації в режимі реального часу під час надзвичайних ситуацій. Однак, слід бути обережними, оскільки дезінформація на платформах соціальних мереж може легко поширюватися. Це підкреслює важливість сприяння медіаграмотності та допомоги людям у розпізнаванні надійних джерел інформації.

Дані свідчать про те, що хоча багато діаспорних громад активно шукають інформацію про готовність до стихійних лих, їхні бажані джерела різняться залежно від їхнього місцезнаходження. Соціальні мережі, гуманітарні організації та урядові вебсайти вважаються найнадійнішими та найчастіше використовуваними джерелами, при цьому родина та друзі також відіграють ключову роль. Ці результати свідчать про те, що надання цільової та доступної інформації про готовність до стихійних лих через надійні платформи, особливо соціальні мережі, новинні видання та гуманітарні організації, може значно підвищити обізнаність та готовність громадськості. Крім того, боротьба з дезінформацією, особливо на цифрових платформах, має вирішальне значення для забезпечення того, щоб ці громади отримували точну та корисну інформацію під час кризи.

ДІАСПОРА

Аналіз розділу «Джерела інформації» розкриває складну ситуацію, де підвищення обізнаності щодо готовності до стихійних лих здійснюється нерівномірно, значною мірою залежно від національного контексту, особистої ініціативи та бажаних каналів зв'язку.

По-перше, на запитання, чи активно вони шукають інформацію про готовність до стихійних лих, лише 73,4% респондентів (187 з 254) відповіли ствердно. Це число відображає активну поведінку щодо пошуку інформації, але розподіл варіюється залежно від країни. В Іспанії 71% учасників повідомили про активний пошук такої інформації, що відображає вищий рівень відданості справі готовності до стихійних лих. Натомість, у Латвії та на Кіпрі відсотки були значно нижчими – лише 24% та 26% респондентів відповідно шукають цю інформацію. Ці цифри свідчать про те, що деякі країни, такі як Іспанія, сприяють сильнішій культурі особистої відповідальності та обізнаності щодо готовності до стихійних лих, тоді як інші, такі як Латвія та Кіпр, демонструють більш пасивне або байдуже ставлення до самостійного навчання в цій галузі.

Що стосується джерел, які люди використовують для отримання інформації про готовність до стихійних лих, відповіді були надзвичайно різноманітними. Деякі учасники поклалися на традиційні медіа, такі як телебачення чи радіо, тоді як інші зверталися до урядових вебсайтів, гуманітарних організацій або соціальних мереж. Зокрема, у Туреччині використання соціальних мереж було помітним, і 87 осіб згадали ці платформи. В Іспанії, хоча соціальні мережі відіграли певну роль, учасники більше схилилися до гуманітарних організацій та традиційних каналів комунікації, таких як телебачення та радіо. У Латвії та на Кіпрі частіше обиралися інституційні джерела, такі як урядові вебсайти та гуманітарні організації, тоді як в Ісландії спостерігалася помітна залежність від соціальних мереж та традиційних медіа.

Важливим аспектом є сприйнята надійність джерел інформації. Гуманітарні організації широко вважалися найнадійнішими, за ними йшли урядові вебсайти та телебачення/радіо. Однак значна присутність соціальних мереж як надійного джерела свідчить про зростаючу залежність від цифрових платформ, що відображає перехід до більш доступних та швидко споживаних інформаційних каналів, особливо в таких країнах, як Туреччина.

Незважаючи на різницю у вподобаннях щодо джерел інформації, чітко проглядаються деякі спільні тенденції. Телебачення, радіо та соціальні мережі виділяються як основні джерела

інформації, тоді як гуманітарні організації залишаються надійними, хоча й другорядними, джерелами. Ця тенденція вказує на те, що традиційні джерела комунікації, поряд із цифровими платформами, найчастіше використовуються членами діаспори, хоча активний пошук інформації залишається відносно низьким, з чіткою перевагою пасивного отримання інформації через засоби масової інформації.

Щодо форматів освітніх ресурсів, учасники демонструють чітку перевагу інтерактивним та практичним підходам. Наприклад, Туреччина продемонструвала сильну схильність до поєднання відео, симуляцій та вебінарів, тоді як Ісландія переважно віддає перевагу освітнім відео як основному засобу навчання. Це відображає тенденцію до візуального та мультимедійного навчання з акцентом на асинхронній доставці контенту.

На завершення, результати дослідження свідчать про фрагментований та непослідовний інформаційний ландшафт щодо готовності до стихійних лих у діаспорі, де більшість людей, здається, покладаються на пасивний доступ до інформації, а не на активний її пошук. Цифрові платформи та традиційні ЗМІ продовжують залишатися ключовими джерелами, тоді як гуманітарні організації та урядові вебсайти відіграють другорядну, але все ж важливу роль. Це підкреслює необхідність більш узгодженої, доступної та захопливої стратегії поширення інформації про готовність до стихійних лих, адаптованої до національних звичок та цифрової поведінки членів діаспори.

Заохочення активного пошуку інформації та інтеграція навчання з питань стихійних лих у офіційні навчальні програми може значно покращити обізнаність та готовність у цьому секторі, оптимізуючи використання найефективніших навчальних каналів та інструментів.

Г. ВПЛИВ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МІФІВ

Розділ про вплив дезінформації та міфів підкреслює складність комунікації щодо готовності до стихійних лих у європейських системах професійної освіти та освіти, вказуючи на делікатний баланс між довірою до інформації та збереженням дезінформації в освітньому середовищі.

ВИКЛАДАЧІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Щодо довіри до отриманої інформації про готовність до стихійних лих, загальна картина є обережно оптимістичною, але далекою від абсолютної. Лише 25,8% респондентів висловили повну довіру до отриманої інформації, тоді як більша частина — 60% — повідомила про помірну довіру. Це свідчить про те, що хоча більшість не повністю сумнівається в достовірності інформації, вони також не мають на неї безумовної впевненості. Відмінності між країнами є показовими: Україна виділяється, де 17 з 29 учасників (58,6%) заявили про повну довіру, що свідчить про високий рівень довіри до комунікації про стихійні лиха в цьому національному контексті. Аналогічно, Ісландія демонструє відносно високу повну довіру (28%), за нею йде Туреччина (40%). На противагу цьому, Іспанія, Латвія та Кіпр демонструють нижчий рівень повної довіри та більш помірну або незначну довіру, що відображає потенційний скептицизм або більш критичне ставлення до доступної інформації.

Коли учасників запитали, чи стикалися вони з дезінформацією щодо готовності до стихійних лих у своєму педагогічному досвіді, відповіді відображали значну присутність невірних або оманливого контенту. У всіх країнах 45,8% повідомили, що стикалися з дезінформацією, тоді як 29,7% не були впевнені, і лише 24,5% прямо заперечили такий досвід. Латвія повідомила про найвищий рівень випадків зіткнення з дезінформацією: 22 з 28 респондентів (78,6%) підтвердили це, далі йдуть Кіпр та Україна, де понад половина учасників визнали наявність дезінформації у своєму професійному досвіді. Ці висновки викликають занепокоєння щодо механізмів контролю

якості освітнього контенту та необхідності перевірених, актуальних ресурсів у контексті професійної освіти та освіти.

Цікаво, що Ісландія представляє унікальний випадок: хоча 48% учасників повідомили, що стикалися з дезінформацією, жоден не обрав варіант «не впевнений», що свідчить про чіткіше розрізнення між надійним та ненадійним контентом. Іспанія, з іншого боку, продемонструвала більш амбівалентний профіль, більшість респондентів (57%) заявили, що не впевнені, чи стикалися вони з дезінформацією, що свідчить про потенційну відсутність підготовки з виявлення міфів або неточних наративів, або просто брак досвіду в ретельній практиці перевірки контенту.

Ці результати вказують на нагальну проблему: хоча більшість фахівців у сфері професійної освіти відчують певну впевненість в отриманій ними інформації, значна частина також стикалася з дезінформацією або підозрювала її наявність в освітніх закладах. Таке співіснування помірної довіри та впливу помилкового контенту свідчить про крихку екосистему знань, де межа між фактами та міфами не завжди чітка.

На завершення, існує очевидна потреба в систематичних зусиллях для підвищення медіаграмотності, розвитку критичного мислення та забезпечення доступу до перевірених матеріалів з підготовки до стихійних лих. Інтеграція цих зусиль у підготовку вчителів та розробку навчальних програм сприятиме зменшенню невизначеності, підвищенню довіри та створенню більш стійкої освітньої системи до поширення дезінформації.

УЧНІ

Дані свідчать про те, що дезінформація щодо готовності до стихійних лих сприймається як поширена проблема. Більшість учасників з усіх країн погоджуються з тим, що така дезінформація існує, і багато хто повідомляє, що безпосередньо стикався з нею. Однак впевненість у виявленні дезінформації варіюється, більшість респондентів позиціонують себе приблизно посередині шкали, демонструючи помірну впевненість, але також наголошуючи на невизначеності.

В Іспанії більшість учасників вважають, що дезінформація існує, хоча менше повідомили, що стикалися з нею. Їхня впевненість у виявленні неправдивої інформації є помірною, більшість відповідей знаходяться десь посередині шкали. У Туреччині сприйняття та досвід дезінформації особливо високі, і хоча багато хто відчувають себе схильними до її впливу, також спостерігається відносно вищий рівень впевненості в її розпізнаванні. Латвійські респонденти також здебільшого погодилися з існуванням та досвідом дезінформації, проте їхня впевненість у її виявленні залишається обережною. На Кіпрі більшість учасників визнали дезінформацію та заявили, що стикалися з нею, але впевненість у її виявленні була нижчою, зі значною часткою на найнижчому або другому за величиною рівнях. Нарешті, ісландські респонденти повідомили про нижчий рівень впливу та меншу впевненість у виявленні дезінформації, незважаючи на визнання її наявності.

На завершення, хоча дезінформація є визнаною проблемою в усіх країнах, існує явний розрив між її сприйняттям або зіткненням з нею та впевненістю у її виявленні. Це свідчить про необхідність кращої освіти та ресурсів, які допоможуть людям критично оцінювати інформацію, яку вони отримують про готовність до стихійних лих.

ДІАСПОРА

Аналіз впливу дезінформації щодо готовності до стихійних лих виявляє значну присутність як сприйнятої, так і фактичної дезінформації в різних регіонах. Більшість респондентів вважають, що існує дезінформація щодо готовності до стихійних лих, причому найвища частота відповідей

надходить від респондентів у регіонах Іспанія, Латвія та Ісландія. Це свідчить про те, що люди загалом усвідомлюють поширення неточної або оманливої інформації, яка потенційно може вплинути на їхню готовність та реагування під час надзвичайних ситуацій.

Щодо особистого досвіду зіткнення з дезінформацією, велика кількість людей повідомляють, що стикалися з оманливою інформацією, пов'язаною з підготовкою до стихійних лих. Це особливо помітно в Латвії та Ісландії, де значна частина респондентів стикалася з дезінформацією. Це підкреслює постійну проблему боротьби з невірними або шкідливими наративами щодо готовності до стихійних лих, які можуть призвести до плутанини та відсутності належних дій у критичних ситуаціях.

На запитання про їхню впевненість у виявленні дезінформації, відповіді були різноманітними. Хоча деякі люди висловлюють високий рівень впевненості у своїй здатності виявляти дезінформацію, значна частина все ще відчуває невпевненість або взагалі невпевненість. Це свідчить про те, що хоча деякі люди здатні розпізнавати дезінформацію, багато хто все ще має труднощі з розрізненням фактів від вигадки, коли йдеться про готовність до стихійних лих. Ця невпевненість може бути пов'язана зі складністю інформації, пов'язаної з катастрофами, або поширеністю суперечливих наративів, у яких важко орієнтуватися.

Загалом, дані підкреслюють широке занепокоєння щодо дезінформації щодо готовності до стихійних лих та труднощів, з якими стикаються люди, намагаючись відрізнити достовірну інформацію від міфів чи оманливого контенту. Хоча обізнаність про проблему є високою, багато респондентів стикалися з такою дезінформацією, і впевненість у її виявленні залишається неоднозначною. Вирішення цієї проблеми може вимагати більш ефективних комунікаційних стратегій та освітніх зусиль, спрямованих на підвищення грамотності у сфері готовності до стихійних лих та забезпечення того, щоб люди могли впевнено оцінювати достовірність інформації, з якою вони стикаються. Це зрештою підвищить готовність та стійкість громади до потенційних стихійних лих.

ПІДСУМОК - ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Це польове дослідження виявляє різноманітний, але водночас тривожний ландшафт готовності до стихійних лих у секторі професійної освіти та навчання (ПТО) по всій Європі. Хоча зростає усвідомлення важливості набуття необхідних навичок, що рятують життя, таких як перша допомога, процедури евакуації та комунікація в надзвичайних ситуаціях, це усвідомлення не завжди перетворюється на конкретні дії чи структуроване навчання. Значні відмінності між країнами щодо ресурсів, мотивації та сприйняття готовності призвели до нерівномірного рівня стійкості в різних освітніх системах та громадах.

Хоча освітяни широко визнають важливість готовності до стихійних лих, вони часто повідомляють про низьку впевненість у власній здатності реагувати на надзвичайні ситуації та демонструють обмежену мотивацію до подальшого навчання. Учні та діаспорні громади, навпаки, демонструють сильний інтерес до отримання таких навичок, але стикаються з труднощами, пов'язаними з доступом, якістю навчання та контекстуальною релевантністю. Ці проблеми посилює широке поширення дезінформації в поєднанні з обмеженими можливостями її виявлення та ефективної протидії.

З огляду на ці висновки, існує нагальна потреба у впровадженні скоординованих, контекстно-залежних стратегій, які надають пріоритет безперервному навчанню вчителів, інтеграції навичок реагування на надзвичайні ситуації в навчальні програми та розвитку доступних, надійних та захопливих освітніх ресурсів. Зміцнення формальних та неформальних інформаційних каналів та усунення прогалин у цифровій грамотності також є важливими кроками. Тільки завдяки таким цілеспрямованим зусиллям сектор професійно-технічної освіти може стати справжнім рушієм стійкості та готовності до зростаючих глобальних ризиків та криз.

ВИКЛАДАЧІ ПТО

Аналіз даних, зібраних у цьому дослідженні щодо сприйняття, готовності та потреб у навчанні, пов'язаних з обізнаністю про стихійні лиха та реагуванням на них у професійно-технічній освіті та навчанні (ПТО) у різних європейських країнах, виявляє неоднорідну реальність, проте зі спільними проблемами та чіткими напрямками для покращення. У звіті підкреслюється зростаюча обізнаність серед освітян щодо необхідності інтеграції навичок рятування життя та управління надзвичайними ситуаціями в освітні програми, хоча фактичне впровадження та інституційна готовність демонструють значні недоліки.

По-перше, визнання важливості включення навичок, що рятують життя, майже однакове. Більшість учасників вважають такі компетенції, як перша допомога, евакуація та використання вогнегасника, дуже актуальними, що відображає високу обізнаність освітян щодо практичної та міждисциплінарної цінності цих навичок. Однак ця обізнаність не завжди відповідає рівню особистої безпеки, який вони відчують у надзвичайних ситуаціях: лише невеликий відсоток (3,9%) відчувається дуже безпечно, тоді як переважна більшість повідомляє про помірний або низький рівень безпеки. Це свідчить про значний розрив між теоретичною обізнаністю та ефективною практичною підготовкою.

Сприйняття готовності учнів та навчальних закладів до реагування на надзвичайні ситуації також відображає значні розбіжності. Хоча третина освітян позитивно оцінює готовність своїх учнів, більшість оцінює її як помірну або навіть низьку. Ще більше занепокоєння викликає інституційна перспектива: лише 8,3% вважають, що їхня школа дуже добре підготовлена до надзвичайної ситуації, що ставить під сумнів існування чітких протоколів, регулярних навчань чи належної інфраструктури.

Ще одним тривожним висновком є низька мотивація освітян до отримання спеціальної підготовки в цій галузі: понад половина повідомляють про низький рівень мотивації, і лише 1,3% заявляють про дуже високий рівень мотивації. Такі країни, як Латвія, Кіпр та Україна, вирізняються особливо низькою мотивацією, що може бути пов'язано з робочим навантаженням, відсутністю інституційних стимулів або обмеженим доступом до привабливих та контекстуалізованих можливостей навчання.

Щодо джерел інформації та навчальних ресурсів, хоча більшість освітян (83%) повідомляють про пошук інформації про стихійні лиха, канали, які вони використовують, дуже різноманітні та часто не мають інституційної підтримки. Соціальні мережі, телебачення, друзі та урядові вебсайти є найчастіше згадуваними джерелами, але мало хто згадує систематичне використання структурованих навчальних матеріалів або акредитованого навчання. Найціннішими ресурсами для вивчення цих тем є практичні вправи, симуляції та навчальні відео, хоча використання мобільних додатків або друкованих матеріалів залишається обмеженим. Це свідчить про необхідність модернізації та диверсифікації форматів доступних навчальних матеріалів.

Зрештою, дослідження виявляє тривожне співіснування помірної довіри до отриманої інформації з високим рівнем схильності до дезінформації чи міфів в освітніх закладах. Хоча лише 1,3% заявляють, що взагалі не довіряють інформації, лише 25,8% повністю їй довіряють. Більше того, майже половина освітян повідомляють, що стикалися з дезінформацією у своєму педагогічному досвіді, причому особливо високий рівень випадків спостерігається в Латвії, Україні та на Кіпрі. Така ситуація підриває не лише якість освіти, але й безпеку майбутніх поколінь у разі надзвичайних ситуацій.

Загалом, звіт показує, що існує сприятлива основа для просування інтеграції питань обізнаності про стихійні лиха в професійну освіту та навчання, яку підтримують як викладачі, так і студенти. Однак, необхідні термінові дії для покращення фактичного рівня готовності, підвищення мотивації вчителів шляхом залучення педагогічних стратегій та забезпечення доступу до надійного, актуального та практичного контенту. Безперервне навчання, створення мереж міжкраїнного обміну та інвестиції в інноваційні та доступні ресурси повинні стати ключовими стовпами узгодженої європейської освітньої стратегії готовності до стихійних лих.

УЧНІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У проаналізованій інформації можна виявити цікаві закономірності щодо знань, ставлення та сприйняття учнів щодо готовності до стихійних лих, джерел інформації та впливу дезінформації в різних країнах. Загалом, учні демонструють зростаючу усвідомленість важливості готовності до стихійних лих, хоча між країнами існують значні відмінності щодо сприйняття готовності громади, довіри до джерел інформації та рівня впливу дезінформації.

По-перше, доступність інформації про готовність до стихійних лих різна, найпоширенішими джерелами є родина та друзі, ЗМІ (телебачення/радіо) та гуманітарні організації, такі як Червоний Хрест. Однак впевненість у точності інформації різниться залежно від країни, що свідчить про те, що освіта та навчання з питань готовності до стихійних лих повинні бути пріоритетом для всіх країн.

З іншого боку, вплив дезінформації щодо готовності до стихійних лих, здається, є значною проблемою, особливо в таких країнах, як Туреччина, де учні більше усвідомлюють дезінформацію, але також виявляють більшу впевненість у її виявленні. Натомість у таких країнах, як Ісландія та Кіпр, невизначеність у виявленні дезінформації є більш вираженою, що свідчить про те, що цим країнам, можливо, потрібно вдосконалити освітні інструменти для виявлення та реагування на неправдиву інформацію.

Особиста готовність та захист сім'ї також виступають ключовими мотивами для участі в навчанні з готовності до стихійних лих. Однак очевидно, що не всі учні почуваються повністю підготовленими, що підкреслює необхідність більших інвестицій у програми підвищення обізнаності та навчання, які охоплюють усі верстви суспільства.

Підсумовуючи, хоча учні з цих країн демонструють зростаючу усвідомленість важливості готовності до стихійних лих, все ще існує значний прогалина з точки зору достовірної інформації, практичної підготовки та впевненості у виявленні дезінформації. Для покращення глобальної готовності до стихійних лих вкрай важливо сприяти більш справедливому доступу до надійних джерел інформації, заохочувати безперервну освіту з питань стихійних лих та працювати над зменшенням дезінформації на рівні громад. Таким чином, суспільства будуть краще підготовлені до ефективнішого реагування на майбутні кризи.

ДІАСПОРА

Аналіз даних діаспори надає цінну інформацію про готовність та ставлення людей з різних країн до ліквідації наслідків стихійних лих. Ключові результати свідчать про сильний інтерес до набуття життєво важливих навичок, таких як серцево-легенева реанімація (СЛР), комунікація в екстрених ситуаціях, перша допомога при опіках та ранах, а також перша психологічна допомога. Серед них навички СЛР та комунікації в екстрених ситуаціях користуються найбільшим попитом у більшості регіонів. Це свідчить про те, що, хоча існує чітке усвідомлення важливості готовності, все ще існує потреба в більш структурованих можливостях навчання, щоб оснастити людей цими важливими навичками.

Розглядаючи знання та ставлення до стихійних лих, багато респондентів вважають себе добре поінформованими про потенційні ризики у своїх регіонах, особливо в Іспанії, Латвії та Ісландії. Однак це відчуття обізнаності не завжди супроводжується твердою вірою в готовність своєї громади до стихійних лих. Відповіді демонструють значну різницю у впевненості щодо готовності громади, що вказує на необхідність кращих колективних дій та планування на рівні громади, особливо в таких країнах, як Туреччина та Кіпр.

Також було розглянуто мотивацію участі у навчанні з підготовки до стихійних лих, з особливим акцентом на особистому та сімейному захисті, а також на почутті громадянської та громадської відповідальності. Це відображає зростаюче усвідомлення необхідності як індивідуальної, так і колективної стійкості перед обличчям потенційних катастроф. Люди, схоже, мотивовані не лише особистою безпекою, а й бажанням зробити свій внесок у безпеку та благополуччя своїх громад. Вплив дезінформації та міфів щодо готовності до стихійних лих було визначено як суттєву проблему. Велика кількість респондентів зазначила, що вони стикалися з оманливою інформацією щодо готовності до стихійних лих. Хоча багато хто висловив впевненість у своїй здатності виявляти дезінформацію, залишається очевидним, що існує прогалина в забезпеченні точної та послідовної комунікації щодо готовності до стихійних лих. Це підкреслює важливість надання достовірної, чіткої та фактологічно обґрунтованої інформації для боротьби з міфами та хибними уявленнями.

На завершення, хоча серед діаспори, особливо в Іспанії, Туреччині, Латвії, Кіпрі, Україні та Ісландії, існує сильне бажання бути краще підготовленою до стихійних лих, все ще існує кілька перешкод. До них належать потреба в більш доступних та комплексних навчальних програмах, підвищена впевненість у виявленні дезінформації та краща готовність громад. Вирішення цих проблем за допомогою цілеспрямованої освіти, інформаційних кампаній та співпраці на рівні громад може значно підвищити загальну стійкість цих діаспорних громад до майбутніх стихійних лих.

ЧАСТИНА 3 – ФОКУС-ГРУПИ

Після завершення кабінетних досліджень та опитувань у шести країнах-учасницях — Іспанії, Кіпрі, Латвії, Ісландії, Туреччині та Україні — партнери проєкту організували серію національних фокус-груп. Ці сесії охопили три основні цільові групи: викладачів професійно-технічних навчальних закладів, учнів професійно-технічних навчальних закладів та представників діаспори/мігрантів.

Фокус-групи виконали дві важливі функції. По-перше, вони дозволили партнерам перевірити результати Звіту про обізнаність про стихійні лиха та навички рятування життя. По-друге, вони надали можливість зрозуміти реальні потреби, очікування та виклики, з якими стикаються цільові групи щодо готовності до стихійних лих та навчання. Інформація, зібрана під час цих сесій, безпосередньо вплине на розробку навчальної програми WP3, забезпечуючи актуальність, інклюзивність та застосовність навчального змісту в різних національних та культурних контекстах.

Під час фокус-груп партнери представили ключові матеріали проєкту для спрямування обговорення. Серед них:

- Проект *Звіту про картування щодо обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування життя*, який використовується для перевірки та зворотного зв'язку,
- Спеціальна презентація для фокус-групи, підготовлена координатором проєкту,
- Огляд вмісту WP2
- Сторінку проєкту у Facebook було показано, щоб представити проєкт та заохотити учасників слідкувати за оновленнями.

РОЗДІЛ 8. ІНФОРМАЦІЯ ПРО УЧАСНИКІВ ТА ПРОЦЕС НАБОРУ

Фокус-групи були проведені в усіх шести країнах-партнерах — Латвії, Кіпрі, Ісландії, Іспанії, Туреччині та Україні — за участю представників усіх трьох цільових груп: викладачів професійно-технічної освіти, учнів професійно-технічної освіти та діаспорних/громад мігрантів. Хоча більшість фокус-груп проводилися онлайн, Туреччина та Ісландія організували очні заняття.

Загалом взяли участь 57 учасників з усіх країн:

- Викладачі професійно-технічної освіти: 22
- Студенти професійно-технічних навчальних закладів: 28
- Представники діаспори/мігрантів: 17
(деякі учасники представляли більше однієї категорії, особливо в Туреччині).

Учасників набирали переважно завдяки попередній участі в проєкті, зокрема, через респондентів опитування, які виявили зацікавленість у подальшій діяльності. Крім того, партнери використовували особисті, інституційні та професійні мережі, щоб запросити осіб, придатних для обговорення у фокус-групах. У кількох випадках з учасниками зв'язувалися безпосередньо електронною поштою, телефонними дзвінками, текстовими повідомленнями або через месенджери. У Туреччині набір також включав інформаційно-просвітницьку роботу через Директорат управління міграцією та місцеві групи WhatsApp, а також особисті запрошення волонтерам та тренерам, пов'язаним з AFAD.

Найпоширенішою проблемою в різних країнах було складання графіка — знайти час, який би підходив учасникам з різним досвідом та наявністю, виявилось складним майже у всіх випадках. Мовні бар'єри були відзначені на Кіпрі та в Ісландії, особливо для учасників-мігрантів з обмеженими знаннями англійської або національної мови. В Україні траплялися скасування в останню хвилину, що зменшило початково запланований розмір групи. У Туреччині багато респондентів опитування не надали контактну інформацію, а багато запрошень залишилися без відповіді, що ускладнювало планування відвідуваності. Незважаючи на ці незначні перешкоди, всі партнери успішно провели свої фокус-групи.

РОЗДІЛ 9. АНАЛІЗ ВІДПОВІДЕЙ НА АНКЕТИ ФОКУС-ГРУП

ВІДГУК ЩОДО ЗВІТУ ПРО КАРТОГРАФУВАННЯ

Учасники з усіх країн-партнерів оцінили *Звіт про обізнаність про стихійні лиха та рятувальні навички* як цінний та інформативний ресурс. Загальні відгуки відображають високий рівень задоволення його структурою, актуальністю та чіткістю, причому всі погоджуються, що звіт слугував міцною основою для розуміння поточних практик та формування майбутніх навчальних програм.

КОРИСНІСТЬ ЗВІТУ

Звіт про картування отримувач високі оцінки корисності в усіх шести країнах. Середні бали коливалися від 4,5 до 5 з 5.

- У Латвії всі учасники оцінили звіт на 4 або 5 балів, підкресливши його інформативний характер та корисність у виявленні прогалин в освіті щодо стихійних лих.
- Кіпрські учасники оцінили корисність у середньому на 4,8 бала, високо оцінивши його зрозумілість, практичну актуальність та добре організовану структуру.
- В Іспанії 80% учасників поставили максимальний бал, а коментарі підкреслили його застосовність як до теоретичного, так і до практичного контексту навчання з питань стихійних лих.
- Учасники з Туреччини оцінили його актуальність на 4,8, а ясність – на 4,6, а відгуки описали звіт як «добре продуманий» та професійно структурований.
- Учасники з України високо оцінили звіт (в середньому 4,5), вважаючи його змістовним та вичерпним — цінною основою для подальшого розвитку.
- Учасники з Ісландії також назвали звіт «дуже корисним», особливо для підвищення обізнаності серед імгромад мігрантів.

ПОКРАЩЕННЯ ЗНАНЬ

У всіх країнах учасники повідомили про помітне покращення свого розуміння готовності до стихійних лих, структур цивільного захисту та прогалин у освіті.

- На Кіпрі середня оцінка за покращення знань становила 4,8, причому учасники заявили, що сесія значно поглибила їхнє розуміння реагування на стихійні лиха.
- Латвійські учасники наголосили, що звіт надає нові розуміння, особливо щодо існуючих структурних прогалин в освіті.

- В Іспанії 60% учасників повідомили про помітне покращення своїх знань, а 20% дали найвищу оцінку.
- Учасники з України повідомили про навчання, зокрема, щодо ролі професійно-технічної освіти в обізнаності про стихійні лиха та системах цивільної безпеки.
- В Ісландії та Туреччині учасники зазначили, що звіт сприяв покращенню розуміння, хоча в Туреччині деякі зазначили потребу в простішій мові для повного розуміння.

РОЗУМІННЯ ВІДМІННОСТЕЙ У СИСТЕМАХ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Учасники вважали порівняльний аналіз систем цивільної безпеки в різних країнах особливо цінним, більшість з яких високо оцінили цей розділ (середні бали від 4 до 5).

- Учасники з Іспанії чітко визнали різноманітність національних підходів, причому 60% заявили, що відмінності були «дуже очевидними».
- У Латвії учасники високо оцінили огляд міжнародних практик та те, як вони допомогли визначити як сильні сторони, так і сфери для вдосконалення.
- Україна вважала картографування національних систем «повчальним».
- На Кіпрі не було повідомлено про жодної плутанини в інтерпретації цих відмінностей, що свідчить про те, що структура звіту сприяла ефективному розумінню.
- Однак учасники з Ісландії повідомили про мінімальні сприйняті відмінності в системах цивільної безпеки, можливо, через обмежені базові знання або більш централізоване місцеве управління.

АКТУАЛЬНІСТЬ ОБІЗНАНОСТІ ПРО ДЕЗІНФОРМАЦІЮ

У всіх країнах існувала тверда згода щодо того, що боротьба з дезінформацією є критично важливою для навчання з обізнаності та реагування на стихійні лиха. Цей розділ часто вважався одним із найважливіших елементів звіту.

- У Латвії всі п'ять учасників поставили найвищий бал (5), заявивши, що дезінформація становить серйозну загрозу під час надзвичайних ситуацій.
- Учасники з Іспанії одноголосно погодилися з важливістю боротьби з дезінформацією, наголосивши, що її включення є важливим в освіту щодо стихійних лих.
- Україна наголосила на суспільній потребі навчити громади визначати надійні джерела інформації, особливо під час кризових подій.
- На Кіпрі пропозиції щодо більшої кількості реальних прикладів у цьому розділі підкреслили бажання ще глибше дослідити проблеми дезінформації.
- У Туреччині занепокоєння щодо заплутаної термінології та нечіткої комунікації підкреслили необхідність боротьби з дезінформацією з урахуванням культурних особливостей.
- В Ісландії було зазначено, що учасники-іммігранти особливо вразливі до дезінформації через мовний бар'єр та залежність від неформальних джерел, таких як друзі чи родина.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ОЧІКУВАННЯ ЩОДО НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ WP3

Відповіді фокус-груп виявили чіткий та послідовний набір очікувань щодо навчальної програми з питань ліквідації наслідків стихійних лих WP3 у всіх шести країнах-партнерах. Учасники наголосили, що навчальна програма має бути практичною, візуально привабливою та доступною, а зміст має бути адаптований до різноманітних потреб викладачів професійно-технічної освіти, учнів та представників діаспори.

ЗМІСТ ТА МЕТОДОЛОГІЯ

Учасники наполегливо рекомендували включати реальні життєві сценарії, тематичні дослідження та практичні приклади. Це було важливо, щоб допомогти учням поєднати теорію з практикою та застосовувати знання в реальних життєвих ситуаціях.

- Латвія, Кіпр та Іспанія наголошували на інтеграції повсякденних сценаріїв та покрокових методів навчання.
- У Туреччині пропозиції включали використання несподіваних навчань щодо стихійних лих та оголошення соціальної реклами (PSA) для імітації реальних надзвичайних ситуацій.
- Учасники з України рекомендували впроваджувати підходи, орієнтовані на громаду, та можливості для взаємного навчання.

Попит на візуальний та мультимедійний контент був постійною темою в усіх країнах. Учасники просили включити зображення, схеми, інфографіку та відео для покращення як доступності, так і залучення учнів.

- Іспанія, Кіпр та Латвія наголосили на необхідності візуально підтримуваного навчання, особливо для учнів професійно-технічних навчальних закладів.
- Туреччина та Україна рекомендували уникати надмірно технічної мови та використовувати спрощені візуальні матеріали.
- Україна запропонувала методи гейміфікації та сторітелінгу для підвищення мотивації учнів та покращення сприйняття складного контенту.

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ТА ДОСТУПНІСТЬ

Учасники закликали до того, щоб навчальна програма була інклюзивною та культурно чутливою, а зміст адаптованим до мовних та освітніх потреб різних груп.

- В Ісландії всі учасники наголосили на необхідності забезпечення доступності матеріалів кількома мовами, особливо для іммігрантів.
- Латвія та Україна повторили це, зазначивши, що спрощена мова та перекладені матеріали є важливими для забезпечення рівного доступу, особливо для людей похилого віку та учнів-мігрантів.
- Кіпр і Туреччина наголосили на важливості використання чіткої, вільної від жаргону мови для аудиторії, яка не знайома з термінологією готовності до стихійних лих.

ВИЗНАННЯ ТА МОТИВАЦІЯ

Учасники також обговорили, що мотивує участь у таких навчальних програмах. Визнання зусиль та відчутні результати були розглянуті як ключові стимули.

- Учасники з Латвії та України запропонували видавати сертифікати або мікроакредитації, що особливо важливо для викладачів професійно-технічної освіти, які прагнуть продемонструвати професійний розвиток.
- В Іспанії освітяни оцінили, що зміст навчальної програми може бути узгоджений з наскрізними компетенціями та застосований до різних навчальних предметів.
- Україна запропонувала включити елементи наставництва до навчальної програми, щоб розширити підтримку після початкових етапів навчання.

СТРУКТУРА ТА ФОРМАТ

Навчальна програма має бути модульною та гнучкою, дозволяючи учням навчатися у власному темпі, а також пропонуючи керовані завдання.

- Латвія, Іспанія та Україна виступали за модулі з власним темпом, які можна адаптувати до індивідуальних потреб у навчанні.
- Туреччина та Кіпр наголосили на важливості інтерактивного проведення занять, забезпечення залученості та активної участі учнів протягом усього навчального процесу.

ДОДАТКОВІ СТРАТЕГІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ТА МОТИВАТОРИ УЧАСТІ

Окрім рекомендацій щодо змісту, учасники з усіх країн надали пропозиції щодо мотивації участі та поширення впливу навчальної програми за межі формальних освітніх установ. Ці стратегії можуть допомогти забезпечити більшу інклюзію, залученість та довгострокову участь.

НАДІЙНІ КАНАЛИ ЗВ'ЯЗКУ

Учасники наголосили на важливості використання знайомих, перевірених комунікаційних платформ для охоплення та утримання цільових груп.

- У Туреччині учасники фокус-груп запропонували використовувати радіопрограми та соціальну рекламу для інформування та навчання ширшої громадськості.
- Латвія наголосила на ролі соціальних мереж в інформуванні аудиторії та її залученні до процесу реалізації проекту.
- В Ісландії учасники висловили більшу впевненість в отриманні інформації через державні установи або неурядові організації, що свідчить про перевагу офіційним та надійним джерелам.

ВИЗНАННЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ

Формальне визнання участі розглядалося як сильний мотиватор, особливо для фахівців та членів діаспори, які прагнули здобути авторитет або розширити свої навички.

- Латвія, Україна та Іспанія наголошували на мотиваційній силі сертифікатів, значків або кваліфікаційних сертифікатів, що базуються на компетенціях.
- Їх розглядали не лише як особисті досягнення, а й як інструменти для розвитку кар'єри.

НАВЧАННЯ ТА ІНКЛЮЗІЯ НА ОСНОВІ ГРОМАДИ

- Українські учасники закликали до створення мереж взаємного навчання та платформ для співпраці між діаспорою та місцевими громадами для зміцнення зв'язків у громадах та покращення обміну знаннями.
- Кілька країн запропонували розширити інформаційно-просвітницьку роботу з вразливими групами, такими як мігранти або учні похилого віку, за допомогою спрощеної мови та перекладених ресурсів.

КРЕАТИВНИЙ ТА МОЛОДІЖНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД

- Учасники з України та Іспанії запропонували дослідити сторітеллінг, гейміфікацію та інтерактивні формати, щоб підвищити залученість молоді та зробити контент динамічнішим.
- Ці методи розглядалися як ефективні способи заохочення участі, особливо серед учнів, яким традиційні освітні формати можуть бути менш привабливими.

ЗАГАЛЬНІ РОЗДУМИ ФОКУС-ГРУПИ

Фокус-групи, що проводилися в усіх країнах-партнерах, відзначилися активною залученістю, відкритим діалогом та змістовним внеском учасників, що представляли професійно-технічну освіту, спільноти учнів та діаспорні групи. Хоча кожна країна привнесла свої власні контекстуальні нюанси, із загальних роздумів впливло кілька спільних сильних сторін та деякі особливості, характерні для кожної країни.

ПОЗИТИВНА АТМОСФЕРА ТА ЗАЛУЧЕНІСТЬ УЧАСНИКІВ

Спільною сильною стороною всіх країн була позитивна, інклюзивна атмосфера, яка дозволяла учасникам відкрито висловлювати свої погляди.

- У Латвії учасники оцінили структурований потік сесії — починаючи з рівня проекту та національного контексту, а потім переходячи до порівнянь — що допомогло їм краще зрозуміти зміст.
- Іспанія також відзначила високий рівень залученості, наголосивши, що відкритий діалог, чіткі переклади та доступна фасилітація заохочували участь та ініціювали змістовні дискусії.
- У Туреччині та Україні велика кількість учасників та їхня активна участь вважалися ключовими перевагами, оскільки люди відчували, що їхні потреби та погляди були почуті та поважні.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА СТРУКТУРА СЕСІЇ

Учасники з усіх країн незмінно високо оцінювали актуальність теми та логічну структуру сесії.

- Кіпр повідомив про високе задоволення чітким та вчасним викладом контенту, тоді як іспанські учасники особливо оцінили перекладені матеріали, що покращило розуміння та доступність.
- Учасники з Латвії та України виявили, що обмін особистим досвідом стихійних лих був зручним для взаємодії з темою та отримання розуміння того, яка інформація допомогла б їм під час реальних подій.

ПРОГАЛИНИ В ОБІЗНАНОСТІ ТА ОСВІТНЯ ЦІННІСТЬ

Для деяких країн фокус-група функціонувала не лише як консультаційний захід, а й як перше ознайомлення зі структурованим контентом для підвищення обізнаності про стихійні лиха.

- В Іспанії учасники відзначили загальну нестачу доступних освітніх ресурсів з питань готовності до стихійних лих та визнали важливість проекту у заповненні цієї прогалини.
- Учасники з України повідомили, що дискусія була дуже продуктивною, що призвело до конкретних відгуків та пропозицій щодо розробки навчальної програми.
- Кіпр і Туреччина відзначили схвальне ставлення учасників до зосередження уваги на дезінформації та хибних уявленнях, які багато хто вважав несподіваними та загальнодоступними.

ІНКЛЮЗІЯ, КОМУНІКАЦІЯ ТА КУЛЬТУРНІ НЮАНСИ

Кілька роздумів підкреслили важливість інклюзивних комунікаційних стратегій та контекстно-чутливого дизайну навчання.

- В Ісландії сесія продемонструвала сильну інституційну довіру до систем цивільного захисту, але також зазначила, що вразливі групи, особливо нещодавні іммігранти та люди похилого віку, можуть бути виключені через мовні бар'єри та відсутність прямого охоплення. Учасники наголосили на необхідності чітких, простих, багатомовних повідомлень та локалізованих інструментів, таких як SMS-сповіщення, магніти на холодильник та освіта на базі шкіл.
- Учасники з Туреччини рекомендували адаптувати матеріали до конкретних характеристик кожної групи, а не використовувати універсальні підходи. Вони також наголосили на цінності інтерактивних форматів навчання, запропонувавши включити сирени, світлову сигналізацію, аудіовізуальні матеріали та тіснішу співпрацю з державними установами та місцевими медіа-каналами.

МОТИВАЦІЯ ТА МАЙБУТНЯ ЗАЛУЧЕНІСТЬ

Учасники з багатьох країн висловили зацікавленість у подальшій участі в майбутніх заходах проекту.

- У Латвії учасники просили попередити про майбутні заходи щонайменше за місяць, щоб мати змогу належним чином спланувати їх.
- Викладачі професійно-технічної освіти в кількох країнах, включаючи Латвію та Україну, повторили, що надання сертифікатів для розвитку компетенцій буде потужним мотиватором для ширшої участі.

ПІДСУМОК – ФОКУС-ГРУПА

Національні фокус-групи, проведені в шести країнах-партнерах — Латвії, Кіпрі, Ісландії, Іспанії, Туреччині та Україні — стали важливим якісним компонентом дослідницької фази проекту. Ці сесії, що об'єднали викладачів професійно-технічної освіти, учнів та представників діаспори, підтвердили результати Звіту про картування. Вони забезпечили міцну основу для розробки навчальної програми WP3 з обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування життя.

57 учасників зробили свій внесок у цей процес, запропонувавши цінні погляди, сформовані національним контекстом, культурними реаліями та професійним досвідом. Незважаючи на логістичні та мовні труднощі в деяких країнах, усім партнерам вдалося створити інклюзивне середовище, яке сприяло відкритому діалогу, конструктивному зворотному зв'язку та високому рівню залученості.

Звіт про картування постійно оцінювався як дуже корисний, а учасники відзначали покращення у своєму розумінні готовності до стихійних лих, систем цивільної безпеки та небезпеки дезінформації. Ці висновки підтвердили актуальність звіту та висвітлили сфери для глибшого дослідження, особливо прогалини в комунікації, готовність громад та інклюзивність.

Очікування щодо навчальної програми WP3 були чітко сформульовані: зміст має бути практичним, доступним та адаптивним. Учасники закликали до реальних прикладів, візуальних навчальних інструментів, багатомовних ресурсів та гнучких шляхів навчання. Механізми визнання, такі як сертифікати, також були важливими для мотивації участі, особливо для викладачів професійно-технічної освіти.

Важливо, що учасники наголосили, що навчання про стихійні лиха має бути одночасно інформативним та розширюючим можливості, переходячи від обізнаності до дії. Рекомендації включали включення навчання на рівні громади, гейміфікації, поширення повідомлень про державні служби та партнерства з надійними установами. Ці стратегії відображають спільне бажання не лише інформувати людей, але й створювати стійкі, підготовлені та пов'язані спільноти.

На завершення, фокус-групи підтвердили попередні результати проекту та суттєво вплинули на його майбутній напрямок. Вони гарантували, що навчальна програма WP3 безпосередньо відповідатиме реальним потребам тих, кому вона призначена — у різних секторах, вікових групах та культурних контекстах.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Звіт про картування WP2 пропонує всебічне та багатогранне дослідження обізнаності про стихійні лиха та навичок рятування життя у шести країнах-партнерах — Латвії, Іспанії, Туреччині, Ісландії, Кіпрі та Україні. Спираючись на кабінетні дослідження, опитування та фокус-групи, результати вказують на чіткі регіональні відмінності, прогалини в законодавстві та проблеми, характерні для громад, які особливо впливають на учнів професійно-технічних навчальних закладів, викладачів та діаспорні громади. Однак дані також розкривають значні можливості для формування стійкого, поінформованого та розширеного населення через освіту, міжсекторальну співпрацю та цифрові інновації.

Висновки

1. Фрагментовані, але перспективні національні підходи

Хоча деякі країни (наприклад, Туреччина, Латвія та Україна) запровадили комплексну освіту з питань стихійних лих у рамках своїх систем професійної освіти та навчання, інші (такі як Кіпр та Ісландія) все ще перебувають на ранніх стадіях впровадження. Іспанія займає проміжну позицію, демонструючи потужні низові ініціативи, але вимагаючи кращої законодавчої узгодженості. Відсутність стандартизованих навчальних програм у різних країнах перешкоджає передачі знань та транскордонній готовності, залишаючи учнів нерівномірно підготовленими.

2. Недовикористаний потенціал систем професійної освіти

Системи професійно-технічної освіти мають унікальні можливості для надання освіти з питань стихійних лих завдяки своїй практичній орієнтації та тісним зв'язкам з громадами. Однак більшість викладачів професійно-технічної освіти повідомляють про обмежену формальну підготовку в цій галузі. Учні висловлюють бажання здобути життєво важливі навички, але відсутність структурованих можливостей обмежує їхню впевненість та компетентність. Для розкриття повного потенціалу професійно-технічної освіти необхідна більша інституційна підтримка та розподіл ресурсів.

3. Поширена дезінформація та культурні міфи

Усі країни-партнери стикаються з викликами, пов'язаними з дезінформацією, — від теорій змови щодо зміни клімату до неправильних практик безпеки під час стихійних лих. Соціальні мережі є основним вектором поширення таких міфів, особливо серед молодих учнів та діаспорних груп. Дезінформація підриває довіру до офіційних каналів та створює небезпечні норми поведінки під час надзвичайних ситуацій.

4. Перешкоди для інтеграції діаспори

Діаспорне населення часто ігнорується в національних стратегіях готовності до стихійних лих. Мовні бар'єри, цифрова неграмотність та недовіра до влади обмежують їхній доступ до достовірної інформації про стихійні лиха. Хоча зусилля з інформаційно-просвітницької роботи (наприклад, через AFAD та Турецький Червоний Півмісяць) досягли прогресу, системна інклюзія, така як багатомовні освітні ресурси та культурно відповідні навчальні програми, все ще бракує.

5. Валідація фокус-груп та розуміння ситуації в громаді

Результати фокус-груп підтверджують результати кількісного опитування. Учасники наголосили на необхідності гнучкості, інтерактивності та культурної чутливості в освіті з питань стихійних лих. Перевага надавалася цифровим модулям, практичним симуляціям та підходам, що розвінчують міфи. Існує спільне очікування щодо політичної підтримки та інституційної відданості впровадженню готовності до стихійних лих як у формальну освіту, так і в навчання протягом усього життя.

Рекомендації

1. Розробіть модульну та гнучку навчальну програму

Розробити міжнаціональну навчальну програму з питань стихійних лих, адаптовану до національних контекстів. Вона повинна включати основні модулі з обізнаності про ризики, першої допомоги, реагування на надзвичайні ситуації та кліматичної грамотності, а також додаткові модулі, адаптовані до конкретних небезпек (наприклад, землетруси в Туреччині, повені в Україні). Матеріали повинні бути інтерактивними, включати симуляції та бути доступними як онлайн, так і офлайн.

2. Зміцнення законодавчої та політичної бази

Закликати національні міністерства освіти дотримуватися рекомендацій ЄС, забезпечивши інтеграцію зменшення ризику стихійних лих (ЗРЛ) до законодавства про професійну підготовку. Слід встановити чіткі рекомендації щодо мінімальних стандартів навчання, кваліфікації викладачів та інституційної відповідальності у сфері готовності до стихійних лих.

3. Впроваджуйте контрзаходи щодо дезінформації

Розробляти цільові кампанії для розвінчування міфів та поширення точної інформації через довірених діячів громади, лідерів думок та освітян. Використовувати цифрові сторітелінги, гейміфікацію та відео, що розвінчують міфи, на платформах, популярних серед молоді. Вбудовувати медіаграмотність та навички критичного мислення в модулі навчання про стихійні лиха.

4. Розширення доступу для діаспори та вразливих груп

Забезпечити, щоб усі матеріали з підготовки до стихійних лих були багатомовними, культурно інклюзивними та адаптованими для цифрових контекстів та контекстів з низьким рівнем грамотності. Інвестувати в інформаційно-просвітницьку роботу з діаспорою через посольства, організації діаспори та неурядові організації, що зосереджені на мігрантах. Пропонувати мобільні навчальні групи та громадські семінари для охоплення цифрових маргіналізованих груп.

5. Підтримка освітян за допомогою навчання та ресурсів

Розробити програми професійного розвитку для викладачів професійно-технічної освіти, зосереджуючись на методологіях зниження ризику стихійних лих, наданні першої психологічної допомоги та стратегіях інклюзії. Створити централізоване сховище навчальних матеріалів, планів уроків та передового досвіду для підтримки обміну знаннями між країнами-партнерами.

6. Сприяти транскордонній співпраці та стандартизації

Заохочувати створення Європейської мережі з питань навчання з питань стихійних лих під егідою програми Erasmus+. Ця мережа сприятиме обміну навчальними програмами, аналітичними

документами та методологіями навчання. Розглянути можливість пілотного впровадження єдиної сертифікації ЄС щодо готовності до стихійних лих для учнів професійно-технічних навчальних закладів з метою сприяння мобільності та стандартизації.

7. Моніторинг та оцінка впливу програми

Створіть систему для оцінки ефективності освітніх заходів щодо стихійних лих. Використовуйте цикли зворотного зв'язку за участю учнів, викладачів та представників діаспори для постійного вдосконалення навчальних програм. Індикатори можуть включати підвищення рівня грамотності щодо стихійних лих, покращення готовності до реагування на надзвичайні ситуації та посилення участі у зусиллях щодо забезпечення стійкості громад.

Цей набір висновків та рекомендацій позиціонує WP2 як наріжний камінь для розробки навчальної програми WP3 та просування єдиного, інклюзивного та практичного підходу до навчання з питань стихійних лих у секторі професійної освіти та освіти. Наступні етапи повинні бути спрямовані не лише на передачу знань, а й на трансформацію поведінки — надання окремим особам та громадам можливості діяти впевнено в умовах кризи.

ПОСИЛАННЯ

112.lv . (й). https://www.112.lv/lv/lapa/4/lietotne-112-latvija?objects_path=lv%2Flapa%2F4%2Flietotne-112-latvija

Про нас . (nd). Valsts Izglītības Satura Centrs. <https://www.visc.gov.lv/en/about-us>

AFAD та Міністерство національної освіти (MEB). Протоколи про співпрацю між AFAD та MEB. <https://mekub.meb.gov.tr/akub/dosyalar/Protokol.pdf>

AFAD. (2022). План зменшення ризику стихійних лих Туреччини (TARAP). Отримано з <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-risk-azaltma-planı>

AFAD. (2023). Освітній портал AFAD. Отримано з <https://www.afad.gov.tr/afet-egitimi-ve-farkindalik>

AFAD. Заходи з навчання та підвищення обізнаності щодо стихійних лих.

AFAD. Мобільні центри моделювання землетрусів. https://www.afad.gov.tr/mobil-depre_m-simulasyon-merkezleri

AFAD. Турецький план реагування на катастрофи (TAMP). <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-mudahale-planı>

Агентство метеорології (AEMET). (nd). Офіційна сторінка. Агентство метеорології. <https://www.aemet.es>

Альманнаварнір (Департамент цивільного захисту та управління надзвичайними ситуаціями). (й). Домашня сторінка . <https://www.almannavnir.is/english/>

Американська психологічна асоціація. (2020). Посібник з публікацій Американської психологічної асоціації (7-е видання). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>

Агентство Анатолу. **ПОШИРЕНІ ПОМИЛКОВІ УЯВЛЕННЯ ПРО ЗЕМЛЕТРУСИ** . <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/aktuel/depremler-ilgili-dogru-bilinen-yanlislar-/1817363>

Аpmācību materiāli civilās aizsardzības jomā . (nd). Valsts Ugunsdzēsības Un Glābšanas Dienests. <https://www.vugd.gov.lv/lv/apmacibu-materiali-civilas-aizsardzibas-joma>

Університет Богазичі, Канділійська обсерваторія та Інститут дослідження землетрусів. (й). Програма сертифікації з управління наслідками стихійних лих. Отримано з <http://www.koeri.boun.edu.tr/>

Boletín Oficial del Estado. (2015). Ley 17/2015, de 9 de julio, del Sistema Nacional de Protección Civil. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2015-7730>

CDIO. (й). Зіткнувшись із катастрофою – Навчання через дію в Університеті Рейк'явіка [PDF]. https://cdio.org/files/document/file/facing_disaster_-_learning_by_doing_at_reykjavik_university.pdf

Cedefop. (2019). Професійна освіта та навчання в Ісландії . <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/iceland-2019#programme-4>

Христу, А. (2021). Хибні повідомлення та паніка серед громадськості під час повені в Пафосі. *Журнал досліджень середземноморської кризи*, 8(3), 112-128.

Хрисіліу, С. (2008). Цивільна оборона на Кіпрі. Отримано з https://www.preventionweb.net/files/11564_chrysiliou.pdf

Навчання з питань цивільного захисту та інформування населення. (nd). Valsts Ugunsdzēsības Un Glābšanas Dienests. <https://www.vugd.gov.lv/uk/civil-protection-exercises-and-public-awareness>

Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums. (nd-a). LIKUMI.LV. <https://likumi.lv/ta/id/282333-civilas-aizsardzibas-un-katastrofas-parvaldisanas-likums>

Цивільна оборона Кіпру. (2022). *Опитування громадськості щодо готовності до стихійних лих та обізнаності на Кіпрі*. Уряд Кіпру.

Кіпрський міжнародний університет. (2023). Навчання з підготовки до стихійних лих в CIU. Отримано з <https://ciu.edu.tr/en/news/disaster-preparedness-training-ciu>

Кіпрський Червоний Хрест. (2023). Кампанії з підвищення обізнаності щодо готовності до стихійних лих. Отримано з <https://www.redcross.org.cy/>

CLEAR Global. (20 квітня 2022 р.). Мова як ключ до ефективного реагування на кризу в Україні. CLEAR Global. <https://clearglobal.org/language-as-a-key-for-effective-ukraine-crisis-response/>

Кресвелл, Дж. В. (2014). *Дизайн дослідження: якісні, кількісні та змішані методи* (4-те видання). Sage Publications.

Круз Роха Іспанія. (nd). Інстаграм офіційний. Instagram. <https://www.instagram.com/cruzrojaesp/>

Круз Роха Іспанія. (nd). Офіційна сторінка. Круз Роха Іспанія. <https://www2.cruzroja.es>

Data.europa.eu. (й). https://data.europa.eu/data/datasets/s3220_fl546_eng?locale=en

Напрямки дій. (nd). Valsts Izglītības Attīstības Aģentūra. <https://www.viaa.gov.lv/en/directions-actions>

Управління з питань стихійних лих та надзвичайних ситуацій (AFAD). (2022). План зменшення ризику стихійних лих Туреччини (TARAP). <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-risk-azaltma-plani-tarap>

El País. (2024, 31 жовтня). La trifulca en redes por la DANA resucita a Franco y el bulo de las presas demolidas. El País. <https://elpais.com/tecnologia/2024-10-31/la-trifulca-en-redes-por-la-dana-resucita-a-franco-y-el-bulo-de-las-presas-demolidas.html>

El País. (2025, 12 лютого). España, entre los 10 países en los que los eventos meteorológicos extremos causan más impactos. El País. <https://elpais.com/clima-y-medio-ambiente/2025-02-12/espana-entre-los-10-paises-en-los-que-los-eventos-meteorologicos-extremos-causan-mas-impactos.html>

Еврідіка. (2024). Україна: Стратегічний план розвитку професійної освіти та навчання до 2027 року. Еврідіка. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/ukraine/national-reforms-vocational-education-and-training>

Європейські операції з цивільного захисту та гуманітарної допомоги. (й). Зменшення ризику стихійних лих. Отримано з https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid_en

Европейська служба зовнішніх дій (ЄЗД). (9 травня 2022 р.). Дезінформація про вторгнення Росії в Україну: розвінчування семи міфів, що поширюються Росією. ЄЗД. https://www.eeas.europa.eu/delegations/china/disinformation-about-russias-invasion-ukraine-debunking-seven-myths-spread-russia_en?s=166&utm_source=chatgpt.com

Европейський університет Кіпру. (2025). Кафедра ЮНЕСКО зі зменшення ризику стихійних лих. Отримано з <https://euc.ac.cy/en/unesco-chair-mar25/>

Існуючі докази: Associated Press. (2022, 28 квітня). Ядерні бункери: Який рівень захисту вони насправді пропонують? AP News. https://apnews.com/a_article/nuclear-bunkers-war-atomic-bombs-0356fa5b34067c138c64b9143f73c308

Фріке, Д., Гусак, І. та Кришталь, Т. (2022). Холера в Україні: поширення міфів про хвороби, що викликають стихійні лиха. Інститут ризиків та зменшення стихійних лих UCL. <https://blogs.ucl.ac.uk/irdr/2022/06/30/cholera-in-ukraine-propagating-disaster-disease-myths/>

Fundación Mapfre. (nd). Semana de prevención de incendios. Fundación Mapfre. <https://www.fundacionmapfre.org/educacion-divulgacion/prevencion/semana-prevencion-incendios/>

Гарсія Ньето, МТ, Ібарз Морет, А., Санчес Антунес, Р., Сантамарія Гутьєррес, С., і Танія Майєр, А. (2019). Información y concienciación de los jóvenes universitarios madrileños sobre las catástrofes naturales. La opinión de los expertos. Revista Española de Comunicación en Salud, Suplemento 1, 115-125. <https://doi.org/10.20318/recs.2019.4430>

GeoCosmo. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗЕМЛЕТРУСІВ. <https://www.geocosmo.net>

Gobierno de España. (2007). Estrategia Española de Desarrollo Sostenible (EEDS). Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico. https://www.miteco.gob.es/content/dam/miteco/es/ministerio/planes-estrategias/estrategia-espanola-desarrollo-sostenible/EEDSnov07_editdic_tcm30-88638.pdf

Гонсалес, Л. та Мартінес, Р. (2019). Картування ризиків стихійних лих: підходи, виклики та можливості. *Міжнародний журнал зі зменшення ризиків стихійних лих, 34*, 193-204. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2018.10.007>

Уряд Ісландії. (nd-a). Метеорологія та стихійні лиха. <https://www.government.is/topics/public-safety-and-security/meteorology-and-natural-hazards/>

Уряд Ісландії. (nd-b). Вулканічна активність у Рейк'янесі. <https://www.government.is/topics/public-safety-and-security/volcanic-activity-in-reykjanes/>

Habertürk. ПОШИРЕНІ ПОМИЛКИ ТА МАЛОВІДОМІ ФАКТИ ПРО ЗЕМЛЕТРУСИ. <https://www.haberturk.com/deprem-hakkinda-dogru-bilinen-yanlislar-ve-az-duyulan-bilgiler-3564067>

- https://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_11/23173639_afetb_ilincidop.pdf
- <https://www.afad.gov.tr/afadem>
- <https://www.afad.gov.tr/egitimler>

<https://www.instagram.com/p/DHVZ070uNe7/?igsh=MW1iaG53Zm9zeWprYg==>

Ісландський Червоний Хрест. (nd-a). *Служби ліквідації наслідків стихійних лих та надзвичайних ситуацій* . <https://www.raudikrossinn.is/english/projects/domestic-projects/disaster-services-and-emergency-relief/disaster-and-emergency-services/>

Ісландський Червоний Хрест. (nd-b). *Відкриття центрів масової допомоги (англійською)* [PDF]. <https://www.raudikrossinn.is/media/0w2jdtmw/opening-of-mass-help-centres-english.pdf>

Instituto Nacional de Seguridad y Salud en el Trabajo. (2023). Estrategia Española de Seguridad y Salud en el Trabajo 2023-2027. <https://www.insst.es/documentacion/material-tecnico/documentos-tecnicos/estrategia-esp%C3%B1ola-de-seguridad-y-salud-en-el-trabajo-2023-2027>

Міжнародний центр розвитку міграційної політики (ICMPD). (2022). *Мобілізація української діаспори та реагування на кризи*. ICMPD. https://www.icmpd.org/file/download/60826/file/UA_Diaspora_Report_RRR_Project.pdf

Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ). (17 травня 2022 р.). *Звернення до дезінформації щодо діяльності МКЧХ в Україні*. МКЧХ. <https://www.icrc.org/en/document/ukraine-addressing-misinformation-about-icrcs-activities>

Міжнародна організація з міграції (МОМ). (15 вересня 2022 р.). *Інструментарій щодо сприяння створенню інклюзивних та згуртованих суспільств: Шлях у майбутнє для людей, які тікають з України*. МОМ. <https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/documents/IOM-Toolkit-on-Facilitating-Pathways-to-Inclusive-and-Cohesive-Societies-The-Path-Ahead-for-People-Fleeing-Ukraine.pdf>

Міжнародна організація з міграції (МОМ). (2024). *План реагування на кризу в Україні до 2024 року*. МОМ. <https://crisisresponse.iom.int/ukraine>

Іоанну, П. (2023). *Дезінформація про лісові пожежі та її вплив на реагування на надзвичайні ситуації на Кіпрі* . *Огляд досліджень катастроф* , 12(2), 95-110.

Дослідницький портал IRIS. (й). *Зіткнувшись із катастрофою: навчання через дію в Університеті Рейк'явіка* . https://iris.ra.is/en/publications/facing-disaster-learning-by-doing-at-reykjavik-university?utm_source=chatgpt.com

Стамбульський столичний муніципалітет. (й). *Навчання з підготовки до стихійних лих*. Отримано з https://www.ibb.istanbul/

Izglītības likums . (nd). LIKUMI.LV. <https://likumi.lv/ta/id/50759-izglitibas-likums>

YouTube. (nd). *Cómo actuar ante una inundación – Video de Protección Civil*. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=abcdef> (Примітка: reemplazar con el enlace específico cuando sea accesible)

СПІЛЬНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ, ЄВРОПЕЙСЬКОЇ РАДИ, РАДИ, ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНО-СОЦІАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ТА КОМІТЕТУ РЕГІОНІВ щодо Стратегії Європейського союзу готовності . (2024). Європейська комісія. https://commission.europa.eu/document/download/526806b6-c4e1-43d1-81b7-947308efbab1_en?filename=eu-preparedness-union-strategy.pdf

Університет Каратай. *ПОСІБНИК З ВИЖИВАННЯ ПІД ЧАС СТИХІЙНИХ ЛИХ: ПОШИРЕНІ ПОМИЛКИ* . <https://karsem.karatay.edu.tr/afet-aninda-hayatta-kalma-rehberi-dogru-bilinen-yanlislar>

Кіріакідес, Г., Папанастасіу, Н., та Антоніу, М. (2021). Обізнаність про стихійні лиха та помилкові уявлення громадськості на Кіпрі. *Міжнародний журнал зі зменшення ризику стихійних лих*, 54, 102043.

Landsbjörg (Ісландська асоціація пошуку та рятування). (nd-a). *Аптечки першої допомоги та засоби екстреної допомоги*. https://www.landsbjorg.is/verslun/flokkur/sjukrakassar?gad_sou rce=1&gclid=Cj0KCQjwTJ6_BhDWARIsAGanmKf7eCOLv1E_NKDYXiD728upNC0MN447CdJyN6oDyT6H6D6_rq

Ландсбйорг (Ісландська асоціація пошуку та рятування). (nd-b). *Сторінка рятувальної команди у Facebook*. <https://www.facebook.com/Landsbjorg>

Інститут міграційної політики. (5 квітня 2022 р.). Роль української діаспори у стійкості до стихійних лих та реагуванні на кризи. Інститут міграційної політики. <http://www.migrationpolicy.org/article/ukraine-diaspora-mobilization>

Minimālās prasības obligātā civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam. (nd-a). LIKUMI.LV. <https://likumi.lv/ta/id/295896-minimalas-prasibas-obligata-civilas-aizsardzibas-kursa-saturam-un-nodarbinato-civilas-aizsardzibas-apmacibas-saturam>

Minimālās prasības obligātā civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam. (nd-b). LIKUMI.LV. <https://likumi.lv/ta/id/295896-minimalas-prasibas-obligata-civilas-aizsardzibas-kursa-saturam-un-nodarbinato-civilas-aizsardzibas-apmacibas-saturam>

Ministerio de Educación y Formación Profesional y Deportes. (2024, 11 листопада). Медідас ДАНА. <https://www.educacionfpydeportes.gob.es/prensa/actualidad/2024/11/20241111-medidasdana.html>

Міністерство внутрішніх справ. (2019). Estrategia Nacional de Protección Civil. <https://www.interior.gob.es>

Ministerio para la Transición Ecológica. (2021). Plan Nacional de Adaptación al Cambio Climático. <https://www.miteco.gob.es>

Міністерство національної освіти (МЕВ). (2023). Стратегічний план на 2023-2027 роки. https://www.meb.gov.tr/stratejik_plan

Міністерство національної освіти (МЕВ). (2023). Стратегічний план МЕВ на 2023-2027 роки. Отримано 3
https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_07/26152912_stratejik_plan_2023_2027.pdf

Модульні програми. (nd). Valsts Izglītības Satura Centrs. <https://www.visc.gov.lv/lv/modularas-programmas>

Nacionālās drošības likums. (nd). LIKUMI.LV. <https://likumi.lv/ta/en/en/id/14011>

Naciones Unidas. (2015). Марко де Сендай для Reducción del Riesgo de Desastres 2015-2030. Oficina de las Naciones Unidas para la Reducción del Riesgo de Desastres (UNDRR). https://www.unisdr.org/files/43291_spanishsendaiframeworkfordisasterri.pdf

Національні академії наук, інженерії та медицини. (2024). Семінари з питань екологічної шкоди в Україні. Національні академії. https://www.nationalacademies.org/event/42323_04-2024_addressing-environmental-damage-in-ukraine-a-workshop-day-1

НАТО. (й). *Стійкість, цивільна готовність та стаття 3*. НАТО. https://www.nato.int/cps/bu/natohq/topics_132722.htm

OUP Academic. (2022). Розуміння культурної актуальності в освіті з питань стихійних лих у громадах мігрантів та діаспори. Oxford University Press. <https://academic.oup.com/jrs/advance-article/doi/10.1093/jrs/feaf006/8042373>

Пападопулос, К. та Георгіу, Е. (2020). Роль соціальних мереж у дезінформації про стихійні лиха: приклад Кіпру. *Європейський журнал комунікаційних досліджень*, 37(4), 289-305

Par Izglītības attīstības pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam. (nd). LIKUMI.LV. <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

Par Latvijas Nacionālo attīstības planānu 2021.–2027. gadam (NAP2027). (nd). LIKUMI.LV. <https://likumi.lv/ta/id/315879-par-latvijas-nacionalo-attistibas-planu-20212027-gadam-nap2027>

Pētījumu un publicāciju datubāze. (2023a, 31 березня). *Pētījumu un publikāciju datubāze - П'ятиюму опублікуванню датубазе*. Pētījumu Un Publikāciju Datubāze. <https://ppdb.mk.gov.lv/>

Pētījumu un publicāciju datubāze. (2023b, 31 березня). *Pētījumu un publikāciju datubāze - П'ятиюму опублікуванню датубазе*. Pētījumu Un Publikāciju Datubāze. <https://ppdb.mk.gov.lv/>

Profesionālās izglītības likums. (nd). LIKUMI.LV. <https://likumi.lv/ta/id/20244-profesionalas-izglitibas-likums>

Profesionālās izglītības programmu paraugi. (nd). Valsts Izglītības Satura Centrs. <https://www.visc.gov.lv/lv/profesionalas-izglitibas-programmu-paraugi>

Проекту у сфері цивільного захисту. (nd). Valsts Ugunsdzēsības Un Glābšanas Dienests. <https://www.vugd.gov.lv/uk/projects-area-civil-protection>

Protección Civil. (nd). Офіційний канал на YouTube. YouTube. <https://www.youtube.com/c/proteccioncivil>

Protección Civil. (nd). Офіційний сайт у X (Twitter). X. <https://x.com/proteccioncivil>

Reddit. (nd). Subreddit España. Reddit. <https://www.reddit.com/r/espana>

Офіційний вісник Республіки Туреччина. (1959). Закон № 7269 про заходи, що мають бути вжиті, та допомогу, що має бути надана у зв'язку з народними стихіями. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7269.pdf>

Офіційний вісник Республіки Туреччина. (2004). Закон № 5216 про столичні муніципалітети та Закон № 5393 про муніципалітети. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Офіційний вісник Республіки Туреччина. (2009). Закон № 5902 про організацію та обов'язки Управління з питань стихійних лих та надзвичайних ситуацій. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5902.pdf>

Офіційний вісник Республіки Туреччина. (2012). Закон № 6306 про трансформацію територій, що знаходяться під загрозою стихійного лиха. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6306&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Офіційний вісник Республіки Туреччина. (2018). Правила Туреччини щодо землетрусів у будівлях. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180318M1-2.htm>

Офіційний вісник Республіки Туреччина. (й). Положення про надзвичайні ситуації на робочому місці. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18493&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

Sargs.lv | Брошура «Що робити у разі кризи». (й). Sargs.lv. <https://www.sargs.lv/lv/brochure-what-to-do-in-case-of-crisis>

Єдиний номер екстреної допомоги 112 в Латвії. (nd). Valsts Ugunsdzēsības Un Glābšanas Dienests. <https://www.vugd.gov.lv/en/single-emergency-call-number-112-latvia>

Sivas Ekspres. **ПРОГНОЗОВАНИЙ ЧАС І ДАТА ЗЕМЛЕТРУСУ В МАРМАРІ**. <https://www.sivasekspres.com/haber/marmara-depremi-icin-saat-ve-tarih-verdi-53018.html>

Solidar. (2024). Довідковий документ щодо зелених та цифрових навичок на Кіпрі. Отримано з <https://www.solidar.org/wp-content/uploads/2024/11/backgr2.pdf>

Сездю. **НОВА ЗАЯВА ЕКСПЕРТА З ПИТАНЬ ЗЕМЛЕТРУСІВ, ЯКИЙ ПЕРЕДБАЧИВ ЗЕМЛЕТРУС У ТУРЕЧЧИНІ**. <https://www.sozcu.com.tr/turkiyede-depremi-onceden-bilmisti-herkesin-konustugu-deprem-uzmanindan-yeni-aciklama-wp75815-27>

Агентство ООН у справах біженців (УВКБ ООН). (2022). Дезінформація, мовні бар'єри та ефективне реагування на стихійні лиха в Україні. УВКБ ООН. <https://www.fmreview.org/ukraine/fricke-gusak-kryshstal/>

ЮНІСЕФ Україна. (2023). Зниження ризику стихійних лих у професійній освіті та навчанні в Україні. ЮНІСЕФ. <https://www.unicef.org/ukraine/en>

Unidad Militar de Emergencias (UME). (nd). Офіційна сторінка. Міністр оборони Іспанії. <https://www.defensa.gob.es/ume/>

Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН). (2024). Багаторічна програма стійкості (MYRP) Україна 2024-2026. ПРООН. <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home.html>

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). (2024). Реформування професійної освіти як наріжний камінь національного розвитку. ЮНЕСКО. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/news/ukraine-reforming-vocational-education-cornerstone-national-development-and-recovery>

Управління Організації Об'єднаних Націй зі зменшення ризику стихійних лих. (2015). Сендайська рамкова програма щодо зменшення ризику стихійних лих на 2015–2030 роки. <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>

Управління Організації Об'єднаних Націй зі зменшення ризику стихійних лих. (2020). Глобальний звіт про оцінку зменшення **ризиків стихійних лих**. <https://www.undrr.org/publication/global-assessment-report-disaster-risk-reduction-2020>

Управління Організації Об'єднаних Націй зі зменшення ризику стихійних лих. (2020). Глобальний звіт про оцінку зменшення ризику стихійних лих. Отримано з <https://www.undrr.org/publication/global->

assessment-report-disaster-risk-reduction-2020](<https://www.undrr.org/publication/global-assessment-report-disaster-risk-reduction-2020>)

Управління Організації Об'єднаних Націй з координації гуманітарних питань (УКГП). (2024). Перехідні рамки Організації Об'єднаних Націй (2022-2024) для України. УКГП ООН. <https://ukraine.un.org/en/download/158239/266221>

Університетський центр Вестфьордів. (й). *Боротьба з наслідками стихійних лих – Каталог курсів 2025–2026* . https://www.uw.is/en/study/resources/course-catalogue/course-catalogue-2025-2026/coping-with-disasters?utm_source=chatgpt.com

Варол, К. (й). КАНАЛ YOUTUBE . <https://www.youtube.com/CenkVarol>

Ініціативи професійної освіти та навчання . (31 серпня 2023 р.). Європейський освітній простір . <https://education.ec.europa.eu/education-levels/vocational-education-and-training/about-vocational-education-and-training>

Вікіпедія. (й). Цивільна оборона Кіпру. Отримано з https://en.wikipedia.org/wiki/Cyprus_Civil_Defence

VET-READY

www.vetready.eu

Follow us

Co-funded by
the European Union